

FORUM CRIMINALISTIC

**REVISTĂ DE INFORMARE ȘI OPINII DE SPECIALITATE
REALIZATĂ DE CATEDRA DE CRIMINALISTICĂ
DIN CADRUL
ACADEMIEI DE POLIȚIE "ALEXANDRU IOAN CUZA"**

ISSN : 1844-2641

NUMĂRUL 2/ 2008

Editura ESTFALIA, București

**Răspunderea pentru conținuturile articolelor publicate aparține exclusiv
autorilor acestora.**

Directorul publicației:
Prof.univ.dr. Luca Iamandi
Rectorul Academiei de Poliție “Al.I.Cuza”

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC

Președintele consiliului științific
dr.Constantin Bălăceanu-Stolnici
Membru de onoare al Academiei Române

MEMBRI

Prof.univ.dr. Mihai Bădescu
Prof.univ.dr. Georgeta Ungureanu
Prof.univ.dr. Florin Coman
Prof.univ.dr. Vasile Bercheșan
Col.(r) Valeriu Manea
Cms.șef Alexandru Petrușan
Ing. Dan Lungu

Prof.univ.dr. Vlad Barbu
Prof.univ.dr. Țuțu Pișleag
Conf.univ.dr. Verginel Lozneanu
Conf.univ.dr. Costică Păun
Cms.sef Viorel Coroiu
Lect.univ.drd. Marin Ruiu
Conf.univ.dr. Gabriel Olteanu

COMITETUL DE REDACTIE:

Secretar general de redacție:
Cms.sef Horațiu Mândășescu

Redactor-șef:
Prep.univ.Georgică Panfil

Redactori:
Asist.univ.drd. Horia Rață
Prep.univ.drd. Cezar Cioacă
Asist.univ.Cătălin Toader
A.s.p. Florin Fircă
Roxana Barbu
Stud. Sorin Veghiu

CUPRINS/TABLE OF CONTENTS

1.	Cuprins/Table of contents	5
2.	Cuvânt înainte / Foreword	9
3.	Aspecte particulare ale victimelor în accidente de circulație/ Particular aspects concerning car accidents victims Asist.univ.drd. RAȚĂ HORIA	11
4.	Opinii, dezbateri, controverse / Opinions, debates, disputations Cms.șef HORAȚIU MÂNDĂȘESCU	19
5.	Structura teritorială a administrației publice/ Public administration`s structure lector univ.dr. GABRIEL MOINESCU	21
6.	Aspecte de ordin teoretic ce privesc accidentul și catastrofa feroviară / Theoretical aspects concerning rail accidents lect.univ.drd. MARIN RUIU	30
7.	Unele considerații privind prostituția în România / Aspects concerning prostitution phenomenon in Romania conf.univ.dr. NICU-DAMIAN BARBU	35

8.	Piromanul, cauze și complexe / Firestarter phenomenon, causes and complexes prep.univ.drd. CIOACĂ CEZAR	42
9.	Algoritmi de compresie a informației video / Video compression algorithms prep.univ. GEORGICĂ PANFIL drd. FLORIN POP	48
10.	Pașaportul electronic românesc / Romanian biometrical passport cms. șef. VIOREL COROIU asist univ. TOADER CĂTĂLIN	51
11.	Poliție –comunitate, un parteneriat viabil (I) / Police / community, a viabil partnership conf.univ.dr. ADRIAN IACOB lect.univ.drd. CONSTANTIN VICTOR DRĂGHICI	55
12.	Unele considerații privind analiza agresivității umane din perspectiva agresivității animale / Some aspects concerning human aggressivity thru the view of animal aggressivity asist univ. VIORICA MOLDOVAN	60
13.	Despre regimul videofilmărilor și al înregistrărilor audio-video în cadrul procesului penal / Aspects concerning the video and audio recordings in the penal trial cms. CORNEL FILIP	65

14.	<p>Relația manager-salariat în Poliția Română / Manager-employee relationship in Romanian Police</p> <p>asist. univ. drd. CONSTANTIN CIPRIAN</p>	71
15.	<p>Procedura efectuării cercetării prealabile în cazul abaterilor disciplinare săvârșite de către polițiști / Legal procedure in investigating disciplinary breaches of duty made by police officers</p> <p>conf univ. dr. ADRIAN IACOB insp. BĂLȚATU SEBASTIAN</p>	79
16.	<p>Valoarea probatorie a înregistrărilor audio-video făcute de către părți / Aspects concerning audio and video recordings and their value in trial</p> <p>prep. univ. POPA MARIUS Inspector de poliție SECARĂ SORIN</p>	83
17.	<p>Motivația și caracteristicile comportamentului terorist / Terrorist behavior motivation</p> <p>asist. univ. ȚARCĂ P. CORNEL</p>	88
18.	<p>Grafologia în domeniul judiciar / Aspects concerning graphology</p> <p>conf.univ.dr.ing. MIHAI DIANU cms.șef VIOREL COROIU</p>	95
19.	<p>Relevarea urmelor papilare de pe frunze / Pointing out fingerprints from leaves</p> <p>stud. IRINA ANDREEA</p>	100

CUVÂNT ÎNAINTE

Revista "Forum Criminalistic" este o publicație periodică realizată de cadrele Catedrei de Criminalistică și își propune să constituie o tribună a ideilor de valoare științifică în materie criminalistică a tuturor celor interesați de studiul acestei discipline.

Pe parcursul activităților de cercetare științifică se va urmări ca etalon de bază performanța, calitatea articolelor și a subiectelor abordate pe parcursul publicației.

"Forum Criminalistic" nu se dorește a face concurență altor publicații de specialitate, ci, din contră, intenționează a completa bogata bibliografie și cazuistică judiciară, utilă celor care sunt aplecați asupra prevenirii și combaterii criminalității. Din aceste considerente revista noastră se vrea a avea un pronunțat caracter aplicativ, îmbinând informația teoretică cu practica, servind "omului legii" la exercitarea profesiei sale în spiritul adevărului și justiției.

Revista noastră a ajuns la cel de-al doilea număr care tratează elemente de noutate din aria curriculară a muncii de poliție și care sperăm că a cunoscut o evoluție benefică comparativ cu debutul nostru. Ne dorim în continuare să ridicăm în mod constant standardele calității publicației noastre.

Redacția

ASPECTE PARTICULARE ALE VICTIMELOR ÎN ACCIDENTE DE CIRCULAȚIE

asist.univ.drd. HORIA RAȚĂ
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *first aid, car crash, victims, traffic incident, collision.*

A car accident is a road traffic incident which usually involves at least one road vehicle being in collision with, either another vehicle, another road user, or a stationary roadside object, and which may result in injury or property damage. Victims resulted from car crashes have particular aspects that the author of the present article wants to talk about.

Cel ce dorește să acorde un prim ajutor corect trebuie să-și însușească în prealabil o serie de noțiuni cu caracter medical. Ar fi imposibil de înțeles rostul unor manevre de resuscitare respiratorie sau circulatorie fără unele cunoștințe, cât de cât sumare, asupra mecanismului apariției unor stări de urgență. Gravitatea insuficienței respiratorii sau circulatorii nu poate fi lămurită fără unele noțiuni asupra declanșării tulburărilor provocate de lipsa de oxigen (anoxie).

În completarea acestor noțiuni indispensabile pentru un bun salvator, ne propunem să prezentăm unele aspecte mai frecvente precum și semnele care permit recunoașterea stărilor de urgență.

În acest scop vom prezenta modul în care se pot recunoaște unele afecțiuni post-traumatice cu caracter general.

Comoția cerebrală

Comoția este leziunea cerebrală cauzată de un traumatism la nivel cranian sau la nivelul întregului corp. Este cea mai ușoară leziune cerebrală primară apărută după un traumatism și este rezultatul acțiunii forțelor mecanice asupra craniului și creierului în momentul impactului. În urma traumatismului se produc modificări temporare ale fiziologiei neuronale. Este o situație pasageră, care, de obicei apare imediat după evenimentul rutier, cu revenirea stării de conștiență. În această situație, cadrul medical care ia primul contact cu victima, îi va recomanda examinări de specialitate.

Hemoragia și hemostaza

Scurgerea sângelui în afara vaselor sanguine se numește hemoragie. Se pot deosebi mai multe tipuri de hemoragii:

Hemoragiile externe - în care sângele se scurge în afara organismului datorită secționării unor vase de sânge. În funcție de vasele secționate deosebim:

- *Hemoragii arteriale*, în care sângele, de culoare roșu aprins, țâșnește într-un jet sacadat, în același ritm cu pulsațiile inimii;

- *Hemoragii venoase*, în care sângele, având o culoare roșu-închis, curge lin continuu;

- *Hemoragii capilare*, în care curgerea sângelui se observa pe toata suprafața răni, având intensitate redusă.

Hemoragiile interne - în care sângele care curge rămâne în interiorul organismului. O categorie deosebită o pot forma *hemoragiile interne exteriorizate*, în care sângele ajunge în afara corpului după ce a trecut printr-o cavitate naturală care face comunicarea organismului cu exteriorul.

Hemoragiile interne sunt însoțite de semne prin care se pot bănuși și diagnostica: amețeala, creșterea numărului de bătăi ale inimii pe minut, creșterea numărului de bătăi ale inimii, creșterea numărului de respirații. Pulsul este slab, tensiunea arterială sub limita normală. Bolnavul este nemulțumit, palid, vorbește sacadat, are transpirații reci și chinuit de sete extrem de mare.

Hemostaza - operațiunea de oprire a unei hemoragii se numește **hemostază**. Oprirea rapidă și cu competență este una din acțiunile decisive care trebuie executate de către cel ce acordă primul ajutor în cazul accidentelor rutiere. Se realizează în doua feluri: natural și artificial. Hemostaza naturală se datorează capacității sângelui de a se coagula în momentul în care a venit în contact cu mediul exterior. Se produce în cazul hemoragiilor mici și capilare.

Cel mai simplu mod de a face o hemostază provizorie este aplicarea unui **pansament compresiv**. Câteva comprese aplicate pe plagă, o bucată de vată și un bandaj ceva mai strâns sunt suficiente pentru a opri o sângerare medie. Dacă hemoragia nu se oprește, este necesară comprimarea vasului din care curge sângele. În hemoragia arterială, comprimarea se face într-un punct situat cât mai aproape de rană și mai sus, între rană și inimă. În hemoragiile venoase, comprimarea se face sub rană pentru a opri venirea sângelui de la periferie către inimă. Comprimarea vaselor se face mai bine în locurile în care ele sunt mai aproape de un plan osos și se poate face direct, cu degetul sau cu toată mâna, însă numai pentru o hemostază de scurtă durată. Când se intenționează comprimarea pentru o perioadă mai îndelungată a vasului de sânge se folosește garoul.

Fracturile, entorsele și luxațiile

Prin fracturi înțelegem rupturile de oase sub acțiunea unor agenți traumatici a căror forță depășește rezistența osului. În funcție de modul în care acționează traumatismul, le putem împărți în fracturi directe și fracturi indirecte.

➤ Fractura directă se produce la locul lovirii și este de obicei cominutivă adică osul se rupe în mai multe bucăți;

➤ Fractura indirectă se produce la distanță. Osul se rupe prin îndoire, răsucire, smulgere sau apăsare;

-
- Fractura prin îndoire este determinată de prinderea osului pe un plan dur, mecanismul etc. asemănător cu mișcarea pe care trebuie să o facem pentru ruperea unei crengi pe genunchi;
 - Fracturile prin răsucire apar mai ales în timpul căderii sau alunecării;
 - Smulgerea oaselor are loc în apropierea articulațiilor atunci când traumatismul forțează sau tracționează ligamentele de protecție a articulațiilor;
 - Fractura prin tasare este tipică pentru căderi. În această situație, fragmentele osoase se înfundă de obicei unul în celălalt. Aceasta are o importanță deosebită din punctul de vedere al vindecării, fracturile cu fragmentele deplasate vindecându-se mai greu. Fracturile cu înfundarea fragmentelor se consolidează mai repede dar ele pot lăsa scurtări de membre. În accidentele de circulație se pot întâlni toate tipurile de fracturi.

Cele mai frecvente sunt fracturile prin traumatism direct sau prin îndoire. De obicei, osul se rupe la punctul slab, adică acolo unde el își schimbă forma sau calibrul (tibia, osul gambei are acest punct slab în treimea inferioară, iar clavicula în treimea sa externă). Puncte slabe sunt și la nivelul zonei de trecere de la o structură osoasă la alta.

Exemplul tipic îl oferă osul radius la extremitatea antebrațului, lângă articulația pumnului. Este de altfel explicația localizării frecvente la acest nivel a fracturilor cauzate de căderea pe mâini.

La copii, punctele slabe se află la nivelul cartilajelor de creștere, la adulți, fracturile cele mai frecvente sunt cele directe sau prin răsucire, iar la bătrâni cele prin înfundare ca urmare a rarefierii țesutului spongios din os.

Concomitent cu leziunile osoase se pot produce și zdrobiri ale țesuturilor și elementelor din vecinătate, lezarea traumatică a mușchilor, vaselor sanguine și nervilor se asociază în mod frecvent cu cea osoasă.

Totalitatea acestor leziuni osoase împreună cu leziunile țesuturilor moi din jur formează « *focarul de fractură* ». Durerea din focarul de fractură poate fi intensificată de apăsarea sau mișcarea fragmentelor osoase din focarul de fractură, cel ce acordă primul ajutor trebuie să știe să recunoască o serie de semne pe baza cărora se poate stabili existența unor fracturi.

Semnele cele mai importante sunt mișcarea anormală și deformarea membrului fracturat. Alte semne de valoare sunt durerea intensă și în punct fix precum și impotența funcțională sau imposibilitatea de a mișca involuntar sau la comandă membrul respectiv.

Dintre complicațiile imediate ale fracturilor se vor reține, ca deosebit de grave șocul traumatic, hemoragiile, paralizile și, mai târziu, infirmitățile sau reducerea capacității funcționale. De asemenea, trebuie avut în vedere că mișcările brutale ale focarelor de fractură pot genera complicații foarte grave cum ar fi : în cazul fracturilor de coloană vertebrală – lezarea substanței medulare; în cazul fracturilor de membre – secționarea vaselor sanguine.

În aceste situații se recomandă aplicarea imediată a unei atele improvizate care să diminueze mișcarea anormală a focarului de fractură.

Politraumatismele

Accidentele rutiere determină aspecte clinice bine conturate. Forma clinică caracteristică este reprezentată de politraumatisme. Politraumatizații reprezintă victimele din categoria cea mai gravă prezentând un grad accentuat de pericol. Prin politraumatism nu se înțelege numai simpla concomitență a unor leziuni diferite care interesează mai multe părți ale corpului.

Sumarea acestora are drept urmare o întrepătrundere de efecte nocive care antrenează tulburarea funcțiilor vitale. Respirația și circulația sângelui sunt afectate în primul rând, lipsa de oxigen și de irigare cu sânge antrenând suferința centrilor nervoși și a altor organe centrale.

În majoritatea accidentelor de automobil se produc răniri complexe, victimele suferind traumatisme diverse și asociate (traumatism cranian asociat cu traumatism toracic și cu fracturi de membre sau răniri multiple localizate la față asociate cu fracturi și leziuni de organe interne).

Politraumatismul poate include pe lângă impactul unor factori traumatici de origine diferită și tulburările funcționale de mare intensitate.

Cauzele principale ale deceselor care se pot instala foarte rapid sunt: asfizia, hemoragiile, inhibiția centrilor vitali, respirator și circulator. Hemoragiile mari au drept cauză rănirea unor vase mari de la nivelul membrelor dacă nu s-a făcut hemostaza provizorie.

Cel ce acordă primul ajutor trebuie să aibă permanent în vedere că politraumatizatul este un accidentat amenințat de moarte. În consecință primele măsuri de asistență trebuie să înceapă cu acelea menite să împiedice sau să amelioreze insuficiența respiratorie și circulatorie a accidentatului.

În fața unui politraumatizat două obiective trebuie să fie precizate în timp rapid : dacă bolnavul respiră și dacă bolnavul are puls.

Traumatisme abdominale

Aceste traumatisme ridică probleme deosebite din punctul de vedere al inventarierii leziunilor suferite de organele interne. Caracteristic acestor traumatisme este frecvența afectare a organelor interne din cavitatea abdominală care sunt sub influența decelerației bruște capătă o greutate impresionantă ce amplifică efectele șocului.

Conducătorul auto este cel mai vulnerabil, volanul traumatizând în mod frecvent etajul superior al abdomenului și fața anterioară a toracelui, ceea ce se cheamă în literatura de specialitate « sindromul volanului ». Lezarea organelor interne este urmată de hemoragii interne și șoc hemoragic. Ruptura unor organe cavitate cum sunt stomacul, intestinul, colonul și vezica antrenează apariția peritonitei.

Un accidentat care prezintă o localizare traumatică abdominală ridică în fața celui chemat să acorde primul ajutor o serie de probleme : accidentatul este în șoc

sau nu ? există semne de hemoragie internă ? există suspiciunea perforării unor organe cavitare ?

Șocul inițial nu corespunde totdeauna în traumatismele abdominale, cu existența unor leziuni viscerale deosebite. El poate surveni în urma lovirii unor zone reflexogene numeroase în cavitatea abdominală. În aceeași măsură putem spune că leziuni grave viscerale pot fi mascate, în primele ore, de o stare generală relativ bună (vezi ruptura de splină în doi timpi).

Este cazul rupturilor de organe cavitare, în care instalarea semnelor peritoneale se face după câteva ore de la accident ca și cazul rupturilor incomplete, în doi timpi, de organe pline (splină, ficat) în care se produce inițial fisura organului, sub capsula de înveliș, pentru ca ulterior să apară inundarea cavității abdominale cu sângele provenit din ruperea completă a organului respectiv.

Șocul traumatic abdominal se evidențiază prin următoarele semne principale : dureri abdominale, contractura peretelui abdominal, stare de neliniște, paloare, vărsături, accelerarea pulsului, scăderea tensiunii arteriale.

Tratamentul șocului este de competența medicului, fiind condiționat de rezolvarea chirurgicală a leziunilor organelor din cavitatea abdominală.

Traumatismele exercitate în regiunile superioare ale abdomenului, în apropiere de baza toracelui sunt responsabile de rupturi de ficat, în partea dreaptă, și rupturi de splină (în partea stângă), urmate de hemoragii masive. Aspectul victimei în aceste cazuri este de șocat hemoragic. Traumatismele ce se aplică la regiunile inferioare abdominale, pot cauza ruptura vezicii urinare care are drept consecință revărsarea urinei în abdomen sau în țesuturile din jur.

Vărsăturile alimentare pot reprezenta semne precoce care ascund lovirea directă a stomacului. Vărsăturile care apar mai târziu pot evidenția instalarea peritonitei. Urinarea cu sânge (hematuria) ne permite descoperirea unor leziuni de organe ale aparatului urinar (rinichi, vezică). Durerea în capul pieptului este caracteristică pentru interesarea stomacului, iar durerea în jurul ombilicului pentru leziunile intestinului subțire.

Traumatismele toracice

Aceste traumatisme ocupă un procent ridicat în accidentele de circulație. Caracteristica lor constă din faptul că tulburările funcționale (insuficiența respiratorie) nu concordă în mod obligatoriu cu intensitatea și întinderea leziunilor toracelui. Majoritatea traumatismelor toracice se însoțesc de fenomene minore de insuficiență respiratorie și circulatorie. Leziunile acestora se caracterizează prin durere, echimoză și tumefierea localizată la nivelul unde s-a exercitat traumatismul.

Fracturile de coastă apar ca urmare a unor traumatisme mai puternice, manifestându-se prin durere în punct fix, intensificată de respirațiile profunde sau tuse.

Plăgile toracelui se întâlnesc mai rar la accidentații de circulație. Traumatismele toracice de mare intensitate se însoțesc de rănirea concomitentă a

organelor din cavitatea toracică : plămâni, pleura, inima, vase mari, cauzate în general prin comprimarea acestuia între planuri dure cu fracturi costale care înțeapă organele interne.

Acestea se caracterizează prin tulburări ale funcției respiratorii care pot îmbrăca aspecte variate. Funcția cardiacă și circulatorie suferă tulburări indirecte, cauzate de supraîncărcarea sistemului vascular pulmonar în cazul unor compresiuni prin revărsat intratoracic. Semnele traumatismului toracic sunt asemănătoare cu cele descrise la insuficiența respiratorie acută .Ele sunt condiționate de lipsa de oxigen (hipoxia) și acumularea crescută de bioxid de carbon (hipercapneea).

Lipsa de oxigen produce cianoza sau învinețirea tegumentelor și mucoaselor, fiind vizibilă precoce la nivelul buzelor și patului unghiilor. Concomitent apare o accelerare a ritmului respirator asociată cu o scădere a tensiunii arteriale și o creștere a frecvenței pulsului.

Acumularea crescută de bioxid de carbon a cărei eliminare este viciată, este responsabilă de apariția unor semne, ca roșeața tegumentelor, mai vizibilă la față, transpirația, accelerarea pulsului și creșterea tensiunii arteriale.

Intoxicația sistemului nervos, sensibil la lipsa de oxigen și excesul de bioxid de carbon, antrenează instalarea unor semne impresionante ca agitația extremă, delirul și chiar coma, caracterizată prin pierderea conștienței.

Compresiunea toracelui așa cum se întâmplă în accidente prin strivire sau apăsare pe cutia toracică îmbracă un aspect particular. Accidentatul are fața colorată rapid după accident, învinețită și cu pete roșii, ochii congestionați și cu hemoragii subconjunctivale. Explicația constă din expirația bruscă și forțată cu glotă închisă care are lor în momentul compresiunii.

Rezolvarea leziunilor organice existente la traumatizații toracici sunt de competența chirurgului. Totuși, date fiind tulburările respiratorii, primul ajutor își păstrează importanța sa. Menținerea respirației și combaterea insuficienței respiratorii este un factor esențial pentru salvarea acestor accidentați .

Metoda cea mai bună de respirație artificială este respirația gură la gură. Celelalte metode de respirație artificială sunt contraindicate, putând agrava leziunile cutiei toracice. Degajarea căilor respiratorii superioare (nas, faringe) de corpuri străini, sângele sau secrețiile eventuale trebuie socotită un act important de reanimare.

Leziunile traumatice cu simptomatologia adiacentă acestora, descrise anterior, sunt cele mai frecvente, motiv pentru care am socotit necesar să le detaliem.

Recomandări pentru conducătorii auto privind concentrația alcoolului etilic în sânge : băuturile alcoolice au concentrații diferite de alcool măsurate în grade care se numesc în termeni populari « tăria băuturii ». Astfel, berea, are între 2 și 6 grade (există sortimente cu valori mai mari, care pot ajunge până la 12 grade) ; vinul între 10 și 15 grade ; țuica slabă – 25-30 grade ; whisky – 40-43 grade ; votca – 40 grade ; palinca – 60-65 grade etc.

Băuturile alcoolice pot fi băuturi de fermentație, distilare sau preparate artificial.

Este bine de știut că alcoolul se absoarbe pe cale digestivă în procent de 75% în intestinul proximal dar și în cavitatea bucală și stomacală. Prezența acestuia în sânge condiționată de anumiți factori (alimente consumate, funcție hepatică etc.) poate fi în 5 min., atingând valoarea maximă între 30 și 90 min. La consumatorii cronici și la femei, statistica ne spune că valoarea maximă a alcoolemiei ca și timpul de atingere a acesteia este mai mare. Acest lucru este pus pe seama unor factori fiziologici. Aproximativ 10% din alcool este eliminat prin urină sau respirație, restul fiind metabolizat în ficat.

Există 3 faze a intoxicației cu alcool care este voluntară (ca regulă unanim acceptată) :

- faza euforică cu valori de până la 1 gr.‰, caracterizată prin agitație, euforie;
- faza neurosenzorială cu valori cuprinse între 1 și 2 gr.‰ în care se regăsesc lipsa coerenței verbale, stâlcirea cuvintelor, mersul ebrios prin pierderea echilibrului etc.;
- faza intoxicației acute cu valori de peste 2gr.‰ care precede faza comatoasă.

Ca un aspect particular definim beția patologică care se manifestă prin tulburări comportamentale nejustificate față de un consum relativ mic de alcool. Aceasta nu trebuie confundată cu intoxicația acută.

De reținut că o sticlă de bere de 0,500 l de 5-7 grade poate da o alcoolemie de 0,4 gr.‰ ; 100 ml. whisky poate da o alcoolemie de 0,5 gr.‰. De asemenea, metabolizarea alcoolului se face de regulă cu 0,15 gr‰/oră, consumul de cafea, după unele statistici, diminuează în timp metabolizarea alcoolului și nu invers, așa cum se bănuiește, iar consumul de dulciuri favorizează metabolizarea acestuia.

Trebuie știut faptul că a 2-a probă de sânge recoltată are ca scop un calcul cât mai exact al concentrației de alcool în sânge în momentul evenimentului rutier. Acest lucru ajută pe de o parte atât pe conducătorul auto cât și pe organul de cercetare penală. În lipsa acesteia, calculul retroactiv pare improbabil.

În loc de concluzii : evitați să mai folosiți expresia de genul « persoană necunoscută », corect fiind « persoană neidentificată » (toate persoanele sunt cunoscute, au certificat de naștere, CNP). Evitați expresii de genul « traumatisme » ; când spui traumatism spui agresarea organismului de un agent traumatic (mecanic, fizic, biologic, etc.) ; corect trebuie să folosim expresia traumă sau leziune (echimoză-vânătaie, excoriație-julitură ; hematom-cucui, etc.) pentru că fiecare leziune în parte se poate produce printr-un anumit mecanism și implicit necesită un număr variabil de îngrijiri medicale. Evitați expresii de genul « victima și-a pierdut cunoștința », corect se spune « victima și-a pierdut conștiința » (noțiunea de cunoștință are alte conotații nu starea de veghe).

La momentul încheierii acestui material, care se vrea a fi un ghid pentru cei implicați în complexitatea evenimentului rutier, putem spune că în România este

momentul ca să existe o strategie și o decizie politică națională pentru a evita acest flagel.

Prevenirea acestora este condiționată atât de factorii educaționali (școală, familie, biserică) cât și de o decizie politică care să ducă la îmbunătățirea rapidă a infrastructurii drumurilor publice și a schimbării mentalității privind consecințele evenimentelor rutiere. Este cel puțin interesant de știut ce consecințe materiale tardive au drept cauză evenimentele rutiere (infirmitățile, invaliditățile, examinările și recuperările medicale) în afara miliardelor de euro din bugetul public cheltuiți imediat sau la scurt timp de la producerea evenimentului rutier.

Poliția rutieră « gestionează » numai efectul mentalităților și infrastructurilor care generează în fapt evenimentele rutiere.

Trebuie corelate legile și actele normative în vigoare în așa fel încât să nu mai existe discrepanțe și probleme deosebite procedurale (ex. necorelarea C.P.P. cu Legea nr. 271/2004 și a normelor de aplicare a acestora etc.).

Într-o Românie în care drumurile publice traversează localitate de localitate, în care nu conștientizăm riscurile traficului rutier, în care participanții la trafic (conducător auto – pieton) nu se pun unul în locul celuilalt ca și comportament, nu putem ajunge la standardele europene spre care dorim să ajungem odată cu aderarea la U.E.

Pe lângă sloganul inspirat « **STOP ACCIDENTELOR RUTIERE ! VIAȚA ARE PRIORITATE** » ar fi bine să adăugăm și « **ATENȚIE CUM CIRCULI CĂCI CEI DRAGI TE AȘTEAPTĂ ACASĂ !** »

OPINII, DEZBATERI, CONTROVERSE

comisar șef **HORAȚIU MÂNDĂȘESCU**
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *forensic science, methodics, methodology, arguments, debates.*

The author approaches a subject concerning the third branch of the forensic science, and suggests a debate about two terms: methodics and methodology, bringing arguments, pros and cons linked to this subject.

Revista FORUM CRIMINALISTIC lansează începând cu acest număr o dezbatere științifică pe tema denumirii celei de-a treia ramuri a CRIMINALISTICII (după TEHNICĂ și TACTICĂ): METODICĂ sau METODOLOGIE ?

În ultimul timp a avut loc o aprigă dispută de idei între subsemnatul – adept categoric al termenului de METODICĂ – în denumirea ramurii criminalistice referitoare la cercetarea penală a diferitelor genuri de infracțiuni și, pe de altă parte, adepții sintagmei metodologie criminalistică în referire la aceeași chestiune vizând cercetarea (investigarea) infracțiunilor.

Argumentele mele în favoarea termenului clasic de metodică folosit și de înaintașii acestei științe (Constantin Aionitoaie, Aurel Ciopraga, Ioan Cora, Eugen Gacea, Ion-Eugen Sandu, Camil Suciuc sau Ion Voiculescu – ca să nu-i citez decât pe cei dispăruți), pe care nu îndrăznesc să-i contrazic, sunt de ordin noțional (teoretic). Metodică, termen întâlnit și în didactică ne învață cum să cercetăm (investigăm) un domeniu, în cazul criminalisticii, cel al anchetării infracțiunilor pe genuri și particularități. Metodologia este ceva mult mai amplu, cuprinzând totalitatea ideilor și metodelor de cunoaștere a unui domeniu științific, în speță criminalitatea.

Metodologia nu trebuie confundată cu un îndrumar de lucru sau ghid de efectuare a unei anume acțiuni, după cum foarte corect explică D-na Profesor Rodica Stănoiu în lucrarea „METODE ȘI TEHNICI DE CERCETARE ÎN CRIMINOLOGIE”, Editura Academiei, București, 1981, pag. 9-11, unde precizează textual: „Metodologia, în general se referă la metodele, căile prin care cercetătorul științific ajunge la cunoașterea aprofundată a obiectului respectivei științe, neputând și netrebuind a fi confundată cu diferitele procedee de realizare a unor acțiuni umane concrete. Utilizarea conceptului de METODOLOGIE în sens de îndreptar tehnic a devenit pentru cei mai puțin deprinși cu rigoarea științifică o practică curentă- nimic mai greșit”.

Aceeași idee este preluată și de Domnii Profesori Gheorghe Nistoreanu și Costică Păun (Curs de CRIMINOLOGIE, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1995, pag. 63).

Există desigur și o metodologie criminalistică a cărei denumire n-o contest, numai că ea privește mai mult decât simpla cercetare penală a infracțiunilor (care este de resortul metodicii), respectiv un ansamblu de metodologii criminalistice incluzând elemente și din celelalte ramuri (tehnică și tactică) precum și din alte domenii. Bunăoară, metodologiile de efectuare a cercetării la fața locului, de ridicarea a urmelor și mijloacelor materiale de probă, de manipulare a probelor ADN, de utilizare a tehnicii poligraf, de efectuare a constatărilor tehnice și expertizelor, de exploatare a evidențelor polițienești etc., elaborate de specialiști în materie, vin să confirme spusele mele referitoare la denumirea corectă a celei de-a treia ramuri a criminalisticii. Pot exista foarte bine și metodologii de anchetă (subiect pe care-l vom aborda mai pe larg în viitor) menite să conducă la îndeplinirea obiectivelor vizate (aflarea adevărului și înlăturarea justiției), dar și acestea incluzând o complexitate de elemente teoretice și aplicative.

Încă o clarificare: A nu se confunda cercetarea penală (anchetarea) unei infracțiuni care este o chestiune de metodică cu cercetarea (investigarea) științifică a infracțiunii, care ține de metodologie și înseamnă cu totul altceva.

Ar mai fi și alte argumente pentru care pledez în favoarea termenului de metodică în definirea celei de-a treia ramuri a criminalisticii – cea referitoare la cercetarea penală a infracțiunilor, și aștept cu interes opiniile cititorilor noștri, mai ales cele contrare pentru că, o chestiune de natură științifică se clarifică numai prin dezbateri de idei și nicidecum pe căi administrative.

STRUCTURA TERITORIALĂ A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

lector univ.dr. GABRIEL MOINESCU
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *public administration, government policy, civil society, government management, non-governmental organizations.*

Public administration can be broadly described as the development, implementation and study of branches of government policy. Public administration is linked to pursuing the public good by enhancing civil society and social justice. Though public administration has historically referred to as government management, it increasingly encompasses non-governmental organizations (NGOs) that are not acting out of self-interest.

1.Considerații generale

Prin structura sistemului administrației publice înțelegem felul în care este organizată realizarea administrației publice ca activitate. Termenul de structură provine din cuvântul latin *struere* care înseamnă a construi, a clădi. Prin structură se înțelege o anumită modalitate de alcătuire, de construcție de organizare a unui scop a unui domeniu de activitate).

Administrația ca activitate înseamnă organizarea executării și executarea legii în cele mai diferite domenii de activitate socială și în raport cu anumite colectivități umane care alcătuiesc sistemul social global în legătură cu care se realizează administrația publică. Gruparea colectivităților sociale, în raport cu care se construiește sistemul administrației publice se face pe criteriul teritorial care este un criteriu de organizare a societății.

Colectivitățile sociale în raport cu care se constituie sistemul administrației publice formează populația țării care este un element important și definitoriu al statului.

Pornind de la aceste elemente vom putea observa că sistemul administrației publice se construiește pentru realizarea unor activități de organizare a executării și de executare a legii, care se referă la întreaga populație a țării și se aplică pe întreg teritoriul statului și în unitățile teritorial administrative ale acestuia. Astfel, sistemul administrației publice se va construi pentru a realiza activități care interesează întreaga populație a țării și în unitățile teritorial administrative – comuna, orașul, municipiul și județul, pentru realizarea unor activități care privesc colectivitățile sociale constituite în respectivele unități teritorial administrative.

Construcția teritorială a sistemului administrației publice mai poate fi determinată în anumite domenii de activitate și de specificul activității respective. Astfel în domeniul anumitor servicii publice, ca de pildă în domeniul transporturilor

pe căile ferate, structura teritorială a acestei părți a sistemului administrației publice este deosebită de sistemul împărțirii teritorial administrative a statului. O direcție regională a administrației căilor ferate poate cuprinde mai multe județe.

De aici rezultă și un alt criteriu de construcție a sistemului administrației publice, în afara celui teritorial, și anume criteriul funcțional care relevă particularitatea domeniului în care se realizează administrația publică. Cele două criterii de construcție a sistemului administrației publice se completează reciproc, unul implicându-l pe celălalt, dându-ne posibilitatea înțelegerii acțiunii administrației publice și raționalizării activității acesteia potrivit necesităților colectivității sociale.

Există și autori care consideră că cele două criterii trebuie considerate distinct pentru ca determina două feluri de structură a administrației, o structură teritorială și una funcțională.

Această legătură inseparabilă a celor două criterii de construcție a sistemului administrației publice – criteriul teritorial și cel funcțional – se poate ușor observa examinând organizarea administrației publice din punct de vedere juridic. Totdeauna construirea competenței organelor administrației publice se prezintă sub aspectul unei competențe materiale și sub acela a unei competențe teritoriale. Primul aspect relevă funcționalitatea competenței într-un anumit domeniu de activitate, al doilea aspect relevă spațiul în care se realizează competența.

Cele două aspecte ale structurii sistemului administrației publice, respectiv cele două criterii – cel teritorial, și cel funcțional – trebuie cercetate fiecare în parte pentru înțelegerea particularităților de construcție a acestui sistem, motiv pentru care vom studia pe rând, construcția teritorială a sistemului administrației publice, insistând pe problemele administrației locale. După aceea ne vom referi la aspectul funcțional al structurii sistemului administrației publice, atrăgând atenția asupra autonomiei funcționale a unor părți din structura sistemului administrației publice.

2. Construirea sistemului administrației publice pe baza criteriului teritorial

Administrația publică ca activitate nu poate să fie realizată dintr-un singur centru aflat pe teritoriul statului, ci trebuie organizată în așa fel încât să asigure nevoile societății în general dar și a colectivităților sociale din toate unitățile teritorial administrative ale statului. În acest scop organele administrației publice sunt constituite în raport de teritoriul statului și în funcție de unitățile teritorial administrative ale acestuia. Astfel, există organe centrale ale administrației publice care au o competență pe întreg teritoriul statului, datorită importanței interesului general pe care îl realizează aceste organe. Așa de exemplu, sunt ministerele care acționează în diferite domenii și ramuri de activitate de interes național. Aceste organe centrale sunt constituite, în unitățile teritorial administrative, diferite organe în raport cu specificul activității desfășurate de administrația publică în respectivul domeniu sau ramura de activitate. Prin aceste organe locale, care sunt organe în

teritoriu ale organelor centrale ale administrației publice, este realizată administrația în diferite ramuri sau domenii de activitate de interes național.

Așa de exemplu Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul de Finanțe, Ministerul Comunicațiilor, au organe sau unități în teritoriu, organe ce poartă denumiri diferite ca inspectorate, direcții, oficii poștale, posturi de poliție ș.a., și care desfășoară activități ce necesită o unitate de acțiune datorită interesului național pe care îl prezintă domeniul sau ramura în care acționează aceste organe.

În afară de aceste organe centrale ale administrației publice și unitățile lor în teritoriu, în unitățile teritorial administrative ale statului mai sus constituite organe ale administrației publice, care însă nu au de realizat activități de interes național ci realizează activități de interes local, legate de viața și activitatea oamenilor care alcătuiesc colectivitățile social grupate în unități teritorial administrative ale statului – respectiv în comune, orașe, municipii și județe.

În felul acesta, în sistemul administrației publice apare o categorie specială și distinctă de organe – organele administrației locale. Construcția acestei părți a sistemului administrației publice se face în baza principiului autonomiei locale care caracterizează sistemul de organizare democratică a statului.

3. Centralizarea administrativă

Centralizarea presupune dependența exclusivă a organelor locale față de cele centrale. În plan organizatoric, centralizarea înseamnă subordonarea ierarhică a autorităților locale față de cele centrale. În plan funcțional, centralizarea înseamnă emiterea actului de decizie de către autoritățile centrale și executarea lui de către cele locale.

Centralizarea are o serie de avantaje, precum: existența unui singur organ de conducere asigură unitatea în luarea și executarea deciziilor, se înlătură suprapunerile, controlul se poate realiza mai ușor, serviciile publice se reduc numeric, astfel încât se realizează economii etc.

Pe de altă parte, există o serie de dezavantaje, ca: interesele locale nu pot fi cunoscute de la centru și deci nu pot fi satisfăcute, întârzierea în rezolvarea unor necesități imediate, birocrația, rutina își găsesc câmp de aplicare, iar faptul că funcționarii sunt numiți de la centru lipsește cetățenii de posibilitatea controlului și de a-și spune părerea cu privire la activitatea acestora.

În România, regimul de centralizare administrativă decurge din caracterul unitar al statului. Potrivit Constituției, atât la nivel central cât și județean există servicii publice organizate pe principiul subordonării ierarhice din treaptă în treaptă, care se realizează puterea executivă. Guvernului i se subordonează direct ministerele și celelalte organe de specialitate ale administrației centrale, precum și prefecții, iar ministerelor și celorlalte organe de specialitate ale administrației centrale li se subordonează nemijlocit serviciile lor care funcționează în unitățile administrativ-teritoriale. Conducătorii acestor servicii se subordonează pe plan orizontal, la nivel de județ și prefecților, ca reprezentanți ai Guvernului.

În concluzie, centralizarea se definește astfel:

- a) - *în plan organizatoric*, subordonarea ierarhică a autorităților locale față de cele centrale și numirea funcționarilor publici din conducerea autorităților locale de către cele centrale, cărora li se subordonează;
- b) - *în plan funcțional*, emiterea actului de decizie de către autoritățile centrale și executarea lor de către cele locale.

Actele emise de către autoritățile locale (atunci când acestea primesc competența de a le emite) pot fi anulate de autoritățile centrale, în virtutea dreptului de control ierarhic, ori de câte ori nu sunt în concordanță cu decizia centrului.

4. Descentralizarea administrativă pe baza principiului autonomiei locale

Construcția administrației locale, ca parte distinctă în sistemul administrației publice este o modalitate de descentralizare administrativă cu valoare politică și administrativă.

Din punct de vedere politic descentralizarea administrației pe baza principiului autonomiei locale relevă democrația, deoarece dă posibilitatea locuitorilor diferitelor localități să participe la gestionarea publică.

Din punct de vedere strict administrativ, descentralizarea administrativă, la nivelul localităților, oferă posibilitatea realizării unei administrații în cunoștință de cauză, a nevoilor și intereselor locale, de către reprezentanți ai colectivelor locale și de funcționarii care se află sub controlul organelor administrației locale.

Descentralizarea în baza principiului autonomiei locale este o modalitate de organizare administrativă nu politică. Din acest punct de vedere descentralizarea administrativă este fundamental deosebită de federalism. Deci, nu este vorba de un raport între puterea centrală și cea locală a statului cum este cazul în statul federal, între statul federal și statele din federație. Descentralizarea administrativă privește numai rezolvarea unor probleme locale de către autorități administrative locale. Așadar, descentralizarea este un fenomen pur administrativ, nu politic, care să implice exercițiul puterii de stat.

Pentru înțelegerea particularităților descentralizării administrative pe baza principiului autonomiei locale, vom cerceta elementele componente ale autonomiei locale :

a) Existența unei colectivități locale în cadrul unei unități administrativ-teritoriale a statului.

Descentralizarea administrativă în baza principiului autonomiei locale se face în legătură cu existența unei colectivități sociale locale constituite în cadrul unor comune urbane sau rurale și în cadrul unor unități teritorial-administrativ care grupează mai multe astfel de unități teritorial-administrativ care grupează mai multe astfel de unități teritorial-administrative de bază, cum sunt la noi județele.

Aceste colectivități sociale locale au nevoi specifice care-i solidarizează pe cei care fac parte din respectivele colectivități. Aceste nevoi și interese apar ca

locale, fiind legate de specificul colectivității sociale respective, și se disting de nevoile generale sau interesele generale ale întregii colectivități naționale. Așa de exemplu, aprovizionarea cu apă, construcția unor drumuri, repararea unor străzi, asigurarea salubrității publice, iluminarea străzilor etc., sunt nevoi specifice ale unei colectivități comunale, orașenești sau județene care solidarizează într-un anumit fel pe locuitorii acestor unități teritorial-administrative în vederea satisfacerii nevoilor și intereselor la care ne-am referit.

Desigur, nevoile sau interesele sunt ale colectivităților locale și sunt considerate ca atare de această colectivitate sau reprezentanții ei. Dar acest lucru nu este de ajuns. Aceste colectivități locale se înregistrează în marea colectivitate socială care este națiunea organizată de stat și de aceea, interesele locale ale colectivităților teritoriale trebuie văzute prin prisma intereselor generale.

Pentru acest motiv, atribuțiile specifice locale sunt prevăzute prin lege și organizarea exercitării legii în acest fel face obiectul administrației locale.

Legea este mijlocul prin care se stabilește aria nevoilor locale și competența organelor care acționează pentru realizarea necesităților colectivităților locale.

Colectivitățile sociale din unitățile – administrative de bază – orașul, municipiul și comuna – sunt grupate în colectivități teritoriale intermediare între state și acele colectivități de bază, și aceste colectivități sociale sunt colectivități locale județene care au problemele lor la acest nivel teritorial, probleme ce sunt de asemenea prevăzute de lege și rezolvate pe baza și în executarea legii de organele competente locale.

b) *Gestiunea nevoilor specifice locale aparține acestor colectivități.*

Pentru existența autonomiei locale este necesar ca problemele specifice colectivităților locale, recunoscute ca atare de lege, să fie rezolvate de către aceste colectivități. În acest scop, aceste colectivități trebuie să aibă mijloace materiale și bănești proprii pe care să le poată folosi, în scopul rezolvării problemelor locale. Comuna, orașul, municipiul, județul constituie persoane juridice care dispun de un patrimoniu și au venituri proprii, cu care rezolvă problemele comunale, orașenești, municipale și județene. Aceste probleme sunt distincte de cele ale statului și sunt rezolvate prin servicii publice locale. Colectivitățile sociale locale au nevoie de recunoașterea posibilităților lor juridice pentru a putea intra în circuitul raporturilor juridice, în vederea realizării intereselor locale.

c) *Organele de conducere trebuie să fie locale.*

Colectivitățile sociale descentralizate în unitățile administrative trebuie să dispună de dreptul de a alege organele administrației locale, ca reprezentanți ai unităților teritorial administrative și nu ca reprezentanți ai puterii executive centrale în localitate. În felul acesta administrația locală descentralizată este aleasă în unitatea administrativă și de colectivitatea socială a unității teritorial administrative.

d) *Autonomia față de organele centrale ale administrației de stat.*

Acest element al autonomiei locale decurge logic din existența celor precedente. Pentru rezolvarea operativă a nevoilor colectivităților locale descentralizate este necesar ca organele administrației locale să dispună de o competență care să le confere autonomia față de organele centrale ale administrației publice.

Această autonomie însă nu trebuie să fie înțeleasă ca o izolare ca o rupere a organelor administrației locale de organele centrale ale administrației publice. După cum am arătat, colectivitățile locale descentralizate sunt plasate în unitățile teritorial administrative ale statului. Aceste unități teritorial administrative dispun de o personalitate juridică distinctă de cea a statului și sunt considerate ca dezmembrăminte ale statului. De aici, situația autonomă a organelor locale ale administrației publice față de organele centrale ale administrației publice.

Dar autonomia nu înseamnă independența organelor administrației locale față de organele centrale ale puterii executive. De aici, necesitatea exercitării unui control asupra activității organelor administrației locale.

Interesele locale nu pot fi rupte de interesele generale, naționale. Trebuie avută în vedere necesitatea unor integrări a activității autonome a organelor locale în acțiunea generală a administrației publice. De aici, cum spuneam, nevoia exercitării îndrumării și a controlului de către administrația centrală. Controlul organelor administrației centrale asupra celor locale poate fi mai lejer sau mai riguros, după cum subordonarea este mai severă sau mai largă în raport cu necesitățile de ordin economic și politic. În cazul în care organele locale ale administrației publice nu au acționat în rezolvarea problemelor care sunt cuprinse în competența acestora, organele centrale ale administrației de stat se pot substitui în locul celor locale, rezolvând problema acestora.

e) *Controlul exercitat de organele puterii executive asupra organelor administrației locale nu îmbracă forma controlului ierarhic.*

Controlul exercitat de organele puterii executive asupra organelor administrației locale prezintă particularități datorită specificului descentralizării administrației colectivităților locale. De aceea, controlul puterii executive asupra organelor administrației locale este un element indispensabil al principiului autonomiei locale. Particularitățile acestui control relevă specificitatea autonomiei locale ca principiu de organizare a administrației locale.

Într-adevăr, controlul organelor puterii executive asupra organelor administrației locale este de două feluri și anume, un control ierarhic și un control de tutelă administrativă.

Controlul ierarhic se exercită asupra autorităților locale deconcentrate. Astfel este controlul exercitat de organele guvernamentale asupra prefectului, care este un organ local al puterii executive în județ. Acest control privește atât legalitatea cât și oportunitatea actelor făcute de prefect.

Există însă și control de tutelă administrativă pe care îl exercită fie organele centrale ale puterii executive, guvernul sau ministerele, asupra actelor consiliilor județene, fie prefectul asupra actelor primarului sau al consiliului comunal sau județean.

Controlul de tutelă administrativă este fundamental deosebit de controlul ierarhic. Acest tip de control privește numai legalitatea actelor, nu și oportunitatea acestora. Acest control are un caracter excepțional, în sensul că trebuie prevăzute de lege cazurile în care se exercită, și nu derivă din principiul subordonării ierarhice ca în cazul controlului ierarhic.

De asemenea, împotriva actelor de control de tutelă administrativă există posibilitatea acțiunii în contencios administrativ, în timp ce împotriva actelor de control ierarhic nu există o astfel de posibilitate.

În Curtea europeană cu privire la exercițiul autonom al puterii locale, din 15 octombrie 1985, la care a aderat și România, se prevede acest drept, în art.11, ca fiind protecția legală a autonomiei locale. Acest articol menționează dreptul colectivităților locale de a dispune de un drept jurisdicțional de recurs pentru a asigura exercițiul competențelor și respectul principiilor de autonomie locală care sunt consfințite și în legislația internă.

5. Deconcentrarea administrativă

Structura sistemului administrației publice din punct de vedere teritorial nu se reduce la descentralizarea administrativă. În construcția sistemului administrației publice pe baza criteriului teritorial intervine și deconcentrarea administrativă.

Prin deconcentrarea administrativă se înțelege transferul unor atribuții care revin organelor centrale, unor organe subordonate care funcționează în teritoriu și care, din acest punct de vedere apar ca organe locale, dar sunt subordonate organelor centrale ale administrației publice. Descentralizarea administrativă înseamnă construcția, pe plan local a unei administrații autonome față de administrația centrală. Deconcentrarea administrativă înseamnă deplasarea în teritoriu a activității administrației publice centrale.

Deconcentrarea administrativă constituie o treaptă situată între centralizare și descentralizare, fiind considerată o centralizare sau o slabă descentralizare.

Dacă avem în vedere că de esența desconcentrării este faptul că titularii puterii locale sunt numiți de autoritatea centrală, dar cu competența să rezolve problemele locale fără să ceară aprobarea "Centrului", fiind totuși supuși controlului acestuia, putem spune că într-o asemenea situație sunt în prezent serviciile ministerelor și ale celorlalte organe de specialitate ale administrației centrale numite de Constituție și alte acte normative "servicii descentralizate", și care, în fapt sunt servicii desconcentrate. Potrivit reglementărilor în vigoare, conducătorii acestor servicii sunt numiți de către miniștri, au competența să rezolve problemele din domeniul respectiv care apar în unitatea administrativ-teritorială, iar actele emise de ei sunt supuse controlului administrativ ierarhic.

Așadar, când prin lege se acordă unei administrații publice locale sau speciale, ai cărei titulari sunt numiți de administrația publică centrală, dreptul de a lua decizii, această formă diminuată a sistemului de centralizare poartă numele de desconcentrare.

Prin cele două principii – centralizare, descentralizare – însoțite de regula desconcentrării, se încearcă a se rezolva cele două tendințe care se manifestă în guvernarea și administrația unei țări. În primul rând este vorba de tendința de unitate care este o tendință națională, determinată de necesitatea de a trăi în colectiv care, sub aspect administrativ, se exprima prin voința unității de conducere și uniformizarea măsurilor edictate la ansamblul teritoriului, asigurând cunoașterea actelor emise de organele centrale. În al doilea rând, este tendința de diversitate care corespunde diversității grupurilor sociale, diversitate determinată de considerațiuni de ordin geografic și istoric, iar respectarea acestor diversități, sub aspect administrativ implică adoptarea de măsuri particulare pentru fiecare grup social.

6. Tutela administrativă

Tutela administrativă este o instituție a dreptului public în baza căreia autoritatea centrală a administrației publice și reprezentanții locali ai acesteia au dreptul de a controla activitatea autorităților publice autonome descentralizate. Acesta este un regim mai apropiat de descentralizarea administrativă decât instituția desconcentrării. Tutela administrativă există numai între autoritățile administrației publice între care nu sunt raporturi de subordonare ierarhică. Deci nu poate fi vorba de tutelă administrativă între guvern, ministere și cele care exercită această putere la nivel județean sau local – prefect și serviciile descentralizate ale ministerelor.

Actuala noastră legislație nu mai prevede instituția tutelei administrative în mod explicit. În general în literatura de specialitate se apreciază, că, de regulă, într-o administrație bazată pe principiul centralizării accentul cade pe controlul administrativ ierarhic, iar într-o administrație descentralizată autonomă, pe controlul de tutelă.

Din această cauză, chiar dacă legislația actuală a României nu mai prevede în mod expres instituția tutelei administrative, achiesăm la părerile exprimate în doctrină că aceasta există și funcționează. Într-adevăr, astfel de elemente se găsesc atât în Constituție, cât și în Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală. Astfel, art.102 din Constituție dispune că : «Guvernul, potrivit programului său de guvernare acceptat de Parlament, asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice». Or, actul de conducere presupune și activitatea de control. Pe de altă parte, potrivit Legii nr. 215/2001 între prefecti, pe de o parte, consiliile locale și județene și primari nu există raporturi de subordonare.

Ca reprezentant al statului, prefectul exercită totuși un control asupra acestora astfel încât prefectul va fi calificat organ de tutelă administrativă.

ASPECTE DE ORDIN TEORETIC CE PRIVESC ACCIDENTUL ȘI CATASTROFA FERVIARĂ

lect.univ.drd. MARIN RUIU
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *derailment, collision, track obstructions, rail catastrophe, rail accident.*

There are several main causes of derailment: broken or misaligned rails, excessive speed, faults in the train and its wheels, and collisions with obstructions on the track. Derailment can also occur as a secondary effect in the aftermath of a collision between two or more trains. Trap points protect main lines from runaway vehicles by deliberately derailing them to bring them to a stop. Flangeless wheels make it easier for a locomotive to negotiate curves, but make them more prone to derailment.

În accepțiunea curentă a termenului, prin **accident de cale ferată** se înțelege distrugerea sau degradarea materialului rulant de cale ferată sau a instalațiilor feroviare în cursul circulației sau a manevrelor mijloacelor de transport ale căilor ferate.¹

Legea în vigoare incriminează și faptele care pot avea ca urmare producerea unui accident, respectiv:

- neîndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă din culpă;
- părăsirea postului și prezența la serviciu în stare de ebrietate²;
- distrugerea și semnalizarea falsă³.

Codul Penal român în vigoare definește accidentul și catastrofa de cale ferată, delimitându-le prin indicarea trăsăturilor lor specifice⁴ - astfel: accidentul de cale ferată este un fapt grav, produs în circulația mijloacelor de transport ale căilor ferate sau în activitatea de manevră și care constă în distrugerea sau degradarea importantă adusă materialului rulant de cale sau altor instalații feroviare.

Legea penală incriminează și faptele care pot avea ca urmare producerea unui accident de circulație, respectiv: neîndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau îndeplinirea lor defectuoasă din culpă⁵, neîndeplinirea cu știință a îndatoririlor de

¹ Codul Penal al României, art. 277, alin. 1.

² Idem, art. 275.

³ Ibidem, art. 276

⁴ Codul penal al României, art. 277.

⁵ Codul penal al României, art.273

serviciu sau îndeplinirea lor defectoasă¹, părăsirea postului și prezența la serviciu în stare de ebrietate² precum și distrugerea sau semnalizarea falsă.

Catastrofa de cale ferată este definită ca fiind o urmare deosebit de gravă a unor fapte ce constituie infracțiuni contra siguranței pe căile ferate, constând în deraierea, răsturnarea sau prăbușirea unui mijloc de transport al căilor ferate, ciocnirea a două mijloace de transport ori a unui astfel de mijloc cu un alt vehicul, dacă prin aceasta s-a produs moartea sau vătămarea integrității corporale a unor persoane ori distrugerea sau degradarea mijloacelor de transport, a instalațiilor de cale ferată ori a mărfurilor încredințate spre transport³.

Potrivit literaturii de specialitate,⁴ prin „material rulant de cale” se înțelege atât **materialul rulant**, cât și **materialul de cale**, acest lucru fiind confirmat și de terminologia specifică utilizată în activitatea căilor ferate.

Astfel, în conformitate cu instrucțiunile SNCFR, mijloacele de circulație poartă denumirea generică de material rulant. Pe de altă parte, aceiași instrucțiuni, referindu-se la urmările pe care le pot produce diferitele evenimente de cale ferată, menționează atât distrugerea sau degradarea materialului rulant, cât și a căii ferate, precum și a instalațiilor feroviare.

Prin **materialul rulant** se înțelege mijloacele de circulație ale căilor ferate, adică: locomotivele, vagoanele, automotoarele, drezinele, plugurile, anumite instalații de montaj a căilor ferate, etc.

Materialul de cale reprezintă diversele elemente din componența liniei ferate, respectiv șinele, traversele, crampoanele, buloanele, terasamentul, diverse elemente de ancorare, elemente de arhitectură de cale ferată ș.a.

În sfârșit, **instalațiile feroviare** la care se referă textul de lege cuprind instalațiile de centralizare și telecomandă, aparate de semnalizare, aparate electrice și electronice de schimbare a macazurilor, diverse instalații de alimentare a locomotivelor, precum și podurile, tunelurile, conductele și barierele la trecerile de nivel.

În ceea ce privește, **deraierea, prăbușirea și ciocnirea**, acești termeni au înțelesul din vorbirea curentă.

Astfel deraierea, ca modalitate sub care se poate prezenta catastrofa de cale ferată, constă în sărirea de pe șine a unui mijloc de transport al căilor ferate cu toate consecințele pe care le poate implica o asemenea situație⁵.

Termenul de prăbușire semnifică desprinderea și deplasarea bruscă, pe o pantă abruptă sau în gol, a unui mijloc de transport al căilor ferate. De asemenea,

¹ Idem, art.274

² Ibidem, art.275

³ Ibidem, art. 277, alin. 2; în același sens., G.Antoniou, C.Bulai, Ghe. Chivulescu, Dictionar juridic penal, Ed. Stiintifica și enciclopedica, București, 1976, p.52.

⁴ V. Papadopol, op. cit., p.278.

⁵ G.Antoniou, C. Bulai, Ghe. Chivulescu, op.cit., p.92.

ciocnirea, înseamnă lovirea, coliziunea frontală ori laterală și între două mijloace de transport ale căilor ferate, ori dintre un mijloc de transport de acest fel și un alt vehicul greu¹, înțelegând prin acesta un vehicul de tonaj mare indiferent că este de transport de persoane ori are o altă destinație.

Ca și în cazul altor fapte de natură penală, având în vedere diversitatea situațiilor ce pot apărea în activitatea practică a organelor judiciare, în accepțiunea de **loc al faptei** intră atât locul unde s-a produs accidentul ori catastrofa, cât și locul în care s-au produs consecințele, precum și locurile în care se pot conserva urmele.

În raport cu situația întâlnită la fața locului, locul de cercetat poate cuprinde următoarele întinderi:

- stația de plecare și stația de sosire;
- porțiunea de linie curentă unde s-au produs urmările accidentului ori catastrofei;
- căile de acces la locul producerii evenimentului;
- căile de părăsire ale locului unde s-a produs evenimentul;
- birourile de mișcare;
- blocurile mecanice, electromagnetice sau electrodinamice;
- materialele rulante, respectiv locomotivele, vagoanele ori alte instalații;
- linia electrică de contact²;
- porțiunea de linie ferată scoasă din terasament, ruptă sau tăiată;
- locul unde au fost tăiate legăturile telefonice și împrejurimile acestuia;
- locul unde s-a produs explozia ori incendiul din zona imediat apropiată.

Referitor la expresia „material rulant de cale”, apreciez că este corectă opinia exprimată în literatura de specialitate³, potrivit căreia, aceasta nu reflectă voința legiuitorului, care a înțeles să se refere la două noțiuni distincte: materialul rulant și materialul de cale. De altfel, în terminologia proprie activității căii ferate, folosită în instrucțiunile S.N.C.F.R., mijloacele de circulație pe calea ferată poartă denumirea generică de „material rulant”, și nu de „material rulant de cale”. Pe de altă parte, referindu-se la urmările pe care le pot produce diversele evenimente de cale ferată, aceleași instrucțiuni menționează, distinct, distrugerea sau degradarea materialului rulant, a căii sau a altor instalații feroviare. La aceeași concluzie duce și analiza art. 277 Cod penal, deoarece „materialul rulant de cale”, menționat în prima parte a textului, nefiind o „instalație”, folosirea în continuare a expresiei „altor

¹ N.A.

² I. Angheliescu, „Unele particularități ale cercetării la fața locului în cazul infracțiunilor contra siguranței circulației feroviare”, în Tratat practice de criminalistică, vol. 1, Ministerul de Interne, București, 1976, p. 459-460.

³ V. Papadopol, op. cit., p. 183.

instalații”, ar fi lipsită de justificare dacă, în intenția legiuitorului, textul nu ar viza și „calea”.

Celelalte instalații feroviare la care se referă textul sunt orice instalații necesare funcționării – din punct de vedere tehnic – transportului pe calea ferată, respectiv instalațiile de centralizare și telecomandă aparatele de semnalizare, de schimbare a macazurilor, de alimentare a locomotivelor, podurile, conductele, tunelurile, barierele de la trecerile de nivel s.a.

Distrugerea sau degradarea adusă materialului rulant de cale ori a altor instalații feroviare trebuie să fie importantă pentru a putea fi vorba de accident de cale ferată. Pe de altă parte, în situația în care distrugerea sau degradarea au fost însoțite de pierderi de vieți omenești, ne aflăm în situația producerii unei catastrofe de cale ferată.

Importanța distrugerii sau degradării se apreciază, printre altele, în raport cu: necesitatea și limitele casării materialului rulant; caracterul reparațiilor (capitale, generale, curente) ce trebuie efectuate materialului rulant pentru a-l repune în funcțiune; distanța pe care linia ferată a fost distrusă sau avariata și natura reparațiilor necesare pentru a o reda circulației, valoarea pagubelor produse etc.

Catastrofa de cale ferată face parte din categoria evenimentelor foarte grave în activitatea căilor ferate și constă în: deraierea, răsturnarea sau prăbușirea unui mijloc de transport al căilor ferate, sau în producerea unui alt asemenea rezultat, precum și în ciocnirea a două mijloace de transport ale căilor ferate sau cu un alt vehicul, dacă s-au produs urmări deosebit de grave prin moartea sau vătămarea corporală a unor persoane, ori prin distrugerea sau degradarea mijloacelor de transport ale căilor ferate, a instalațiilor de cale ferată sau a mărfurilor încredințate pentru transport.

Termenii de „deraiere”, „prăbușire”, „ciocnire” folosiți de legiuitor trebuie înțeleși în accepțiunea lor obișnuită, și în alte situații similare, sub aspectul aptitudinii lor de a genera urmări deosebit de grave. Enumerarea nu este limitativă, expresia „și alte asemenea” făcând referire și la alte posibile situații care pot fi cuprinse în sensul noțiunii de „catastrofă”.

De asemenea, deraierea, răsturnarea, prăbușirea ori alte situații asimilate trebuie să privească un mijloc de transport al căilor ferate (locomotive, vagoane, automotoare etc.).

Ciocnirea trebuie să se fi produs între două mijloace de transport ale căilor ferate, fie între un mijloc de transport al căilor ferate și un alt vehicul (autobuz, camion etc.), dacă, în condițiile date, pot rezulta urmările prevăzute în textul de lege.

În toate cazurile prezentate mai sus, pentru a putea vorbi de catastrofă, în înțelesul legii, trebuie să se fi produs urmări deosebit de grave, respectiv moartea sau vătămarea integrității corporale a unor persoane, precum și distrugerea sau degradarea mijloacelor de transport, instalațiilor de cale ferată, a mărfurilor

încredințate spre transport, ori altor clădiri sau persoane care se află în mijloacele de transport.

Este necesar prin urmare să existe o pluralitate de victime și de asemenea distrugerile și degradările la care se referă textul să fie deosebit de importante, pentru ca urmările să poată fi caracterizate ca fiind foarte grave.

Concluzionând, se poate aprecia că deosebirea dintre accidentul de cale ferată și catastrofă, constă în esență, în gravitatea consecințelor. În acest sens, deci catastrofa de cale ferată implică o deraiere, răsturnare, prăbușire sau ciocnire a unor mijloace de transport ale căilor ferate ori o altă asemenea situație similară, accidentul de cale ferată se poate produce, la rândul său în oricare din situațiile de mai sus, numai că urmările produse, fără a fi deosebit de grave sunt totuși importante¹. De asemenea, deși moartea și vătămarea integrității corporale a unor persoane, de exemplu, sunt menționate numai printre urmările ce caracterizează catastrofa, este posibil ca asemenea urmări, mai reduse însă prin întinderea lor, să se producă și în cazul unui accident de cale ferată.

Catastrofa se produce, de regulă, în timpul circulației materialului rulant pe linia curentă, în timp ce accidentul de cale ferată poate interveni și în cursul activității de manevră. Pentru infracțiunile la care am făcut referire, formele simple, punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de o serie specială de condiții din partea organelor competente ale căilor ferate.

Rațiunea acestei dispoziții legale constă în aceea că, faptele respective, care nu au cauzat vreuna din urmările cerute pentru existența formelor agravate, fiind în legătură cu disciplina căilor ferate, este, necesar ca gravitatea acelor fapte să fie în prealabil apreciată de organele căilor ferate, care sunt în măsură să cunoască dacă prin săvârșirea lor s-a putut pune în pericol siguranța circulației feroviare.

Lipsa sesizării din partea organelor competente ale căilor ferate împiedică – în cazurile în care sesizarea este obligatorie – punerea în mișcare a acțiunii penale și pe cale de consecință, înlătură răspunderea penală.

În cazul unui concurs ideal de infracțiuni respectiv atunci când pe lângă urmarea specifică infracțiunilor contra siguranței circulației pe căile ferate, au survenit și alte urmări, care se înscriu între acelea prevăzute de art. 248 și 249 Cod Penal nu s-a făcut sesizarea prevăzută de lege, făptuitorul va fi trimis în judecată pentru cealaltă infracțiune concurentă (de abuz sau neglijență în serviciu), pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale nu este supusă nici unei condiții. În cazul infracțiunii prevăzute în art. 273 alin.2, nu se cere pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, sesizarea organelor competente ale căilor ferate².

¹ Tribunalul Suprem Secția penală decizia nr.5805/1971, p. 372; R.R.D. nr.6/1972, p.167.

² Codul de Procedură Penală, art. 10, lit.f și art. 11 pct.2, lit. b.

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND PROSTITUȚIA ÎN ROMÂNIA

conf.univ.dr. NICU-DAMIAN BARBU
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *prostitution, crime, prevention, education, vulnerable.*

Prostitution is one of the main crimes that are committed frequently on romanian territory, gaining weight in the last 10 years prostitution has deep roots in the social and economical conditions of the society this means that the first condition for the prevention of this phenomena is rebuilding of the economy this would lead to the cut down of the number of persons in vulnerable groups. Knowing the fact that such a step means heavy strategy on national level for medium and long time, the education remains the most suitable way to help the groups with a high risk and the persons that are vulnerable.

În România, prostituția este cunoscută de multă vreme deși, ca urmare a influențelor orientale, în vechile hotare ale teritoriilor românești femeia avea, cu puține excepții, o lipsă de libertate totală, fiind supusă complet dominației exercitate de părinți sau de soț.

Prostituția nu este văzută de către femei ca o posibilă carieră. Nici o femeie nu își dorește să fie transformată într-o mașină de facut sex, care îndură orice perversiuni, dacă acestea au fost plătite. Datorită lipsei protecției sociale, a ignoranței „gulerelor albe” privind calvarul zilnic al unei prostituate, a neeficientizării aplicării legilor privind proxeneții, printr-un cinism al clienților, femeile sunt silite să intre în prostituție. Ele își vor pierde independența, își vor toci sentimentele, vor fi supuse unui proces cotidian de depersonalizare, sub privirile nepăsătoare ale „oamenilor de bine”, „preocupați” de soarta lor.

În pofida acestei atitudini tradiționale față de femeie, în Evul Mediu prostituția era răspândită atât în Moldova cât și în Țara Românească, așa cum consemnează diferitele mărturii ale unor călători străini și vechile cronici. În vremea lui Vodă Caragea, la București, numărul de prostituate, denumite kiramale și talanite, era atât de mare încât i s-a sugerat domnitorului să impună taxe speciale pe comerțul practicat de ele, ceea ce i-a adus, se pare, venituri însemnate. O dată cu răspândirea prostituției au căpătat o largă răspândire și bolile, din care sifilisul a avut efecte devastatoare, fapt remarcat și de medicii romani în perioada de dezvoltare a igienei și medicinei publice.

Prostituția de tip instituționalizat, sub forma caselor de toleranță, a cunoscut o mare înflorire, mai ales în perioada interbelică, „emblema” ei reprezentând-o celebra „Cruce de Piatra” din cartierul Dudești, segregată de alte zone ale Bucureștiului prin tradiționalul „felinar roșu”. În cadrul ei lucrau „târfele cu conducută”,

înregistrate legal la poliție și examinate periodic medical. Încăperile erau sordide, iar condițiile igienice dintre cele mai proaste. Totuși, o mare parte din bucureștenii vârstnici își amintesc și astăzi cu „nostalgie” de acest loc, în care au avut pentru prima dată o legătură sexuală cu o femeie, care i-a inițiat în primele taine ale erotismului. Alături de prostituția tolerată de stat, prostituția de stradă, ocazională sau sistematică și fără autorizație era extrem de răspândită în capitală și în alte orașe ale țării.

Regimul comunist, prin rigorile sale impuse de „morală de tip nou”, a pus capăt prostituției legalizate, dar n-a putut împiedica practicarea ei. Date fiind privațiunile materiale și tentațiile oferite de această profesie, numeroase tinere practicau prostituția cu străinii, în restaurante, baruri și hoteluri de lux, văzând în turiștii străini pe singurii bărbați capabili să le ofere câștiguri și avantaje materiale substanțiale, eventual o ofertă de căsătorie.

Alteori chiar organele de represiune stimulau prostituția, utilizând-o în scopuri politice, cooperând cu profesionistele pentru a obține informații despre străini.

După decembrie 1989, prostituția a ieșit din relativul ei anonim și din semiclandestinitatea ei, pentru a cunoaște o largă expansiune. Dincolo de propria opțiune a unor prostituate exersate sau ocazionale de a practica această ocupație în Turcia sau alte țări, a apărut o adevărată „industrie a sexului” circumscrisă, în majoritatea cazurilor, rețelei hoteliere românești. Prostituția s-a practicat și se practică în marile unități hoteliere situate în zone cu mare trafic turistic cum sunt : Constanța, Timișoara, Brăila, Galați, Arad, Oradea, Baia Mare, Suceava, Brașov, Predeal, Sinaia și, bineînțeles, București, în principalele sale hoteluri sau stabilimente de distracție. Au pătruns totodată în România rețele internaționale ale traficului de carne vie, care, sub emblema inofensivă a unor firme care caută dansatoare, manechine sau alte lucrătoare pentru străinătate, recrutează prostituate pentru diferite țări (în special Turcia, Grecia, Italia, Franța și Germania). Multe tinere ajunse în străinătate prin intermediul acestor firme au constatat că de fapt semnaseră un contract pentru practicarea prostituției.

Alteori prostituția este patronată de așa-zisele agenții matrimoniale care nu sunt altceva decât locuri de întâlnire între parteneri de sex, a căror cunoștință este mediată de patron, care își asumă rolul de proxenet. Multe dintre acestea publică la rubrica de anunțuri ale ziarelor solicitări de prietenie sau companie provenite de la persoane din țară și din străinătate. Angajarea în prostituție prin intermediul proxenetilor, persoane deosebit de întreprinzătoare, este una dintre căile principale prin care o tânără din România devine profesionistă.

În ce privește caracteristicile principale ale prostituatelor din România, conform cu informațiile date de organele de poliție, majoritatea provin din familii dezorganizate, au mari deficiențe de cultură și educație și refuză să muncească în alte domenii de activitate legală. În cea mai mare parte provin din zone sărace

economic, de exemplu din Moldova, care furnizează circa 40% din toate prostituatele identificate de poliție. Unele lucrează pe cont propriu, dar cele mai multe sunt exploatate de proxeneți, care au fost sau mai sunt : taximetriști, ghizi în domeniul turismului, cadre hoteliere, chelneri sau simpli pensionari care dețin apartamente destinate sexului. Deși nu există informații precise cu privire la ierarhia prostituatele, cele care activează în cadrul marilor hoteluri sau restaurante sunt mai stilate și mai bine educate. În afara acestui grup de prostituate există cele care își exercită meseria în propriile locuințe sau în locuințe puse special la dispoziție de proxeneți.

O categorie aparte de prostituate pentru cazul României o reprezintă cele care își desfășoară activitatea în zonele de parcare, special amenajate de-a lungul unor șosele principale, pentru TIR-urile conduse de șoferii străini, în special turci. O parte importantă dintre aceste parcări sunt dotate cu service-uri, baruri și alte facilități, printre care și existența unor prostituate, cum este de exemplu cazul zonei care leagă Râmnicu Vâlcea de stațiunea Călimănești.

Prostituția juvenilă este de asemenea extrem de răspândită în România, „copiii străzii” furnizând un veritabil „debușeu” atât pentru pedofili români, cât și pentru cei străini. Pe de altă parte, în traficul cu carne vie sunt incluși și copiii. O serie de cazuri de adopție din anii trecuți, în condițiile existenței unei legislații deficitare, nu erau altceva decât forme disimulate de recrutare pentru prostituție.

Prostituția este atât de răspândită în România, încât până și în legea învățământului este prevăzută o reglementare specială (art. 11) care interzice desfășurarea în școli, cămine, internate, cantine, cluburi, case de cultură, baze și complexuri culturale a activităților care „incalcă principiile fundamentale ale moralei primejduind sănătatea fizică sau psihică a tineretului”. În martie 1996 au fost adoptate modificări și completări ale Legii nr. 61/1991 pentru sancționarea delictelor de prostituție și proxenetism, separat de Codul Penal și Codul de Procedură, adoptate de Senat, dar respinse de Camera Deputaților. Conform modificărilor menționate, „atragera de persoane, sub orice formă, săvârșită în localuri, parcări, pe străzi sau în alte locuri publice, în vederea practicării de raporturi sexuale cu acestea spre a obține foloase materiale, precum și îndemnul sau determinarea, în același scop, a unei persoane la săvârșirea unor astfel de fapte”. Completările la legea menționată se adaugă celor aduse Codului Penal, care pedepsesc actul de prostituere cu privire de libertate de la 6 luni la 4 ani, o pedeapsă mai severă decât cea aplicată înainte de 1990.

În pofida acestor măsuri cu caracter legislativ și a acțiunilor sporadice întreprinse de organele de poliție, prostituția are o mare extindere în România, parțial și datorită eficacității reduse a controlului în acest domeniu. Deși moralității apreciază că prostituția trebuie interzisă, trebuie precizat că în România de astăzi nu comercializarea sexualității ca atare reprezintă veritabila problemă, ci toate celelalte probleme sociale asociate cu ea : violența, agresiunea, exploatarea economică și

sexuală a prostituției și mai ales răspândirea bolilor asociate cu această profesiune (sifilisul și SIDA). Între 1999-2002 au fost înregistrate numai în București 5800 de cazuri de sifilis contactat în urma unor relații cu parteneri de ocazie. Numai o singură prostituată în vârstă de 22 ani, bolnavă de sifilis și SIDA a reușit să îmbolnăvească 156 de bărbați (ziarul „Libertatea”, 2003).

Cauzele prostituției în România par să contrazică ideile acelor sociologi din Occident care susțin că acest fenomen nu este dependent de presiunile economice. Puținele cercetări făcute în România au permis identificarea următorilor factori care determină angajarea unor tinere în prostituție : șomajul - în condițiile procesului de restructurare a unor întreprinderi sau șantiere sau în cazul încetării activității acestora numeroase tinere (mai ales muncitoarele necalificate și absolventele fostelor licee cu profil industrial) nu mai pot găsi de lucru în altă parte, alegând calea prostituției ca fiind unicul mijloc de subzistență nivelul scăzut al salariilor și condițiile grele de muncă - multe prostituate tinere au părinți bătrâni în întreținere și ele însele au o situație familială grea, fiind abandonate de soți, divorțate, cu copii mici de crescut, deoarece și-au întemeiat familii foarte devreme, când opțiunea pentru căsătorie a fost complet lipsită de discernământ climatul educațional deficitar - în familiile de unde provin ambii părinți sau numai unul din ei consumă excesiv alcool, conflictele și bătăile sunt permanente, lipsa afecțiunii parentale este o constantă. Afinitatea cu subculturi infracționale a părinților determină episoade traumatice în care tânăra poate fi implicată (viol, adesea comis chiar de tată sau de concubinul mamei, maltratare, abuz și alungarea de acasă). La acestea se adaugă lipsa de supraveghere, abandonul școlar, intrarea într-un anturaj favorabil prostituției (o prietenă, care sunt deja în acest domeniu) proxeneții sau codoșii - la îndemnul acestora se face recrutarea în prostituție. Acest factor stimulează și precipită procesul angajării în prostituție. Există o mare varietate a modalităților de recrutare prin intermediul acestor persoane, de la îndemnul propriilor "iubiți" ai tinerelor până la ademenirea exercitată de diferite persoane cu care acestea vin în contact (patronii unităților în care lucrează, proprietarii camerelor închiriate de ele sau chiar unele rude mai vârstnice).

Angajarea pe calea prostituției, în România, este mediată de numeroși alți factori predispozanți printre care :

- eșecul familial personal (multe prostituate sunt divorțate);
- angajarea în viața sexuală la vârste foarte fragede (15 ani sau chiar mai devreme);
- agresare sexuală precedentă (violat în copilărie sau adolescență);
- practicarea unor meserii cu „afinitate ocupațională” față de cea de prostituată (chelnerițe, cadre de deservire în unități de alimentație publică);

• atracția exercitată de o meserie „interesantă”, lipsită de rutină și dificultățile ocupației cotidiene, și care promite o serie de avantaje: venituri mari, posibilități de distracție sporite, întâlnirea unor oameni interesanți etc.

leșirea din prostituție

Acest stress datorat violenței, umilinței, șocurilor psihice la care sunt supuse femeile de pești sau clienți va distruge complet voința femeii, resursele fizice și psihice, făcându-o incapabilă să se mai lupte pentru a-și revendica vreun drept ca fiintă umană, a se elibera din prostituție. Experiența este atât de traumatizantă că femeii nu-i mai rămâne ca orizont existențial decât să-și cedeze trupul spre exploatare.

Concluzii:

Femeile intrate în prostituție sunt în majoritatea lor victimele unor abuzuri sexuale în copilărie sau mai târziu;

Sunt constrânse să se prostitueze pentru a supraviețui economic și, de multe ori, pentru a susține pe cineva din familie care îi cere sau îi impune să se prostitueze;

Adesea sunt victimele unor capcane sentimentale puse de oameni specializați în așa ceva (peștii) sau a unor asociații de multe ori cu alte scopuri aflate decât prostituția;

Sunt lipsite de casă, educație, orizont social sau familial.

Chiar dacă există femei care să spună că aleg prostituția pentru că le place să facă sex și vor să câștige bani din acest lucru, numărul lor nu este semnificativ. Ele nu și-au dat seama încă pe deplin de efectele pe care prostituția le va avea asupra sufletului și trupului lor. Se poate însă că femeile care afirmă aceasta să încerce a-și recăpăta o minimă demnitate a alegerii libere a acestei așa-zise profesii de prostituată. Este greu de acceptat pentru cineva faptul că practică cea mai degradantă „profesie” din lume sau că ocupă poziția celui mai de jos statut social care poate fi gândit.

Disprețuite de societate, exploatate de patronii-pești, privite ca o marfă de clienți, bătute, chinuite peste putința imaginabilului, aceasta este soarta pe care trebuie să o accepte. Odată intrată în sistem, femeia care se prostituează nu mai poate da înapoi, nu-și poate da demisia. Va fi aruncată însă în afara sistemului atunci când nu va mai fi bună de nimic. Prea bolnavă, uzată atât de mult biologic și psihic, prea vârstnică, femeia care se prostituează va fi oricum aproape de sfârșitul vieții sale.

Un raport făcut în Canada cu privire la prostituție și pornografie spune că, în cazul femeilor prostituate, rata mortalității este de 40 de ori mai mare decât media națională.

Cel puțin pentru perioada de tranziție, eradicarea sau ameliorarea prostituției în România pare o utopie. Pentru a ține fenomenul sub control, acesta trebuie legalizat. Chiar dacă, în acest fel, România se va confrunta cu alte probleme,

cel puțin vor fi eliminate acelea care fac în prezent din profesia de prostituată o afacere extrem de sordidă în interesul aproape exclusiv al proxeneților și al celor care patronează exploatarea sexuală a tinerelor. O politică represivă în domeniul sexualității și a prostituției în special, nu a avut și nici nu poate să aibă eficiența revendicată de moralistii și „apărătorii” imaginii României în lume. Dimpotrivă, ea va menține prostituția la cote și mai înalte și va agrava și mai mult problemele sociale și medicale cu care această instituție este asociată în prezent.

Ținând cont de cele spuse mai sus, legiferarea prostituției nu poate însemna decât legiferarea nedreptății sociale, a violenței, a abuzului și exploatării sexuale, a încălcării demnității umane; legiferarea crimei, a uciderii sufletului și a trupului, a unor fete care nu au decât vina nedreptății lor de către o societate bolnavă.

Aceste fete care ajung mai târziu să fie stigmatizate ca prostituate au avut, înainte de invadarea răului în viața lor, o copilărie, gingășia unui suflet tânăr care, cu bucurie și cu mirare privea lumea și viața. Au fost asemenea cu fiicele și cu surorile noastre.

Am putea oare să acceptăm ca surorile sau fiicele noastre să practice vreodată meseria de prostituată?

Dacă întrebarea ne jignește, atunci trebuie să recunoaștem că, validând prostituția ca meserie, nu facem decât un act de nedreptate, considerând femeile care practică prostituția ca ființe de rangul al doilea; fete ce aparțin unei lumi subumane, vrednice de disprețuit, de exploatat și de folosit ca o marfă sau instrument de satisfacere a plăcerii bărbaților.

Statul, ca și oamenii care validează prostituția ca meserie, nu pot fi numiți nici creștini și nici măcar produsul unei civilizații a dreptului și a echității, ci doar garanți ai ipocriziei, ai violenței, ai încălcării drepturilor celor mai elementare și a demnității umane.

Impozitul pe prostituție și costurile sociale ale acesteia

Unul din motivele legalizării prostituției este și acela al impozitelor care vor umple vistierile statului. S-au început să se poarte în mass-media chiar și discuții privitoare la sensul pe care ar trebui să îl ia acești bani. Totul nu este decât o mare minciună, ce caracterizează de altfel întreaga campanie de susținere a legalizării prostituției.

În primul rând, este improbabil că statul va avea capacitatea de a percepe impozitele potrivit volumului activității din bordeluri.

Care client, bărbat cu o anumită poziție socială, va accepta să i se taie chitanța? Sau cum va putea fi urmarită și gestionată activitatea prostituatelor care, prin natura ei, este ascunsă și secretă.

Există oare astăzi, în România, o poliție atât de competentă și incoruptibilă încât să poată supraveghea și controla o afacere profitabilă și ilicită prin natura ei?

În al doilea rând, statul va cheltui imense sume de bani pentru lupta împotriva infracționalității pe care o aduc bordelurile în sânul societății (afaceri murdare, droguri, trafic de influență și femei etc.).

De asemenea, statul va cheltui în plus pentru medicalizarea celor care s-au îmbolnăvit în urma proliferării bolilor sexuale și pentru resocializarea femeilor care vor părăsi sistemul prostituției.

Cine va câștiga oare banii rezultați din această adevărată industrie a sexului care se dorește astăzi legalizată în Parlamentul României?

Este vorba, mai întâi, de patronii bordelurilor, peștii, și cei din așa-zisa lume interlopa.

O altă parte a banilor, nu ne semnificativă, va ajunge în buzunarele oamenilor politici corupți, a structurilor de putere care trebuie să asigure siguranța și liniștea desfășurării activităților ilegale (trafic de femei, consum de droguri, realizarea de materiale pornografice sau destinate șantajului etc.) ce însoțesc funcționarea bordelurilor. Atât polițiștii, medicii sau cei indrituiți prin lege să asigure un control al funcționării bordelurilor vor avea partea lor.

Cine va pierde prin legalizarea prostituției în România?

Statul, pentru care veniturile rezultate din impozitarea prostituției vor fi deșapte de cheltuielile suplimentare cu asigurarea ordinii și a sănătății publice etc.

Poporul român, sau fiecare dintre noi, prin proliferarea bolilor cu transmitere sexuală, prin degradarea morală pe care o va aduce frecventarea bordelurilor, prin creșterea numărului de divorțuri datorată slăbirii relațiilor familiale, prin nesiguranța socială și creșterea infracționalității, prin sporirea numărului de femei și fete care vor eșua în prostituție, ca într-o meserie pe care statul o garantează prin legalizarea ei, prin deteriorarea statului femeii în societate; femeia va ajunge o ființă de rangul al doilea, care poate fi exploatată în anumite condiții până la inuman.

Vom pierde, de asemenea, prin dezvoltarea sex-turismului dinspre țările occidentale, căci imaginea României va fi ușor asociată prostituției, în condițiile unei oferte deosebit de atrăgătoare pentru amatorii de sex din Occident (prețuri mici, datorate sărăciei; femei frumoase și încă sănătoase pe care poporul roman le va oferi spre exploatare sexuală străinilor prin legalizarea prostituției).

PIROMANUL, CAUZE ȘI COMPLEXE

prep.univ.drd. CIOACĂ CEZAR
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *fire investigation, arson, fire behavior, causes, arson motivations.*

Fire investigation is one of the most difficult of the forensic sciences to practice. In most forensic disciplines, even the basic question of whether a crime has been committed is normally obvious. During a fire investigation, an entire process must be undertaken just to determine if the case involves arson or not. The difficulty of determining whether an arson fire has occurred or not arises because fires destroy evidence.

Incendierea este considerată din cele mai vechi timpuri, ca fiind o faptă foarte gravă, care provoacă pierderi materiale, umane chiar dezastre. Vechea lege romană prevedea pentru aprinderea proprietății cuiva sau incendierea cetății pedeapsa cu moartea prin arderea pe rug. Ulterior în Evul Mediu, cât și după aceea, atât în Europa cât și peste Atlantic distrugerea prin incendiere a proprietății cuiva era pedepsită cu moartea și confiscarea averii.

Termenul de **ARSON**, utilizat în literatura de specialitate anglo-saxonă nu are echivalent în terminologia juridică românească, dar poate fi asimilat cu termenul de incendiere intenționată. El a fost preluat ca atare în limba română prin standardul SR – ISO 8421/1 în care este definit ca fiind incendiu provocat cu intenții răuvoitoare.

În dicționarele anglo-saxone termenul de *arson* este definit ca fiind actul criminal intenționat de a da foc unei proprietăți (Oxford Dictionary), el fiind interpretat drept distrugere cu intenție, prin foc, a proprietății altei persoane, și de asemenea inacțiunea unei persoane care provoacă, chiar accidental, un incendiu și se îndepărtează, fără a face nimic în sensul propagării și stingerii lui.

Reglementările în materie penală din țara noastră nu consideră ca fiind infracțiune incendiul ci îl consideră drept un mijloc prin care pot fi comise alte infracțiuni cu consecințe deosebit de grave asupra bunurilor.

Acestea vizează, în principal distrugerea, degradarea, aducerea în stare de neîntrebuințare a unui bun aparținând altuia sau împiedicarea luării măsurilor de conservare ori de salvare a unui astfel de bun (*art.217-219 C.P. - distrugerea*) sau distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuințare, în întregime sau în parte, a uzinelor, instalațiilor industriale, mașinilor, căilor de comunicație, mijloacelor de transport, mijloacelor de telecomunicație, construcțiilor, produselor industriale sau agricole, dacă fapta aduce în orice mod atingerea siguranței statului

(art.163 C.P.- *actele de diversiune*). În noul Cod Penal la art. 263 prevede la pct. 6 că dacă distrugerea, degradarea sau aducerea în stare de neîntrebuințare se săvârșește prin incendiere, explozie sau prin orice alt asemenea mijloc, din care rezultă pericol public, fapta are circumstanțe agravante și legea penală prevede o sancțiune mai mare.

În unele cazuri, incendierea poate avea ca efect producerea de infracțiuni contra vieții, integrității corporale și sănătății, ascunderea săvârșirii unor asemenea infracțiuni, prin incendieri, poate fi și mijloc de determinare sau înlesnire a sinuciderii ori mijloc în șantaj.

Pe plan european, numeroase studii statistice evidențiază o creștere alarmantă a numărului de incendii intenționate, în strânsă corelare cu situația social-economică din țările respective. Sunt menționate, în acest sens, creșterea generală a actelor criminale, tendința tineretului spre violență și vandalism, dificultăți economice (îndeosebi șomajul), creșterea alarmantă a numărului de persoane fără adăpost, conflicte interetnice sau acțiuni contra imigranților ori străinilor, acțiuni teroriste, incendiierile încadrându-se astfel în climatul general de violență ce caracterizează acest început de mileniu.

Aceeași situație se regăsește în SUA, unde, de la 5600 incendii intenționate în 1951 s-a ajuns în 2000 la peste 250.000, precum și în Japonia unde ponderea incendiilor intenționate a ajuns la cca. 16% din totalul stării infracționale, în Marea Britanie a crescut de 15 ori, în Olanda de 16 ori, în Germania și Belgia de 10 ori, iar în Franța se înregistrează o creștere alarmantă a incendiilor intenționate asupra proprietății publice – 120 % și asupra proprietății private de peste 150 % în perioada 1990-2000.

Principalele ținte ale incendiatorilor (*arsonerilor*) sunt : în Franța: locuințele (40%), autovehiculele(25%), clădirile publice(7%); în Anglia – școlile, magazinele, sălile de spectacol, hoteluri; în Suedia: locuințele și școlile; în Spania – fabrici; în Belgia: fabrici, restaurante, discoteci, autovehicule, etc.

Diferențele de la țară la țară sunt evidente, precizându-se rolul important al condițiilor social - economice și al tradițiilor locale în modul de manifestare al fenomenului ARSON.

Incendierea intenționată a devenit unul din comportamentele criminale cele mai costisitoare pentru societate, care afectează toate țările dezvoltate. A devenit un adevărat fenomen social, care poate produce efecte secundare și în afara frontierelor statului respectiv, și care reprezintă o amenințare tot mai conturată pentru securitatea și stabilitatea economico-politică în țările Uniunii Europene dar și în a celorlalte. Se pot menționa acțiunile de la Rostock și Hamburg (Germania) – 1992/1993, din Paris, Toulouse, (Franța) – 2004/2005 îndreptate împotriva emigranților, atacurile incendiare asupra magazinelor negustorilor asiatici din Anglia 1990, incendiile provocate în mișcări violente de stradă din Los Angeles (1992), Istanbul(1995), Paris(2005), Toulouse(2005) – care au provocat mari distrugerii și a

necesitat intervenția masivă a forțelor de ordine pentru restabilirea ordinii și liniștii publice.

Din aceste motive, organele de poliție, pompierii, companiile de asigurări, diferite autorități legislative au lansat operațiuni de mare amploare împotriva acestui fenomen distructiv.

În anul 1988 a fost creat European Arson Prevention Institute, cu sediul la Vernon în Franța, simpozioane ale asociațiilor europene de protecție au avut loc în 1985 la Bruxelles și în 1989 la Luxemburg. Au fost înființate unități specializate de poliție, asociate cu unități de pompieri pentru investigarea comună a unor asemenea cazuri: Fire Investigation Unit (Anglia), Laboratoire de le Prefecture de Police (Franța). Societățile de asigurări au fondat la rândul lor organisme specializate: Insurance Committee for Arson Control (SUA), Asociația de luptă împotriva fraudelor de asigurări (ALFA-Franța).

Se urmărește optimizarea conlucrării dintre poliție, pompieri și specialiști în diferite domenii având în vedere că acest gen de fapte sunt dificil de investigat.

Pe baza datelor statistice din evidența organismelor specializate susamintite, incendiile intenționate pot fi clasificate în următoarele categorii:

- pentru obținerea unui câștig;
- din răzbunare;
- pentru acoperirea altor infracțiuni;
- din motive social-politice;
- din vanitate;
- din vandalism;
- înfăptuite de persoane cu tulburări mentale;
- autoincendierea.

În fața incendiatorilor nici o clădire nu este perfect protejată, dar, unele clădiri sunt mai vulnerabile și necesită protecție suplimentară (cele izolate, fără pază, fără sisteme de alarmare-deteție, clădiri publice etc.). Metodele și tehnicile de operare ale incendiatorilor necesită prezentări amănunțite dar nu fac obiectul acestei prezentări.

Un aspect care prezintă însă interes imediat este necesitatea întocmirii unei bănci de date privind incendiarii, inclusiv piromanii, care ar oferi date extrem de utile, inclusiv asupra tehnicilor folosite.

Studiile psihiatrice privind autorii unor incendii intenționate relevă că manifestările, comportamentul acestora reprezintă „un mijloc de rezolvare sau de exprimare a conflictelor emoționale profunde“.

Înțelegerea aspectelor psihologice ale acestor gen de infractori este indispensabilă pentru prevenirea și oprirea activității lor. Cunoașterea aspectelor psihodinamice ale comportamentului poate să aducă un sprijin incalculabil anchetatorului permițându-i să-și orienteze cercetările, să identifice eventualii

suspecți și să pună la punct diverse tehnici și strategii pentru interogarea diferitelor tipuri de autori.

În realizarea profilului psihologic al autorului unui incendiu tip arson se parcurg mai multe etape :

-stabilirea cauzelor, mobilului și a scopului incendiului. Pentru determinarea cauzei exacte a unui incendiu este necesar o anchetă lungă și minuțioasă, deoarece el poate fi produs accidental sau cu intenție. Mai mult, pagubele produse sau distrugerea involuntară a unor probe de echipele de intervenție, sunt de natură a complica investigația.

Contextul în care are loc incendiul este adesea revelator pentru deducerea unei intenții criminale, iar printre elementele care demonstrează caracterul voluntar pot fi enumerate: genul incendiului, originea sa, prezența sau absența elementelor agravante, ora producerii, eventualele sinistre anterioare, tipul de construcție, identitatea proprietarului imobilului etc.

-mobilitatea incendiului. Mobilul este un impuls, o pornire interioară care determină o persoană să acționeze într-un anumit fel. Este cauza, motivul, stimulul care provoacă sau antrenează un comportament specific.

În context juridic, mobilul explică „de ce” delicventul a comis un act contrar legii. Spre deosebire de intenție, mobilul nu este un element esențial în urmărire dar, poate fi un suport. Astfel mobilul joacă un rol cheie când este vorba de determinarea cauzelor ca și identitatea celor care se fac răspunzători de producerea ei.

Identificarea mobilului ajută anchetatorul să-și orienteze cercetarea spre suspecții probabili. Totodată căutarea mobilului printre rămășițele rămase în urma incendiului este adesea o încercare fără sorți de izbândă pentru că gestul infracțional poate aparține unui individ cu tulburări de comportament, care pot ascunde mobilul real. În practică este foarte dificil de a discerne mobilități ca : răzbunarea, intimidarea sau profitul, dacă sunt disimulate sau complicate de absența dovezilor sau prezența unor indicii false.

-motivația conștientă sau inconștientă. Este de presupus că pe plan psihodinamic, făptuitorul poate să-și motiveze parțial sau total comportamentul său, în timp ce motivele reale ale faptei pot să-i scape.

Psihologii apreciază că atunci când un individ inițiază un incendiu tinde să realizeze un lucru care lui i se pare necesar la acel moment. Problema este că individul nu este întotdeauna conștient de motivele care l-au împins la săvârșirea faptei.

-motivații patologice și nepatologice. Studiile psihologice și psihiatrice fac distincție între autorul patologic și cel nepatologic.

Primul este considerat ca fiind apăsător de motive iraționale, iar al doilea, nepatologic, dimpotrivă. Autorul irațional și patologic, manifestă în general anumite tulburări și deficiențe pe plan mental, emoțional sau de personalitate. El provoacă incendiul pentru a-și manifesta agresivitatea, ostilitatea, pentru a se răzbuna, pentru

a atrage atenția și a se face cunoscut, pentru a-și revaloriza imaginea, pentru a-și procura o satisfacție ori o halucinație.

Anchetatorul care realizează profilul psihologic trebuie să aibă în vedere unele aspecte general valabile :

- cercetarea caracteristicilor comune atentatelor;
- apelarea la bazele de date privind comportamentul;
- examinarea dovezilor ridicate de la fața locului într-un mod netradițional.

Studiul statistic publicat în revista INTERPOL nr. 334/1981 și mai ales studiul lui Rautahaimo(1989), estimează următoarele trăsături caracteristice ale incendiatorului:

- a) sexul masculin(în proporție de 85%);
- b) vârsta: 20-25 ani;
- c) educație: majoritatea(peste 80%) au un nivel profesional redus, în medie doar circa 5% au studii superioare.
- d) profesii: peste 60% sunt șomeri, circa 10% având slujbe temporare, corelarea dintre creșterea numărului de șomeri și a numărului de incendii arson a fost evidențiată statistic în majoritatea țărilor. În unele țări, un procent important(chiar până la 20%) îl reprezintă studenții și elevii, obiectivele vizate fiind, în general, instituțiile de învățământ;
- e) situația familială: peste 85% sunt fie singuri, din care circa 56% divorțați, separați sau văduvi;
- f) situația sănătății: circa 1/3 prezintă tulburări mentale, iar 23% diferite boli fizice. Un aspect interesant este relevat de proporția mare a tulburărilor mentale la femei (72% din cazuri);
- g) nivel de inteligență: moderat în jumătate din cazuri, ponderea celor cu nivel scăzut fiind totuși importantă (38%);
- h) domiciliul: în majoritate incendiatorii au locuințe nesatisfăcătoare sau nu au domiciliu stabil;
- i) consumul de alcool: are un rol important, peste 85% din incendiatori, în momentul săvârșirii faptei, consumaseră alcool, în cantități variate;
- j) comportament la arestare: cu rare excepții, incendiatorii mărturisesc fapta comisă;
- k) responsabilitate: în Finlanda, circa 2/3 au fost găsiți responsabili de faptele lor;
- l) recidivismul: în continuă creștere; apreciat rar 1 la 10-15 cazuri în studiul INTERPOL din 1981, este estimat astăzi la 19%, fenomenul prezentând în perspectivă evoluții îngrijorătoare.

Pe baza acestor date, profilul psihic al unui incendiator este: bărbat de 20-25 ani, cu nivel de pregătire scăzut, alcoolic, temperament nervos, impulsiv, cu tendințe

spre violență, cu contacte umane dificile, având senzația de frustrare în raport cu alții.

Acest model psihic a fost estimat pe baza datelor statistice ale incendiatorilor arestați, în marea lor majoritate tineri, lipsiți de experiență. De aceea, se poate aprecia că media de vârstă reală este în jur de 35-40 ani.

Ca atare exemplificăm utilitatea acestei bănci de date printr-un studiu al poliției finlandeze, privind 180 de incendiatori care au provocat, în 12 ani, 331 de incendii. Fiecare incendiator a făcut obiectul unei anchete separate, rezultând un dosar conținând date despre autori.

Din sinteza datelor acumulate a rezultat profilul psihic al incendiatorului: bărbat (80%), șomer (60%), copil unic (54%), nivel intelectual scăzut, dependent de substanțe psihotrope sau alcoolice, cu contacte umane dificile, tulburări sexuale, senzație de frustrare permanentă, vârsta 25 –35 ani. Au fost evidențiate elemente interesante: tendința spre repetabilitatea actelor condamnabile, legătura afectivă cu obiectivul incendiat, consumul de alcool sau alte substanțe psihotrope înainte de acțiune.

În România, până în 1989 nu pot fi luate pe deplin în considerare statisticile oficiale, incendiile intenționate nefiind acceptate decât în cazurile minore pentru proprietăți particulare și nu pentru obiective importante economice sau social – politice.

Se poate estima că numărul incendiilor intenționate va crește într-un ritm accelerat în perioada următoare de la 15% în 1992 la peste 30-40 % în anii următori, având în vedere:

- situația economică nefavorabilă, datorată perioadei de tranziție spre economia de piață;
- concurența neloială între firme;
- creșterea numărului de persoane fără adăpost (vagabonzi, copiii ai străzii etc.);
- amplificarea actelor de vandalism, mai ales în rândul tineretului, cu forme originale sau imitații ale unor mișcări din occident- skinheads, hooligans etc.;
- dezvoltarea sistemelor de asigurări;
- înmulțirea cazurilor de piromani pe fondul dezechilibrelor psihice datorate dificultăților de adaptare la noile condiții de viață.

În vederea încetinirii acestui ritm de creștere, apreciem că ar fi necesară îmbunătățirea legislației în domeniu (prevederea incendiilor ca infracțiune în Codul Penal, cu câteva circumstanțe agravante specifice), creerea unei bănci de date în domeniu, precum și a unor organisme specializate (de sinteză date, investigare, analiză, cercetare a locului faptei etc.) în studiul fenomenului ARSON.

ALGORITMI DE COMPRESIE A INFORMAȚIEI VIDEO

prep.univ. GEORGICĂ PANFIL
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”
drd. FLORIN POP
Serviciul de Telecomunicații Speciale

Keywords: *video compression, video transmission, international standards, DPCM, Huffman.*

Video compression refers to reducing the quantity of data used to represent video images and is a straightforward combination of image compression and motion compensation. This article deals with its applications: compressed video can effectively reduce the bandwidth required to transmit digital video via terrestrial broadcast, via cable, or via satellite services.

Termenul „video” este derivat din latinul „*videre = a vedea*” și se referă la tehnologia electronică de captură, procesare, stocare, transmitere și reconstrucție a unei secvențe de imagini reprezentând cadrele din mișcare. Tehnologia video a fost dezvoltată prima oară pentru sistemele de televiziune și cinema, dar mai târziu au apărut diferite formate, astfel permițând înregistrarea informației video de către utilizatori obișnuiți. Informația video poate fi acum vizualizată și pe Internet, pe calculatoare sau pe platforme mobile de tip DVD-player sau telefon.

Formatul video din sistemele multimedia include în general două părți: partea de imagine și partea audio, ambele trebuind să fie sincronizate, pentru majoritatea aplicațiilor, un factor important fiind sincronizarea video-audio a transmisiei.

Aplicațiile video au două utilizări mari: *videoconferințele și sistemele de supraveghere sau stocare*. Alte aplicații moderne sunt defapt derivate ale celor două: videostreamingul pe Internet folosit în videochat, televiziunea over IP (o tehnologie care și-a făcut intrarea și în România), videostreamingul unor posturi de televiziune folosind aplicații ActiveX sau Flash și aplicația video implementată de operatorii de telefonie mobilă cu transmitere prin tehnologia 3G/3G+.

În plan istoric, primul standard de compresie a imaginilor video a fost realizat în 1984, s-a numit H.120 și utiliza următoarele secvențe: *modulația diferențială a impulsurilor în cod (DPCM), cuantizarea și codarea Huffman*.

Standardul a fost adoptat în 1990. Studiul inițial al transiterii serviciilor audiovizuale pe liniile telefonice a început în anul 1984 și era prevăzut să opereze la debite de $m \cdot 3,86 \text{ Kbit/s}$, unde m era un parametru cuprins între 1 și 5. În anul 1988 s-a decis să se renunțe la aceste debite și să se opereze cu debite de tipul $p \cdot 64 \text{ kbit/s}$ cu p cuprins între 1 și 30. Ca o consecință a reformelor din domeniul

telecomunicațiilor, în 1993 a încetat să mai funcționeze CCIT (Comité Consultatif International Téléphonique et Télégraphique) și în locul său a luat naștere ITU-T (International Telecommunication Union - Telecommunications Standardization Sector).

ITU-T este acum una din cele două organizații de standardizare care dezvoltă standarde de codare – cealaltă fiind ISO/IEC JTC1 (*Joint Technical Committee number 1 of the International Standardization Organization and the International Electrotechnical Commission*). Standardele ITU-T sunt numite *recomandări* și sunt notate cu caractere alfa-numerice în modul următor: H.26x unde x este de forma 1,2,3 sau 4 pentru cel mai nou standard de codare video din clasa de codare video H.26x. Alte baze de codare sunt puse de Movie Picture Experts Group, cu un succes mai mare la publicul larg fiind orientate pe aplicațiile multimedia de larg consum.

Standardele dezvoltate de ITU-T și ISO/IEC JTC1, au unele particularități:

- recomandările sunt o descriere clară, completă a algoritmului de codare, cu foarte multe detalii pentru a putea fi implementate de orice utilizator specializat. Însă limitele unei recomandări care trebuie respectate sunt destul de largi, astfel încât trebuie să se respecte doar anumiți parametri de bază oferind utilizatorului dreptul de a aduce îmbunătățiri proprii unei aplicații;

- organisme în sarcină cu standardizarea au ședințe periodice în care sunt incluși și reprezentanți ai unor mari companii sau organizații cu interes în această sferă de activitate.

Această limitare a standardizării vine din dorința de a permite fabricanților de echipamente de a avea cât mai multă libertate în proiectare păstrând în același timp principiile de bază ale standardului. Ca urmare a acestui fapt, nu se poate asigura nici o garanție a calității pe care decoderul video o poate realiza, dar se asigură că fiecare decoder care este realizat după standard prelucrează corect fluxul de date produs de coder.

Părerea conform căreia orice sistem proiectat să fie folosit pentru un standard dat, va furniza o calitate similară este greșită. Astfel, unele sisteme care folosesc un standard mai vechi, ca de exemplu H.261, pot produce o imagine video calitativ mai bună decât în cazul folosirii unui standard mai nou cu performanță mai mare, cum ar fi H.263 (din punct de vedere al ratei de compresie și al transmisiei dar nu și al calității informației vizuale comprimate).

Scopurile principale ale codării video se pot restrânge la două:

- *eficiența codării* – este acea proprietate de a comprima informația conținută în secvența video într-o cantitate cât mai mică de date;

- *complexitate minimă* – este proprietatea de a realiza o implementare bună a standardului având o putere de calcul și costuri de implementare rezonabile.

Pe lângă cele două scopuri principale mai există multe altele cu importanță variată pentru diferite aplicații: minimizarea întârzierii pentru comunicațiile în timp

real, comutarea rapidă între canalele video, obținerea unor performanțe bune în prezența pierderilor și erorilor de bit.

Proiectele de codare video care au fost standardizate de ITU-T și ISO/IEC JTC și cele în dezvoltare sunt:

Nr. crt	Standard	An (versiunea)
1.	ITU-T H.120	Versiunea 1 – 1984 Versiunea 2 - 1988
2.	ITU-T H.261	Versiunea 1 – 1990 Versiunea 2 - 1993
3.	IS 1117-2 MPEG-1 Video	Versiunea 1 – 1993
4.	IS-13818/ ITU-T H.262	Versiunea 1 – 1994 (numită MPEG 2)
5.	ITU-T H.263	Versiunea 1 – 1995
6.	ITU-T H.263+	Versiunea 2 – 1996
7.	ITU-T H.263++	Versiunea 3 – în curs
8.	IS-14496 MPEG 4 Video	Versiunea 1 – 1999 Versiunea 2 - 2000
9.	MPEG-7	Versiunea 1 - 2001
10.	ITU-T H.264	Versiunea 1 - 2003
11.	MPEG-21	Versiunea 1 – în curs
12.	H.26L	Versiunea 1 – în curs

Evoluția standardelor de codare video

PAȘAPORTUL ELECTRONIC ROMÂNESC

cms. șef. VIOREL COROIU
asist univ. TOADER CĂTĂLIN
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *biometric passport, electronic identity, smartcards, digital signature, chip.*

A biometric passport is a combined paper and electronic identity document that uses biometrics to authenticate the citizenship of travelers. The passport's critical information is stored on a tiny RFID computer chip, much like information stored on smartcards. Like some smartcards, the passport book design calls for an embedded contactless chip that is able to hold digital signature data to ensure the integrity of the passport and the biometric data.

1.Implementarea noului sistem de pașapoarte simple cu date biometrice incluse.

Pașaportul biometric a fost adoptat în ultimii ani ca metodă de identificare în țări precum Austria, Grecia, Germania, Lituania, Polonia, Belgia, Statele Unite ale Americii, Slovenia, Marea Britanie.

Aceste pașapoarte biometrice sunt considerate ca fiind cele mai sigure acte de identitate din lume, fiind capabile să stocheze date complexe privind posesorul, cum ar fi : fizionomia, amprentele sau scanări ale retinei. Acest pașaport biometric combină metodele tradiționale de tipărire pe hârtie cu caracteristici speciale, cu capacități de stocare electronică a datelor pentru a permite identificarea posesorului.

Toate informațiile sunt stocate pe un cip tip R.F.I.D. (Radio Frequency Identification), care este asemănător cu cele folosite la cartelele de acces și diverse tipuri de carduri care pot fi citite de la distanță.

Microcipul pașaportului conține informația biometrică referitoare la posesorul documentului. Pentru început acesta va conține o fotografie electronică, urmând ca într-o fază ulterioară, să fie introduse amprentele digitale, ca element secund de identificare.

Toate elementele biometrice sunt concepute pentru a salva timp și pentru a crește acuratețea identificării indivizilor, precum și pentru procesarea și managementul datelor. Aceste combinații de date biometrice își propun realizarea unui nivel de protecție fără precedent împotriva contrafacerii actelor de identitate, infracțiune care constituie o mare problemă pentru autoritățile din diverse state. Toate datele de identitate ale unei persoane sunt stocate pe un cip de memorie **E.E.P.R.O.M.** (Electronically Erasable Programmable Read Only Memory) de minimum 32 kilobytes, cu o interfață conformă cu standardele internaționale **ISO**

14443, pentru a asigura interoperabilitatea între dispozitive de citire folosite în diverse țări.

Pașaportul biometric a fost solicitat de către Statele Unite ale Americii care au înăspriț condițiile de securitate la intrarea în țară în urma atentatelor din 11 Septembrie. Tocmai de aceea Consiliul Uniunii Europene a adoptat la 13 Dec. 2004, Decizia nr. 2252 care stabilește normele pentru elementele de siguranță și biometrie ce vor fi introduce în pașapoartele și documentele de călătorie eliberate de statele membre, pentru a crea o legătură fiabilă între deținătorul legitim al actului și actul înșuși, pentru protecția acestuia împotriva utilizării frauduloase.

Consiliul atrage de asemenea atenția, asupra necesității respectării cu maximă strictețe a protecției datelor personale înscrise în pașaport, a autenticității, integrității și confidențialității lor. Pentru România, forma și conținutul pașaportului biometric au fost stabilite prin H.G. nr. 557-2006 modificată prin H.G. nr. 1896-2006.

Noul document de călătorie va avea 32 de pagini, iar culoarea copertilor va fi roșu-vișiniu. Pagina (foaia) cu datele de identificare ale titularului este realizată din policarbonat și conține datele de identitate ale persoanei, care sunt următoarele:

- data și locul nașterii;
- înălțimea;
- culoarea ochilor;
- data și locul depunerii cererii de elibarare a pașaportului;
- termenul de valabilitate;
- codul numeric personal;
- mențiunea privind cetățenia;
- fotografia titularului engravată laser;
- fotografia în umbră realizată prin perforație cu laser;
- numărul pașaportului;
- semnătura titularului;
- datele informatizate citibile optic;
- mediu de stocare electronică a datelor biometrice a persoanei.

Numărul pașaportului va fi perforat prin paginile 1-32 inclusiv prin coperta a doua, iar pe pagina din policarbonat, engravat laser.

Documentul va avea un termen de valabilitate **de 10 ani**, ca cel actual, pentru a fi avute în vedere evoluția bazelor de date pe care trebuie să le conțină. La introducerea în circulație a pașaportului electronic pașapoartele actuale rămân valabile până la expirare.

Pașapoartele electronice vor fi introduse în țara noastră începând cu data de 31 Dec. 2008.

*Cu privire la emiterea pașapoartelor **s-a stabilit** :*

⇒ S-a stabilit circuitul documentelor, datelor personale, imaginii faciale și a amprentelor digitale, pentru pașapoartele simple cu date biometrice incluse, de la

locul de preluare a cererilor la centrul național de emitere, precum și modalitățile de verificare a acestora.

⇒ S-a stabilit necesarul de echipamente tehnice specifice implementării noului pașaport simplu cu date biometrice incluse.

⇒ **Este în curs de redimensionare, funcțională și structurală Direcția Generală de Pașapoarte, pentru înființarea unei structuri de validare a conformității datelor ce se înscriu în toate pașapoartele simple cu date biometrice incluse, la nivelul întregii țări.**

⇒ S-au definitivat specificațiile tehnice ale echipamentelor necesare implementării noilor pașapoarte simple cu date biometrice incluse.

⇒ Responsabilitatea implementării sistemului de producere a pașaportului cu date biometrice încorporate, a fost încredințată de către Ministerul Administrației și Internelor, Regiei Autonome Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat (R.A.-A.P.P.S.), instituție care a realizat caietul de sarcini în vederea organizării licitației internaționale deschisă, ce are ca scop desemnarea unui furnizor unic pentru livrarea diferitelor tipuri de documente securizate, executate în conformitate cu cerințele actuale de securitate ale Uniunii Europene.

Ministerul Administrației și Internelor și Direcția Generală de Pașapoarte sunt interesate de obținerea unor documente de cea mai bună calitate și cât mai securizate, la cel mai mic preț, indiferent de furnizorul acestora.

Din acest punct de vedere, Ministerul Administrației și Internelor confirmă faptul că actualul tip de pașaport românesc, ce a fost pus în circulație în baza Hotărârii Guvernului nr. 460/09.05.2001, este probabil cel mai securizat document de acest fel aflat în circulație, fapt care poate fi constatat prin compararea cu documentele în uz, din alte state europene.

2. Pașapoartele biometrice, noi oportunități pentru furtul de identitate.

Specialistul în securitate Adam Laurie a demonstrat că **datele conținute de un pașaport biometric** emis în Marea Britanie și livrat prin poștă în regim de urgență pot fi descărcate fără a fi măcar necesară deschiderea plicului, fiind suficiente **patru ore** pentru a compromite **metodele de criptare** folosite de emitentul pașaportului.

Datele din cip constituie o versiune digitală a ceea ce este tipărit pe documentul de identitate (pașapoartele biometrice din Marea Britanie încă nu folosesc amprente ale posesorului). Datele de pe cip pot fi descărcate wireless dar sunt criptate, teoretic fiind inutilă obținerea acestora fără a avea o cheie de criptare. Dar cheia de criptare folosită pentru această prima generație de pașapoarte biometrice **este relativ ușor de identificat**, pentru că nu este generată aleator ci este o combinație între numărul pașaportului, data de naștere a posesorului și data expirării. În condițiile în care un astfel de pașaport este valabil 10 ani de la emitere, data expirării pentru un pașaport primit prin poștă se poate estima cu o precizie de câteva zile. Numărul pașaportului este compus din unitatea emitentă și alte câteva

elemente ușor de identificat. Astfel, o mare parte din cheia de criptare poate fi ghicită folosind datele de pe plicul în care este livrat pașaportul. ***Datele de pe cip pot fi copiate și folosite de atacatori în diverse scopuri, pentru a deschide un cont bancar sau pentru a opera tranzacții financiare în numele adevăratului posesor al actului de identitate.***

Cipul de pe pașaport nu poate fi schimbat, dar datele obținute pot fi folosite pentru **a construi o copie a pașaportului**, care ar putea fi folosită de o persoană **cu o fizionomie asemănătoare** cu cea a posesorului inițial. Fiecare măsură de securitate și prevenire a contrafacerii adoptată în trecut de autorități a fost **ulterior depășită de răufăcători**, evoluția pașapoartelor biometrice urmând a se înscrie probabil pe o traiectorie similară.

Pe măsură ce pașapoartele biometrice vor fi adoptate la scară largă, falsificatorii vor trebui să modifice datele, copierea lor fiind insuficientă. În prezent, fără a dispune de semnăturile digitale folosite de autoritățile emitente, acest lucru pare destul de greu de realizat. Falsificatorii probabil vor încerca să decripteze aceste semnături prin diverse metode, iar divulgarea lor de către diverși angajați din interiorul sistemului nu va putea fi exclusă. Pașapoartele biometrice vor fi emise și de autorități din state care se confruntă cu grave fapte de corupție, unde obținerea de detalii privind metodele de protecție constituie cel mult un impediment financiar.

Bibliografie:

- 1- Decizia nr. 2252/2004 a Consiliului Uniunii Europene, care stabilește normele pentru elementele de siguranță și biometrie;
- 2 - H.G. nr.557/2006, modificată prin H.G. 1896/2006;
- 3 - Revista Pentru Patrie, Aprilie 2007.

POLIȚIE –COMUNITATE, UN PARTENERIAT VIABIL (I)

conf.univ.dr. ADRIAN IACOB
lect.univ.drd. CONSTANTIN VICTOR DRĂGHICI
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *jurisdictions, cumunity policing, partnership, police efficiency, outreach programs.*

Police departments and the local governments that oversee them in some jurisdictions have attempted to mitigate some of these issues through community outreach programs and community policing to make the police more accessible to the concerns of local communities, by working to increase hiring diversity or by updating training of police in their responsibilities.

Dacă, din punct de vedere operațional, poliția este dependentă de cetățeni și aceștia se află, în mod inevitabil, în prima linie de apărare a controlului criminalității, atunci întrebarea „Ce trebuie să facă poliția pentru a mobiliza și îndruma corect cetățenii?”, devine fundamentală. Răspunsul poliției, în trecut, era ca angajații săi să fie pregătiți să răspundă rapid la apelurile individuale ale cetățenilor. Acest lucru, însă, nu a creat un parteneriat real și efectiv între cetățeni și poliție. S-au acreditat două categorii de justificări pentru a explica de ce acest lucru nu s-a întâmplat.

În primul rând, nu există o bază de date validă care să demonstreze că răspunsul poliției la solicitările apărute a fost satisfăcător. Cetățenii apelau la poliție deoarece aveau nevoie de ajutor. Polițiștii, în schimb, veneau la locul faptei numai atunci când considerau că s-au săvârșit acte criminale serioase ori cineva a încălcat legea. Dacă incidentul nu implica un act criminal sau nu rezulta o încălcare a legii polițiștii erau nerăbdători să scurteze întâlnirea cu cetățenii și să se întoarcă la locul lor de muncă. Acest fel de răspuns, în consecință, nu creează motive cetățenilor și nici nu-i încurajează pentru a apela la poliție cu următoarea ocazie.

În al doilea rând, răspunsul poliției la solicitările prin telefon s-a făcut dintr-o perspectivă greșită. Așa cum am mai arătat, atenția poliției a fost concentrată spre aceste incidente ca probleme particulare, fără să le perceapă ca probleme generale și de durată ale comunității. Polițiștii se gândeau la solicitanții lor ca la indivizi și nu ca la grupuri sociale. Ambele aspecte au făcut ca un parteneriat între poliție și grupurile sociale existente să fie greu de încheiat. Acest tip de activitate a fost, de asemenea, îngreunat de însăși structura organizațională a unităților de poliție. Organizarea funcțională a acestora era de așa natură încât grupurile comunitare formate pe criterii geografice să nu aibă acces ușor la acestea. Nu exista personal calificat într-o unitate care să le împărtășească perspectiva specific geografică.

Pentru aceste motive, întrebarea legitimă care s-a ridicat a fost „Până la ce punct este pregătită poliția să-și adapteze modul de operare, stilul și structura astfel încât să strângă relațiile cu comunitatea? ". Motivul pentru care poliția ar putea să-și dorească aceasta este că i-ar întări capacitatea de a controla criminalitatea fără să-i abată prea mult atenția de la preocupările cu privire la aceasta, dar suficient pentru ca cetățenii să-i acorde mai mult credit și atenție. Ideea de bază este că dacă cineva cheltuiește timp pentru a construi o relație, această relație își arată puterea atunci când este testată în lupta împotriva criminalității. A încerca să rezolvi probleme legate de criminalitate fără această relație este o ecuație fără sens. Cu toate acestea, o astfel de relație nu se poate construi bazându-te numai pe problema criminalității. Aspectele prezentate i-au determinat pe polițiști să regândească rolul comunității în controlul criminalității și să caute căile cele mai bune de dezvoltare a acestei relații.

Când se ia în considerare problematica „poliției de proximitate”, este bine să se observe că nici susținătorii și nici criticii acesteia nu au oferit un model conceptual al comunității care să reflecte într-adevăr filosofia acestui model al poliției. În acest sens, Scherer (1972) sublinia faptul că „dintre toate relațiile sociale pe care omul le poate utiliza pentru atingerea obiectivelor sale, comunitatea asigură cel mai bogat context de cooperare cu ceilalți”. Numai câțiva cercetători au acordat atenție acestei probleme, realizând asociații conceptuale între discipline ca sociologia sau psihologia socială. Asemenea eforturi sunt importante nu numai într-un context teoretic, ci și pentru ca programele și practicile poliției comunitare să fie efectiv implementate.

În acord cu Gusfield (1975), termenul „comunitate” are două semnificații:

- a) utilizarea termenului pentru a desemna o localizare teritorială (jurisdicția unui departament de poliție, zona de patrulare a unui polițist);
- b) o calitate relațională care caracterizează relațiile.

Pregătirea și practica poliției tradiționale s-a focalizat pe pruna dimensiune în detrimentul celei de-a doua.

În domeniul sociologiei, cele două conceptualizări ale comunității sunt larg recunoscute. Prima permite o operaționalizare geografică a noțiunii (bloc, vecinătate, oraș). Această definiție a pierdut din semnificație datorită mobilității crescute manifestate în toate societățile moderne. Legăturile sociale ale indivizilor sunt mai puțin constrângătoare și multe conexiuni interpersonale depășesc spațiul cartierelor, orașelor sau chiar cel limitat de granițele naționale. Mai specific, creșterea comunicării și mobilității creează dificultăți pentru structurile de poliție în corelarea principiilor democratice care le ghidează activitățile pentru că nu pot să reflecte în întregime diversitatea ce poate exista în cadrul unor zone limitate. De aici se desprinde una dintre provocările fundamentale cu care se confruntă mișcarea poliției de proximitate: plasarea unui accent exagerat pe granițele geografice poate să conducă la absența aprecierii caracteristicilor pluraliste ale indivizilor care trăiesc

într-o zonă diferită.

A doua conceptualizare predominantă a comunității se referă la „rețelele interacțiunilor umane și legăturilor sociale”. Această abordare accentuează calitățile organice ale comunității (ex. încrederea mutuală și valorile comune), în timp ce se ignoră limitele geografice ale comunității ca fiind necesare pentru operații eficiente ale poliției. S-a sugerat că noul concept al capitalului social (rețelele normelor comune și încrederii împărtășite) este esențial pentru a țese o structură socială; în acest sens, s-a considerat ca nivelurile ridicate ale capitalului social, care sunt caracterizate de conexiuni interpersonale și niveluri ridicate ale încrederii sociale, întăresc structura socială.

O structură socială puternică este dependentă de dezvoltarea rețelilor sociale informale și de menținerea unui sentiment al comunității. În acest sens, un sentiment puternic al comunității și coagularea capitalului social sunt indicatori ai valorilor comune, ai nivelului înalt de angajament civic, al dialogului public eficient și al responsabilității sociale crescute. Cercetările au arătat că sentimentul comunității este liantul care leagă membrii comunității și care ajută la o puternică fundamentare a structurii sociale.

În acest context, rețelele informale ale indivizilor asigură dezvoltarea și susținerea normelor și valorilor, permite dezvoltarea responsabilității sociale, legături mai stabile între cetățeni și guvernanți și, în cele din urmă, construirea continuă a unor surse generatoare de capital social și a sentimentului comunității - toate acestea fiind necesare pentru o acțiune colectivă semnificativă. Acest model presupune ca trăsăturile organice și pluraliste ale comunității să fie ușor identificabile și ca eforturile populației să fie direcționate către obiectivele comunitare. Dacă nu se aplică acest model, se pot observa diferiți cetățeni mult mai motivați să activeze individual în procesul de rezolvare a problemelor, ceea ce va conduce la probabilitatea creșterii cercurilor de putere și tratamentelor inumane în comunitate (Scherer, 1972).

În concluzie fiecare dintre modelele existente prezintă obstacole pentru o implementare de succes a unei noi abordări a poliției. De dorit, este ca unul dintre modele să ia în calcul constrângerile structurale (geografice și constituționale) și să încorporeze rețelele ale încrederii mutuale și obligațiilor sociale. O asemenea abordare va dezvolta conexiuni organice între cetățeni și comunitate. Recunoașterea elementelor structurale și contextuale sunt esențiale pentru stimularea eforturilor de a promova acțiunile colective printre membrii comunității.

Prevenirea și combaterea criminalității nu se poate realiza, pe termen lung, într-o societate din ce în ce mai urbanizată în care poliția s-a îndepărtat de segmentele majore ale comunității. Indiferent cât de ofensivă ar fi poliția în reprimarea acestui fenomen, nu se pot obține rezultatele scontate dacă nu se beneficiază de sprijinul comunității.

Parteneriatul poliției cu comunitatea este un concept care desemnează

consultarea și acțiunea comună a polițiștilor și cetățenilor în vederea soluționării problemelor ce implică starea de legalitate din comunitate și siguranța civică.

Acest concept se întemeiază pe convingerea că realizarea obiectivelor propuse depinde de instituirea unei noi forme de relații între poliție și membrii comunității, care nu sunt și nici nu pot fi considerați niște beneficiari pasivi ai activității poliției. Ei trebuie să aibă posibilitatea de a participa în mod activ la luarea deciziilor ce determină tipul serviciilor aduse populației¹ (Anexa nr.1, grafic P3h, P2h, P2a, P2b, P3k).

Între Relațiile cu Publicul și Relațiile Parteneriale ale Poliției cu Comunitatea există o distincție bine determinată.

Primul aspect reprezintă un proces de comunicare într-un singur sens și are drept scop informarea populației asupra activităților desfășurate de poliție și a serviciilor prestate de aceasta către cetățeni.

Cel de-al doilea însă se referă la un domeniu complex și putem vorbi aici despre un schimb de informații și opinii asupra problemelor de siguranță publică și a strategiilor și modalităților de acțiune pentru prevenirea și combaterea faptelor antisociale. Parteneriatul cu comunitatea este un concept relativ nou în activitatea poliției și se bazează pe acțiunea comună a polițiștilor și cetățenilor în vederea soluționării problemelor ce implică starea de legalitate din comunitate și siguranță publică.

Parteneriatul cu O.N.G.-urile prezintă un avantaj pentru Poliție, deoarece problemele în care se implică sunt concrete, ușor identificabile și toate pe fondul unor raporturi de încredere reciprocă.

Principiile care stau la baza parteneriatului sunt:²

- a) **legalitatea;**
- b) **consultarea comunității** în luarea deciziilor ce privesc asigurarea climatului de siguranță publică și individuală;
- c) **echidistanța** față de parteneri și alte persoane și instituții implicate în activitățile de prevenire a criminalității;
- d) **respectarea drepturilor și libertăților** fundamentale ale omului;
- e) **continuitatea** în desfășurarea activității;
- f) **flexibilitatea** în adaptarea activității la diversitatea problemelor comunității.

Obiectivele generale urmărite prin realizarea parteneriatului vizează:

- reducerea numărului infracțiunilor și a gradului de pericolozitate al acestora;

¹ N.Șuteu, St.Pop – Ghid de poliție comunitară, Editura Alma Mater, Sibiu, 2001.

² I.Vintileanu, G.Adam, Poliția și comunitățile multiculturale din România, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Cluj, 2003, pag.190-191.

-
- diminuarea numărului participanților (victime, autori);
 - întărirea climatului de siguranță publică și personală;
 - creșterea încrederii în poliție a membrilor comunității;
 - cunoașterea stărilor tensionale din comunitate și împiedicarea degenerării lor în conflicte prin atragerea la dialog a părților implicate.

Principalele **modalități prin care se poate realiza** parteneriatul pentru prevenirea criminalității sunt următoarele:

- a) inițierea de programe de interes național și local;
- b) dezvoltarea de proiecte pe problematici specifice;
- c) desfășurarea de activități de consiliere și consultanță;
- d) consultarea publicului prin întâlniri directe sau prin sondaje de opinie;
- e) campanii mass-media de prevenire a criminalității;
- f) încheierea de „contracte locale de securitate”, în care vor fi angrenați toți actorii sociali guvernamentali și neguvernamentali care activează în plan local.

Concluzia care se desprinde din aplicarea conceptului de poliție de proximitate este aceea că aceasta este o metodă practică de acțiune a poliției, în parteneriat cu comunitatea, cuprinzând orice formă de colaborare între poliție și cetățeni, pe de o parte și alte instituții, pe de altă parte, în scopul prevenirii și combaterii cu mai multă eficiență a faptelor antisociale, apărarea valorilor ocrotite de lege, a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Astfel, activitatea poliției constituie un serviciu public care se desfășoară în interesul societății și al comunității, iar prin întreaga sa activitate, poliția protejează comunitatea, respectă valorile democrației, apără demnitatea umană și drepturile omului (Anexa nr.1, grafic P2m, P2k, P3j).

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND ANALIZA AGRESIVITĂȚII UMANE DIN PERSPECTIVA AGRESIVITĂȚII ANIMALE

asist univ. VIORICA MOLDOVAN
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *behavioral sciences, harm, pain, aggression causes, human aggression.*

Although humans are similar to non-human animals in some aspects of aggression, they differ from most of these animals in the complexity of their aggression because of factors such as culture, morals, and social situations. A wide variety of studies have been done on these situations.

Propunem ca punct de plecare în analiză, înțelegerea naturii impulsurilor noastre agresive. O abordare nu eronată, dar susceptibilă de un oarecare grad de superficialitate ar consta în identificarea cauzelor pornirilor noastre agresive doar în urma unei amănunțite incursiuni asupra naturii umane. Ceea ce ne propunem însă, este caracterizarea impulsurilor agresive umane în contextul originii noastre animale. Preocuparea teoreticienilor față de violența produsă în masă are, de cele mai multe ori, ca finalitate pierderea obiectivității în abordarea problemei agresivității umane. Tocmai de aceea, agresivitatea umană ar trebui privită prin prisma naturii elementare a violenței în lumea animalelor. Lupta dusă de animale are la bază unul din următoarele motive: stabilirea dominației într-o ierarhie socială sau stabilirea drepturilor teritoriale asupra unei anumite porțiuni de teritoriu. Astfel, în timp ce unele specii sunt pur ierarhice fără teritorii fixe, altele pot fi pur teritoriale, fără probleme de ierarhie. Alte specii însă, au ierarhii pe teritorii proprii fiind nevoite în același timp să se confrunte cu ambele forme de agresivitate. Specia umană aparține ultimei categorii având agresivitatea orientată în ambele direcții, întrucât, ca primat, eram deja înzestrați cu un sistem de ierarhizare, acesta fiind modul lor elementar de viață. Deoarece grupul se mută dintr-un loc în altul, rareori rămânând undeva suficient timp pentru a-și stabili un teritoriu fix, pot apărea conflicte ocazionale între grupuri însă acestea sunt slab organizate, spasmodice și relativ de mică importanță în viața maimuței obișnuite.

Ordinea de ciugulire (numită astfel deoarece a fost prima dată discutată în legătura cu puii de găină), este, pe de altă parte, de importanță vitală în traiul sau de zi cu zi sau chiar de minut cu minut. Există o ierarhie socială stabilită la majoritatea speciilor de maimuțe cu și fără coadă, cu un mascul dominant care răspunde de grup și cu ceilalți dispuși ierarhic sub el cu diferite grade de subordonare. Când devine prea bătrân sau prea slab pentru a-și menține dominația, este înlăturat de un mascul mai tânăr, mai robust care își asumă apoi mantia de șef al coloniei. Cum

membrii trupei rămân împreună tot timpul, rolul său de tiran al grupului funcționează în permanentă. Nu toate speciile primatelor sunt violent-dictatoriale în organizarea lor socială. Există aproape întotdeauna un tiran dar acesta este uneori un tiran benign și destul de tolerant, ca în cazul puternicei gorile. El împarte femelele între masculii inferiori, este generos când grupul se hrănește și nu se impune decât când apare ceea ce nu se poate împărți, sau când sunt semne de revoltă, ori încercări dezordonate între membrii mai slabi.”¹

În momentul în care s-a făcut o transformare evidentă a modului de viață mai sus amintit, cu alte cuvinte în momentul în care animalul a devenit sedentar cu un cămin fix, grupul a devenit și el teritorial apărând, astfel, necesitatea apărării căminului fix. Asemenea comportamentului sexual, sistemul primatelor tipice s-a schimbat pentru a fi posibilă sincronizarea cu rolul de carnivore asumate. Datorită naturii de cooperare a vânătorii, acest lucru trebuia realizat în mod necesar la nivelul grupului mai mult decât la nivel individual. În interiorul grupului, sistemului ierarhiei tiranice a coloniei obișnuite de primat trebuia modificat considerabil pentru a se asigura cooperarea deplină a membrilor mai slabi când se ieșea la vânătoare. Trebuia să fie o ierarhie blândă cu membri mai puternici și cu un lider în vârful piramidei dacă se luau decizii ferme, chiar dacă acest lider era obligat să țină cont de părerile inferiorilor săi în mai mare măsură decât ar fi făcut-o echivalentul său cu blană, care trăia în pădure. (Morris, 1991, 120).

Pe lângă apărarea în grup a teritoriului și organizarea ierarhică, dependența prelungită față de tineret care ne-a forțat să adoptăm unitățile familiale bazate pe perechi-cuplu, a cerut încă o formă de autoafirmare. Fiecare mascul, în calitate de cap al familiei, trebuia să se implice în apărarea propriului cămin individual în interiorul teritoriului general al coloniei. Așadar, la noi există trei forme fundamentale de agresivitate, în loc de obișnuitele una sau două. Așa cum știm pe propria piele, ele se fac foarte mult simțite în zilele noastre în ciuda complexității societăților în care trăim.

Pentru a vedea cum acționează agresivitatea, care sunt modelele comportamentale implicate sau cum ne intimidăm unii pe alții trebuie să aruncăm din nou o privire asupra celorlalte animale. „Când unui mamifer i se activează agresivitatea, în corpul său se întâmplă o serie de modificări fiziologice de bază. Întreaga mașinărie trebuie să se pregătească de acțiune prin intermediul sistemului nervos autonom. Acest sistem constă din două subsisteme opuse care se echilibrează reciproc: cel simpatic și cel parasimpatic. Primul este răspunzător de pregătirea corpului pentru acțiunea violența iar al doilea are sarcina de a conserva și de a reface resursele organismului. Primul spune *ești gata de acțiune, mișcă-te* în timp ce al doilea spune *ia-o încet, relaxează-te și păstrează-ți puterile*. În condiții normale corpul ascultă de amândouă aceste voci și menține un echilibru fericit între

¹ Desmond Morris, *Maimuța goală*, Editura Editura Enciclopedică, 1991, București, pp 119-120

ele, dar când agresivitatea este puternică, el ascultă doar de sistemul simpatic.”¹ Odată cu activarea agresivității, în sânge pătrunde adrenalina și întregul sistem circulator este profund afectat. Inima bate mai repede, iar sângele este transferat de la piele și de la viscere la mușchi și la creier. Tensiunea arterială crește, viteza de producere a globulelor roșii este mărită, se reduce timpul de coagulare a sângelui, se opresc procesele de digerare și de depunere a hranei, salivația scade, mișcările stomacului, secreția sucurilor gastrice și mișcările peristaltice ale intestinelor fiind toate inhibitate. De asemenea, rectul și vezica urinară nu se mai golesc la fel de ușor ca în condiții normale. Hidratul de carbon este eliberat din ficat și inundă sângele cu zaharuri, activitatea respiratorie crește considerabil respirația devenind mai rapidă și mai adâncă. Dacă toate acestea, alături de reglarea temperaturii, se manifestă la nivel fizic intern, ca manifestări fizice exterioare se pot observa ridicarea părului și abundența transpirației. Nu ne plasăm aici la nivel pur descriptiv al fenomenelor interne și externe ce intervin în organism înainte de luptă, ci toate aceste elemente sunt factori care ajută la pregătirea animalului pentru luptă.

OMUL – FIINȚĂ SIMBOLICĂ. OMUL – FIINȚĂ POLITICĂ (ELEMENTE DE DIFERENȚIERE A AGRESIVITĂȚII UMANE DE CEA ANIMALĂ)

O analiză a manifestărilor agresivității și violenței la om nu este suficientă doar prin simplul paralelism, prin simpla raportare la violența animală întrucât există două elemente ce fac deosebire fundamentală între om și animal: omul este ființă simbolică și, în același timp, ființă politică.

Concepția realistă și echilibrată asupra puterii politice (din viziunea lui Jean William Lapierre) este construită pe fundamentul antropologiei științifice și vine pentru a contracara concepția fatalistă susținută prin *cauzalitatea structurală* și concepția utopistă, generatoare de fantezii politice. Astfel, definiția antropologică a politicului trebuie să îndeplinească anumite condiții: să fie universal aplicabilă, adică să opereze în societăți diferite, în toate societățile umane inclusiv în acelea lipsite de specializarea instituțională prin stat. În același timp, definirea antropologică a politicului trebuie să fie clară, precisă, capabilă să delimiteze ceea ce este politic de ceea ce nu este politic în fiecare tip de societate umană. Universalitatea și claritatea (precizia) reprezintă cele două condiții necesare definirii politicului din perspectiva antropologiei și, implicit, a științei contemporane, maturizate.

La examenul critic întreprins de Lapierre prin prisma condițiilor mai sus amintite, o serie de definiții celebre ale politicului nu pot fi apreciate ca fiind satisfăcătoare. Astfel, cele două concepții: marxistă și weberiană, conform cărora politicul este definit de lupta de clasă și, respectiv, politicul implică un raport necesar între puterea politică și monopolul asupra violenței legitime, nu îndeplinesc criteriul universalității. Ambele concepții, dincolo diferențele foarte importante dintre ele, definesc politicul prin contradicția dintre elite și mase, dintre o clasă dominantă și o

¹ *Ibidem*, p 121

clasele dominate. Politicul nu este reprezentat numai de relația de dominare-subordonare și contradicția dintre guvernanți și guvernați. Realitatea social-istorică, este mult mai complexă și diversificată, nelăsându-se redusă la schema dualistă a contradicției și a luptei de clasă. Cele două definiții etnocentrice ale politicului sunt induse de studiul istoriei societăților occidentale generalizat la scara istoriei umane. Eroarea ambelor concepții constă în reducerea puterii politice la relația de dominare-subordonare instituționalizată prin stat.¹

Dacă ar fi să analizăm definițiile de tip comportamentist (behaviorist) care văd politicul în orice relație de putere sau de influență între doi actori sau două grupuri, vom ajunge la concluzia că aceste definiții nu îndeplinesc criteriul preciziei. Extinderea exagerată a câmpului politic duce la confundarea acestuia cu ansamblul raporturilor sociale. *Ubicuitatea politicii* (Robert Dahl) slăbește relevanța politicului. Dacă totul este politică, atunci nimic nu mai este, de fapt, politic. Se pierde, astfel, specificul definitoriu al politicului. Știința politică se dizolvă într-o știință a politicilor, a politicilor înțelese ca totalitatea comportamentelor umane îndreptate spre o reușită. Dacă acceptăm această definiție, știința politică devine cunoașterea procedeelelor de adunare a forțelor umane prin reunirea voințelor în orice sector al vieții sociale, fie el economic, religios, cultural, sportiv. Fiecare din aceste sectoare, fiecare din indivizii care coordonează activități sociale practică anumite politici. Observăm, deci, că spre deosebire de definițiile reduționiste care nu respectă criteriul universalității în definirea politicului, acestea din urmă pe care le-am putea denumi integraliste sau universaliste, nu respectă celălalt criteriu important în definirea politicului: precizia. În acest mod, termenul de politic își pierde semnificația specifică. Carl Schmitt propune ca și criteriu al politicului, discriminarea dintre prieten și dușman în coordonatele vieții colective, a activității publice. Sensul distincției propuse de Schmitt este acela de a exprima gradul extrem de uniune sau non-uniune, de asociere sau disociere.

Discursul lui Jean William Lapierre nu se rezumă la expunerea concepțiilor propuse de alți teoreticieni, nu reprezintă un colaj al celor mai cunoscute teorii asupra antropologiei politice. Discursul său este unul energic, critic, în permanență argumentativ. Astfel, departe de a fi pur descriptivă și obiectivă, distincția amic-inamic, propusă de Carl Schmitt, presupune o teză pozitivă implicită, conform căreia dimensiunea politică sau polemică este înscrisă în natura umană. De aici, decurge importanța filosofică, antropologică a criteriului amic-inamic, ce nu poate fi prezentat doar ca unul pur descriptiv, izolat de factorii antropologici și morali. De altfel, însuși Schmitt face o alegere filosofică și antropologică atunci când, vorbind despre *fundamentele antropologice ale teoriilor politice*, subliniază că *toate teoriile veritabile postulează un om corupt, adică o ființă periculoasă și dinamică, complet problematică*. Această concepție asupra naturii umane imprimă sferii politicului un

¹ Lapierre.

pronunțat pesimism antropologic. Este evident că, în această situație de respingere a umanismului și valorilor iluminismului, criteriul politic al distincției amic-inamic nu mai poate rămâne unul obiectiv, pur formal și general.

Respingerea acestor concepții și definiiri ale politicului îl îndreaptă pe Jean William Lapierre, cu și mai multă determinare, spre definirea sistemică și antropologică a politicului. Singura definiție a câmpului politic aplicabilă oricărei societăți umane și care permite circumscrierea clară a acestui câmp este cea care se referă la procesele de reglementare și de acțiune colectivă din cadrul unei societăți globale. Orice viață socială, de fapt, are drept condiție reglementarea comportamentelor membrilor grupului, astfel încât comportamentul unuia să se potrivească cu al celuiilalt, iar ansamblul lor să fie coordonat. Fără această coordonare, grupul nu ar putea supraviețui.

Pornind de la această afirmație și corelând-o cu o realitate din lumea animală (observația referitoare la animalele sociale scoate în evidență fapte bine stabilite privind coordonarea mișcărilor, organizarea comportamentelor colective, ierarhizarea între conducători și conduși, între dominatori și dominați) se poate ajunge la susținerea ideii conform căreia politicul există și în lumea animală.

La specia umană, însă *dreptatea celui mai puternic iese întotdeauna învingătoare*. Nu că ea nu are *valoare de supraviețuire*, ci este, dimpotrivă, autodistrugătoare și pentru specie și pentru grup. Animal cu dorințe nelimitate, omul nu a fost niciodată atât de denaturat de cultură încât să nu poată avea decât conduite altruiste atunci când se află în joc satisfacerea dorințelor proprii. Animal avid nu numai de plăceri ci și de putere, preocupat de viitor, dar interesat mai cu seamă de prezent, omul, aflat într-o situație competitivă, este incitat la luptă, la ură și la război, pentru că mijloacele de care dispune ca să-și atingă scopul sunt ucigătoare, subjugante, îl subminează și îl înlătură pe celălalt competitor.

Patrimoniul său genetic nu conține nici un comportament ritualizat specific, care să deturneze sau să inhibe agresivitatea adversarului. Din acest motiv, pentru a putea supraviețui social, a trebuit să inventeze puterea politică.

Ar fi putut specia umană să supraviețuiască, transformându-și modul de organizare socială, dacă nu ar fi fost capabilă decât de comportamente de suită, de raporturi de dominare, dacă nu ar fi inventat relația de autoritate? Se observă că legitimarea și contestarea ideologică a puterii sunt fenomene proprii omului, care depind de funcția simbolică și care se leagă de schimbările sociale. Cu excepția cazului în care se produc mutații biologice, societățile de animale nu și-au schimbat niciodată modul de a folosi mediul înconjurător, de a-l înlocui, de a se aproviziona, de a coopera, de a comunica, de a-și aplană conflictele.¹

¹ Lapierre.

DESPRE REGIMUL VIDEOFILMĂRILOR ȘI AL ÎNREGISTRĂRILOR AUDIO-VIDEO ÎN CADRUL PROCESULUI PENAL

cms. CORNEL FILIP
IPJ Gorj

Keywords: *video recordings, sound recordings, trial, legal procedure, trained personnel.*

A crime scene is a location where an illegal act took place, and comprises the area from which most of the physical evidence is retrieved by trained law enforcement personnel, CSIs or in rare circumstances forensic scientists. Video and sound recordings taken from crime scene can be very useful in the trial as they can record objective aspects from site.

Potrivit literaturii de specialitate¹, cercetarea la fața locului este o activitate procedurală și de tactică criminalistică al cărei obiect îl constituie perceperea nemijlocită a locului unde s-a săvârșit infracțiunea, descoperirea, relevarea, fixarea, ridicarea și examinarea urmelor și a mijloacelor materiale de probă, precizarea poziției și a stării acestora, având ca scop stabilirea naturii și împrejurărilor comiterii faptei, precum și a datelor necesare identificării făptuitorului. Pentru a putea fi folosite în cadrul procesului penal, urmele și obiectele descoperite la fața locului trebuie fixate, în primul rând prin consemnarea în procesul-verbal de cercetare la fața locului precum și prin alte mijloace (fotografiere, videofilmare, întocmirea schiței) atribuindu-se pe această cale un caracter legitim activității desfășurate.

Având în vedere dezvoltarea tehnicii din ultimii ani, în practica judiciară, sunt folosite tot mai frecvent pentru fixarea locului în care s-a săvârșit o infracțiune, înregistrările de sunet și imagine (videofilmare).

Fixarea rezultatelor cercetării la fața locului prin înregistrări de sunet și imagine reprezintă un mijloc tehnico-criminalistic auxiliar care nu se substituie procesului-verbal de cercetare la fața locului, ci doar întărește forța probantă a acestui act procedural. Deci acest mijloc de fixare are un caracter subsidiar, accesoriu, neputând constitui mijloc de probă independent de procesul-verbal.

Înregistrările de sunet și imagine (videofilmarea) efectuate la fața locului reprezintă acea activitate prin care organele judiciare, folosind metode tehnice moderne, materializează rezultatele cercetării la fața locului în scopul elucidării împrejurărilor cauzei și aflării adevărului.

Prin videofilmare la fața locului se fixează:

- locul săvârșirii infracțiunii în ansamblu și diferite perimetre ale acestuia;

¹ C. Pletea, Elemente de anchetă penală, Ed. Littlestar, București 2004, p. 13.

-
- împrejurimile locului în care s-a săvârșit infracțiunea;
 - urmele și obiectele descoperite;
 - activitățile concrete desfășurate pentru relevarea și ridicarea urmelor și obiectelor descoperite la fața locului.

Folosirea acestui mijloc de fixare prezintă multiple avantaje:

- activitățile efectuate sunt surprinse în dinamismul lor;
- se realizează o fixare a tuturor modificărilor sau unei sfere foarte largi de modificări care constituie rezultatul infracțiunii, fără o selecție prealabilă, oferind un tablou complet sau aproape complet al locului faptei;
- se execută mult mai ușor, nefiind necesară o anumită specializare;
- permite sesizarea rapidă a unor defecțiuni sau greșeli de înregistrare și remedierea imediată a acestora;
- oferă un înalt grad de obiectivitate prin înregistrarea concomitentă a imaginii și a sunetului și prin faptul că se pot altera, truca sau falsifica cu dificultate;
- rapiditatea cu care se fixează diferitele împrejurări, persoane și obiecte aflate în anumite raporturi cu infracțiunea;
- oferă posibilitatea efectuării de fotografii mărite și care vor putea fi supuse unei atente examinări ulterioare;
- are un rol deosebit de important în aprecierea corectă a unor urme ori împrejurări de fapt de la fața locului în contextul vizionării ulterioare a înregistrării.

Videofilmarea, pentru a putea fi acceptată ca mijloc de probă în procesul penal, trebuie să îndeplinească unele condiții¹:

- înregistrările de sunet și imagine la fața locului trebuie să se realizeze cu operativitate și, relativ, simplu;
- înregistrările de sunet și imagine trebuie să reprezinte o copie fidelă a realității, deci să fie obiective;
- înregistrările de sunet și imagine trebuie să fi supuse unei proceduri de certificare pentru a spori încrederea că filmul materializat pe suportul respectiv reprezintă întrutotul ceea ce s-a constatat la fața locului și ca procedeu de protecție împotriva falsificării.

Videofilmarea se realizează, asemenea fotografiei judiciare la fața locului, din diferite unghiuri și trebuie să ilustreze atât întreg locul faptei, cât și urmele și obiectele descoperite detaliat. Astfel se vor executa²:

- *înregistrări de orientare*, prin acestea urmărindu-se obținerea unei imagini de ansamblu a locului faptei cu împrejurimile acestuia, cu alte repere și distanțele până la acestea; cu alte cuvinte orientarea în spațiu a locului faptei;

¹ Gabriel Ion Olteanu, Consideratii cu privire la tactica efectuării cercetării la fața locului, *Editura: AIT Laboratorii s.r.l. – 2004, p. 130*;

² Emilian Stancu, *Criminalistica*, vol. II, Tactică și metodologie criminalistică, Ed. ACTAMI, București, 1999.

-
- *înregistrări schiță*, vizează doar locul săvârșirii infracțiunii, urmărindu-se surprinderea elementelor care individualizează perimetrul cercetat;
 - *înregistrarea obiectelor principale* (corpul victimei, armele sau instrumentele folosite de făptuitor la săvârșirea infracțiunii), ilustrarea caracteristicilor acestora;
 - *înregistrări de detaliu*, care urmăresc fixarea acelor elemente care individualizează obiectele descoperite, fixarea urmelor, a suportului pe care acestea sunt dispuse, a modificărilor, degradărilor produse prin săvârșirea infracțiunii.

Prin adoptarea Legii nr. 141/1996 și introducerea în acest fel a Secțiunii V¹ în Codul de Procedură Penală, intitulat „*Interceptările și înregistrările audio sau video*” s-a înregistrat un progres real în materia probelor. Ulterior, reglementările din Secțiunea V¹ au fost modificate în două rânduri prin adoptarea Legii nr. 281/2003 și a Legii nr. 278/2006 de modificare a C.p.p.

Interceptările și înregistrările audio sau video reprezintă acea activitate care are ca scop, asemenea altor mijloace de probă, aflarea adevărului în cauză prin dovedirea împrejurărilor în care s-a săvârșit infracțiunea, participanții la comiterea acesteia, mijloacele utilizate pentru punerea în aplicare a rezoluției infracționale ș.a.¹.

Având în vedere că atât în cazul videofilmării, ca mijloc de fixare a rezultatelor cercetării la fața locului, cât și în cazul interceptărilor și înregistrărilor audio-video suntem în prezența unor suporturi similare în ceea ce privește materializarea acestor activități, totuși aceste activități se diferențiază sub mai multe aspecte.

În cazul cercetării la fața locului este vorba despre înregistrarea audio-video a activităților specifice care se desfășoară pentru descoperirea, relevarea, fixarea și ridicarea urmelor și obiectelor produs al infracțiunii.

În cazul interceptărilor și înregistrărilor audio-video este vorba despre interceptarea și înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon ori prin orice mijloc electronic de comunicare, precum și înregistrările de imagini.

În cazul interceptărilor și înregistrărilor audio-video, fiind activități prin care se aduce atingere drepturilor fundamentale ale omului, apare necesitatea autorizării realizării acestor activități. Astfel acestea se realizează cu autorizarea motivată a judecătorului, la cererea procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală.

Cercetarea la fața locului se efectuează, în principiu, în toate cazurile în care s-a săvârșit o infracțiune și se poate folosi videofilmarea pentru fixarea împrejurărilor constatate la fața locului, cu excepția infracțiunilor la care nu se poate desfășura această activitate (abandon de familie, prostituție).

Interceptările și înregistrările audio-video sunt autorizate atunci când sunt date sau indicii temeinice privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni pentru

¹ V. Bercheșan, *Cercetarea Penală - Îndrumar complet de cercetare penală*, p. 182;

care urmărirea penală se efectuează din oficiu, iar interceptările și înregistrările se impun pentru stabilirea situației de fapt ori pentru că identificarea sau localizarea participanților nu poate fi făcută prin alte mijloace ori cercetarea ar fi mult întârziată.

Legea procesual penală enumeră exhaustiv cazurile în care pot fi autorizate interceptările și înregistrările audio-video și anume¹:

- infracțiuni contra siguranței naționale prevăzute de Codul Penal și de alte legi speciale;
- infracțiuni de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori;
- infracțiuni prevăzute de legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție;
- infracțiuni grave ori infracțiuni care se săvârșesc prin mijloace de comunicare electronică.

Videofilmarea, ca mijloc de fixare, poate fi folosită în toate cazurile în care se efectuează o cercetare la fața locului, impunându-se chiar a fi utilizată în cazul infracțiunilor de omor, a catastrofelor aeriene, feroviare, a incendiilor și în special în cazurile în care situația de la locul faptei este complexă.

În cazul interceptărilor și înregistrărilor audio-video se pune problema respectării drepturilor omului, pentru că autorizarea realizării acestor activități reprezintă de fapt o încălcare a dreptului la viață intimă, familială și privată. Potrivit art. 26 alin. 1 din Constituția României „*Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată*”². Deci organele judiciare trebuie să desfășoare activitatea de administrare a probelor cu respectarea principiului legalității și a celorlalte principii fundamentale ale procesului penal.

Prin conținutul videofilmării se pot aduce vătămări persoanelor în situația în care probele astfel obținute ar fi truate ori falsificate, ceea ce se află pe suport nefiind în concordanță cu constatările făcute la fața locului.

Videofilmarea se execută, asemenea întocmirii procesului-verbal, pe de o parte din necesitatea de a asigura legalitatea activității desfășurate, cât și pentru ilustrarea mijloacelor de probă utile soluționării și aflării adevărului în cauza respectivă.

În ceea ce privește persoanele competente să efectueze aceste activități trebuie reținut că:

Interceptările și înregistrările audio-video se efectuează de procuror ori de organul de cercetare penală la dispoziția procurorului, cu concursul altor persoane care asigură suportul tehnic³.

Videofilmarea la fața locului se efectuează de tehnicianul criminalist.

¹ Codul de Procedură Penală al României, art. 91¹ alin. 2.

² Constituția României, art 26 alin. 1;

³ Codul de Procedură Penală al României, art. 91², alin. 1.

În cazul videofilmării locului faptei tehnicianul criminalist se află la fața locului și utilizând mijloacele tehnice din dotare realizează înregistrarea de imagini și audio a evenimentelor și a celor constatate.

În cazul interceptărilor și înregistrărilor audio-video suntem în prezența a două activități:

- pe de o parte interceptarea utilizând mijloace tehnice performante și personal de specialitate (care reprezintă activitatea de obținere a probei);
- pe de altă parte înregistrarea interceptărilor pe diferite suporturi (cu alte cuvinte materializarea, mijlocul de probă).

Înregistrările de imagini reprezintă o activitate complexă care implică urmărirea persoanelor vizate în diferitele medii în care se deplasează, a activităților pe care le desfășoară, a persoanelor cu care intră în contact și videofilmarea acestora în diferitele ipostaze în care sunt surprinse sau plasarea de camere de supraveghere ascunse în locurile în care acestea domiciliază, își desfășoară activitatea ori le frecventează. În acest din urmă caz, situația este mai complicată deoarece, pentru pătrunderea în domiciliul acestora și plasarea respectivelor mijloace tehnice, este necesară obținerea și a altor autorizări pentru păstrarea caracterului legal al activităților desfășurate (implicit pentru ca probele astfel obținute să poată fi folosite în cadrul procesului penal).

Videofilmarea la fața locului vine să întărească forța probantă a procesului-verbal de cercetare la fața locului care este principalul mijloc de fixare a constatărilor făcute și deci în lipsa acestuia nu poate fi reținut ca mijloc de probă.

Convorbirile sau comunicările interceptate și înregistrate care privesc fapta care formează obiectul cercetării ori contribuie la identificarea ori localizarea participanților sunt redată într-un proces-verbal de procuror sau de lucrătorul de poliție judiciară desemnat de procuror. Înregistrările video nu se redau în forma scrisă¹.

Procesul-verbal în care se redau în scris înregistrările audio este certificat pentru autenticitate de procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauză.

Suportul pe care se materializează interceptările și înregistrările audio-video se atașează la procesul-verbal care redă aceste înregistrări, în plic sigilat.

În cazul videofilmării, suportul pe care s-a făcut înregistrarea activității desfășurate la fața locului se atașează la procesul-verbal de cercetare la fața locului.

În cazul videofilmării, înregistrările de sunet au un rol mai redus, fiind mai puțin relevante, putând completa informația fixată prin imagini². De asemenea,

¹ Codul de Procedură Penală al României, art. 91⁵

² Gabriel Ion Olteanu, Considerații cu privire la tactica efectuării cercetării la fața locului, *Editura: AIT Laboratories s.r.l. – 2004, p. 130*

trebuie avut în vedere faptul că înregistrarea sunetului și a imaginilor este concomitentă.

În cazul interceptărilor și înregistrărilor audio-video putem distinge între:

- convorbiri și comunicări (se realizează numai înregistrare de sunet);
- înregistrările de imagini (se realizează înregistrări de sunet și imagine). De aceea, în aceste situații, înregistrările audio sunt la fel de valoroase ca și înregistrările de imagini.

În practica organelor judiciare, videofilmarea este destul de rar utilizată, de obicei la procesul-verbal de cercetare la fața locului anexându-se planșe cu fotografii judiciare, datorită costului mai ridicat al mijloacelor tehnice cu care aceasta se realizează, precum și faptului că fotografiile judiciare sunt mai ușor de consultat imprimându-se pe hârtie pentru a putea fi anexate la dosarul cauzei.

Aceste activități în desfășurarea lor trebuie să se subordoneze unor cerințe legale, cerințe care în cazul interceptărilor și înregistrărilor audio-video se bucură de o amplă reglementare în Codul de Procedură Penală; în schimb despre videofilmare nu se face vorbire în reglementările privind cercetarea la fața locului, din dispozițiile legale reieșind doar faptul că suportul pe care se înregistrează se anexează la procesul-verbal de cercetare la fața locului.

RELAȚIA MANAGER-SALARIAT ÎN POLIȚIA ROMÂNĂ

asist. univ. drd. CONSTANTIN CIPRIAN
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *manager, authority, personnel, police career, responsibilities.*

Through his profession, the manager should be the creator of conditions needed for assuring and practicing attributions, responsibilities and authority, as the only means capable of providing the efficient usage of personnel, materials and finances in general, and of the criteria for developing employees' careers, in particular.

Persoanele angajate în activități manageriale trebuie să fie puternic motivate pentru a satisface exigențele posturilor de conducere pe care le ocupă. Liderii de succes trebuie să dorească să ajungă la performanță; această caracteristică umană se manifestă la indivizii care prezintă motivații individuale, respectiv motivații de ordin social.

Din categoria motivațiilor individuale face parte, în primul rând, dorința de a avea putere; oamenii doresc să aibă putere pentru a putea influența și dirija pe ceilalți oameni, pentru a-și exercita dominația, pentru a demonstra altora că sunt performanți ș.a. De multe ori, oameni care au fost lideri într-o profesie sau într-un loc de muncă, prin schimbarea carierei, ajung din nou în posturi superioare, de mare responsabilitate, nu pentru că au deja o carte de vizită valoroasă ci pentru că au capacitatea să transforme sisteme, structuri, metode și tehnici de muncă etc. Dorința de a deține puterea este firească, ancestrală; dorința de a te folosi în nume propriu și pentru interese proprii de puterea dobândită reprezintă o situație periculoasă atât pentru individ dar și pentru colectivele, organizațiile și grupurile sociale dominate.

Dacă individul dovedește că are autocontrol, că nu este impulsiv și că nu își folosește puterea în scopul pur de a domina va câștiga prestigiu și admirație.

Motivațiile sociale ale liderului sunt legate de realizarea unor proiecte care să ducă la dezvoltarea organizațiilor și a colectivelor de oameni care fac parte din acestea. În comparație cu individul care are motive strict personale pentru a domina, liderul altruist, adevăratul lider prezintă o serie de aspecte care îl onorează:

- este matur din punct de vedere emoțional;
- exercită puterea mai mult în beneficiul instituției;
- nu este tentat să utilizeze puterea pentru manipularea oamenilor;
- este caracterizat prin inițiativă;

➤ este deschis spre problemele oamenilor cărora le acordă sfaturi și ajutor;

➤ beneficiază de o largă perspectivă de evoluție.

Persoanele care au în subordine grupuri de oameni trebuie să întrunească o serie de calități printre care: inteligență, memorie, spirit de observație, capacitatea de concentrare, sănătate, caracter integru ș.a. Pe de altă parte, aceștia trebuie să aibă cunoștințe temeinice în domeniile: management, economie, psiho-sociologie, juridic, tehnic, cultură generală etc. Pentru diferite niveluri ierarhice primează caracteristici (calități) diferite; astfel, pentru managerii de vârf cea mai importantă calitate pe care trebuie să o aibă este capacitatea de a decide, dublată de solide cunoștințe manageriale.

Caracteristica definitorie a managerului unei instituții o constituie puterea sa asupra celorlalți. Puterea presupune atât dreptul cât și abilitatea de a influența comportamentul celorlalți.

Dreptul de a le impune o anumită conduită altor persoane este numit autoritate. Aceasta are un caracter legitim, instituționalizat, și reprezintă latura formală a puterii.

Abilitatea unui individ de a determina comportamentul celorlalți, respectiv latura informală a puterii, constituie capacitatea sa de influență. Această caracteristică este determinată de calitățile managerului: caracter, temperament, inteligență, cunoștințe generale și de specialitate etc. Din compararea laturii formale și a celei informale a puterii, rezultă că acestea sunt independente; dacă ambele aspecte (autoritatea și capacitatea de influență) se regăsesc în aceeași persoană acesta este un lider autentic.

Pentru ca managerul să poată motiva și antrena pe alții, acesta trebuie să se afirme ca o personalitate performantă care dovedește că este cea mai influentă persoană a instituției.

În condițiile în care capacitatea de influență este inferioară autorității manageriale, rezultatele instituției vor fi modeste, chiar dacă managerul are pregătirea de specialitate adecvată funcției. Dacă autoritatea managerială este inferioară capacității de influență, rezultatele instituției vor fi bune, chiar dacă pregătirea de specialitate a managerului este insuficient adecvată funcției. În acest caz, managerul are capacitatea de a-și antrena subalternii, de a-i motiva și de a le asigura satisfacția muncii. Excepțiile de la regulile exprimate mai sus există.

Latura informală a puterii - capacitatea de influență - definește ceea ce în literatura de specialitate este leadership-ul. În diferite lucrări sunt utilizați termeni diferiți pentru manageri: șefi, conducători sau lideri. Leadership-ul reprezintă fenomenul de influențare a comportamentului subalternilor, cu ajutorul instrumentelor de natură psiho-socială (motivare, implicare în realizarea obiectivelor, generarea satisfacției etc.), astfel încât aceștia să realizeze anumite acțiuni, conform obiectivelor organizaționale pe care nu le-ar fi făcut din proprie inițiativă.

Dacă managerul are evident capacitate de influență, atunci el poate fi numit conducător sau lider. Dacă la manager predomină latura formală a puterii el va fi numit șef, director, dar nu lider.

Liderii sunt promotorii schimbării, au un orizont filosofic propriu, sunt creativi, au o înaltă ținută morală, au capacitatea de a-și asuma riscuri, sunt altruști, au încredere în oameni, sunt capabili de perfecționare continuă, au capacitatea de a face previziuni și pot lucra în situații complexe. De asemenea, liderii de succes țin seama de toate persoanele implicate în procesele de muncă, ascultă toate părțile înainte de a judeca, sunt onești, acceptă criticile, acceptă că pot greși, contribuie la promovarea carierei subordonaților, ascultă mai mult decât vorbesc, sunt buni planificatori ai utilizării resurselor, întrețin o atmosferă pozitivă, au simțul umorului, sunt sinceri și fermi, cer sfatul altora în caz de dubiu, se grăbesc încet ș.a.

Compararea caracteristicilor șefului cu ale liderului este prezentată în tabelul următor¹:

Caracteristicile șefului	Caracteristicile liderului
administrează	inovează
copiază	este original
menține	dezvoltă
se concentrează pe sistem și pe structură	se concentrează pe oameni
se bazează pe control	inspiră încredere
orizont de vedere scurt	perspectivă îndelungată
întreabă "cum?" și "când?"	întreabă "ce?" și "de ce?"
imită	crează
acceptă statu – quo - ul	își schimbă statutul
bun soldat clasic	propriul stăpân
face lucrurile bine	face lucrurile bune

Orientarea de a lucra cu oamenii angajează în cel mai înalt grad elementele sistemului social sau, în special, elementul uman. Cuprinși în cadrul unor structuri

¹ Stanciu, Ș., *Managementul resurselor umane*, Editura Facultății de Comunicare și Relații Publice „David Ogilvy”, București, nedată, pag. 62;

psihosociale, oamenii reprezintă factorul conștient care acționează într-o direcție precisă, pentru un scop precis.

A învăța cum să te porți cu oamenii este o problemă psihologică distribuită general. Profesia de manager modifică această exigență în sensul că îi sporește urgența și necesitatea. Desfășurând o bună parte a muncii sale cu oamenii, managerul trebuie să cunoască trăsăturile oamenilor cu care lucrează, pentru a-i utiliza eficient, pentru a-i educa, pentru a-i pune în valoare și a crea astfel un climat favorabil de muncă, inițiativă și creativitate.

Desfășurată sub semnul exigențelor educative, profesia de manager reprezintă o muncă cu oamenii în sens de colaborare și, mai ales, o comunicare rațional-afectivă dintre manager și personalul unității. La rândul ei, eficiența activității educaționale a managerului este condițională de factori psihosociopedagogici, de priceperea lui de a crea un climat moral ridicat bazat pe încredere și respectul reciproc.

Din punctul de vedere al psihologiei sociale, managementul orientat spre oameni înseamnă, în primul rând, necesitatea de a determina în mod corect rolul fiecărui salariat, al locului său în colectivul de lucru, a funcțiilor și obligațiilor sale. În al doilea rând, înseamnă însușirea de către fiecare angajat a rolului ce i-a fost atribuit, ceea ce se poate realiza pe calea învățării, a instrucției și educației. Și, în sfârșit, mai înseamnă asigurarea realizării de către fiecare salariat a rolului și atribuțiilor, ceea ce se poate obține cu ajutorul sistemului de norme juridice și etice, a convingerii, a stimulării atitudinilor active în muncă. Privit din punctul de vedere managerial, principiul de bază al muncii cu oamenii este de a-i considera oameni cu toate consecințele ce decurg de aici, iar relațiile umane să fie cu adevărat umane. Înțelegerea oamenilor și tratarea lor ca atare reprezintă condiția esențială a reușitei managementului personalului și implicit a managementului general al instituției.¹

În cadrul Poliției Române, o bună parte a activității manageriale se desfășoară prin intermediul relațiilor umane: relații interioare și relații exterioare, iar pentru fiecare din ele, relații orizontale de la egal la egal și relații verticale de natură ierarhică, fie în sus, deci spre niveluri superioare, fie în jos, deci spre niveluri subalterne.

Fiecare din aceste relații ridică numeroase probleme de atitudine, concepție și comportament. Atât în relațiile interioare, cât și în cele exterioare, trebuie să domnească un spirit ascuțit de principialitate și legalitate, dar acesta trebuie întărit printr-un spirit de strânsă colaborare pentru realizarea în comun a scopurilor și obiectivelor instituției. Se crede, de obicei, că dacă se ajunge în raporturile cu oamenii la poziții corecte (cum sunt cele regulamentare, legale etc.) se atinge forma cea mai convenabilă. În realitate, experiența de toate zilele, ca și cercetările științifice de

¹ Petrescu, I. *Profesiunea de manager*, Editura Lux Libris, Brașov, 1997, pag. 15-75;

pretutindeni arată că această formă poate fi mult depășită și perfecționată prin bune relații umane, prin prietenie, înțelegere reciprocă, simpatie profesională, colegialitate, sprijin reciproc etc.

Este foarte important, deci, ca managerul să se facă înțeles și iubit la toate nivelurile, în toate contactele sociale pe care le are, pentru a obține maximum de eficiență posibilă. Firește, se poate susține că toate activitățile sociale ar trebui să se desfășoare în conformitate exclusiv cu legile și regulamentele, ceea ce principal este foarte exact, dar cercetările de psihologie socială, ca și experiența curentă, arată că legile și regulamentele nu pot fi aplicate în mod mecanic, ci totdeauna pe baza unor interpretări și în margini stabilite, cu sau fără voia lor, de cei chemați să le execute.

Din cauza aceasta, în toate relațiile sociale, oricât ar fi ele de bine reglementate, apar factori de încredere reciprocă, de prestigiu profesional, de pricepere și experiență în activitatea desfășurată. Managerii tratează diferențiat nivelurile subalterne care s-au dovedit vrednice de încredere prin eficiența lor în decursul timpului, față de cele neverificate. Subalternii înșiși primesc în chip diferențiat dispozițiile de la șefii ierarhici, după cum aceștia sunt capabili, serioși, de o înaltă exigență și principialitate. Deci nu e vorba de "aranjamente", ci de a câștiga prin merite obiective încrederea deplină a celor cu care ne găsim în relații de colaborare. Un manager care promite și nu se ține de cuvânt, care dă informații greșite, care fuge de răspundere, care caută pretexte pentru a nu-și îndeplini îndatoririle ș.a.m.d., își face un calcul greșit, pentru că își devalorizează propria sa poziție.

Dacă relațiile umane de la egal la egal se desfășoară de regulă în condiții psihologice satisfăcătoare, relațiile umane pe liniile ierarhice ridică numeroase probleme psihologice, nesocotirea cărora are totdeauna efecte negative. Un manager agresiv, brutal, nepolitic, nedrept, neprincipial etc. are efecte vătămătoare asupra atitudinii și dezvoltării subalternilor, după cum greșelile de comportament ale acestora au, în mod inevitabil, efecte vătămătoare asupra comportamentului managerului.¹

În acest sens, este necesar deci să existe o preocupare permanentă atât a managerilor, cât și a subalternilor pentru însușirea celor mai bune forme de relații interpersonale, satisfăcătoare atât pentru fiecare din ei, cât și pentru activitatea instituției în care sunt integrați.

De asemenea, mulți manageri comit greșeala de a-și critica colaboratorii cu funcții de conducere în fața subalternilor comuni, fie pentru a se ridica pe ei înșiși, fie pentru a coborî cu orice preț pe cei controlați. Rezultatul inevitabil al acestor procedee este slăbirea unei verigi organice de conducere, care își pierde autoritatea necesară.

¹ Petrescu, I., *Psihosociologie managerială*, Editura Lux Libris, Brașov, 1998 pag. 35-46;

Evident, când un manager nu mai face față sarcinilor ce-i revin sau refuză, efortul de a se perfecționa în munca pe care o desfășoară; el trebuie trecut la un loc de muncă mai potrivit., dar atâta vreme cât este păstrat într-un post de conducere, trebuie ajutat prin toate mijloacele, ca să-și poată exercita nestânjenit autoritatea pe care i-o acordă postul său. În aceeași ordine de idei, este foarte important ca un conducător de oameni să distribuie în chip rațional sarcini concrete pentru fiecare colaborator, nu numai pentru a-și ușura propria sa muncă de verificare și control, dar și pentru a da fiecărui salariat o idee clară și precisă despre munca sa, ca și certitudinea interioară, tot atât de importantă, că știe ce are de făcut și nu se găsește în stare de vinovăție, atâta vreme cât face într-adevăr tot ceea ce se cere de la el.

Oricine deține o funcție de conducere, de la cea mai neînsemnată până la cea mai importantă, obține sarcina și, deci, dreptul și datoria de a dirija sau comanda pe cei care îi sunt în subordine, în sensul foarte precis de a-i determina prin diferite mijloace (dispoziții, ordine, regulamente etc), să facă ceea ce se așteaptă de la ei, adică să desfășoare munca pe care s-au angajat să o presteze.

Orice angajat este obligat să depună, în schimbul salariului pe care îl primește, o anumită muncă, într-un anumit interval de timp, cu anumite rezultate cantitative și calitative. De această activitate răspunde fiecare salariat în parte, dar răspund concomitent și nivelurile de conducere de care depinde, începând cu șeful său direct, cu "șeful ierarhic imediat", în scară neîntreruptă ("scara ierarhică"), până la managerul general care răspunde de întreaga instituție.

Practic, fiecare șef acționează în lanț, influențând în primul rând colaboratorii imediați, adică șefii de un grad mai mic, până la echipele de execuție propriu-zisă, la oamenii aflați „cu fața la producție” și acționează direct în cadrul acesteia fără alți „intermediari”. Practica aceasta nu scutește însă pe nimeni de răspunderea pentru întreaga unitate subordonată.

Și pentru Poliția Română, această nouă concepție cere o cunoaștere amănunțită a oamenilor.

Esențial este ca managerul să știe cât mai exact cu putință gradul în care se poate baza pe colaboratorii săi, în ce probleme, în ce împrejurări, în ce condiții, în ce intervale de timp etc. și să se orienteze constant și consecvent după aceste informații. A cunoaște oamenii în acest înțeles înseamnă a fi văzut la lucru, la greu, la fapte, nu numai la vorbă sau la distracție.

Cunoașterea oamenilor trebuie să aibă un scop practic. Este o mare greșeală a managerului a nu utiliza oamenii după întreaga lor capacitate de muncă, de a cere de la ei mai puțin decât pot da sau a încerca a-i utiliza peste această capacitate, a le cere mai mult decât sunt în stare să facă. În primul caz se lasă fără întrebuințare o energie umană foarte prețioasă și se descurajează deținătorii ei; în al doilea caz, se epuizează prea devreme o energie mai redusă și se degradează pe nedrept oamenii cărora le aparține. Evident, o bună gospodărire a capacităților umane înseamnă a pune pe fiecare la locul potrivit, în conformitate cu posibilitățile lui reale și deci a

repartiza, folosi și promova oamenii după aptitudinile și meritele lor, fără nici o părtinire sau vreun artificiu administrativ.

Nu trebuie să se piardă din vedere nici un moment faptul că oamenii nu muncesc numai ca să muncească, ci și ca să-și câștige existența (proprie și a familiei), să se afirme profesional, să se realizeze pe plan social etc., încât, de regulă, nu se mulțumesc numai să „facă ceva”, nici numai să „câștige un ban”, ci doresc să obțină anumite satisfacții.

Ca să se obțină eficiența social-umană, indispensabilă pentru dezvoltarea și promovarea oamenilor, managerul trebuie să tindă spre instaurarea unui stil de lucru care să țină seama cât mai mult cu putință de capacitatea, munca efectivă făcută și meritele reale, bine dovedite ale fiecăruia.

În acest scop, managerul trebuie să profite de fiecare prilej care îl aduce în contact cu oamenii, pentru a afla opiniile, ideile, concepțiile lor profesionale. Fiecare om, care exercită o profesie, gândește asupra a ceea ce face sau are de făcut, asupra condițiilor în care-și desfășoară munca, asupra posibilităților de ameliorare și câștigă neîncetat o experiență în această materie, care poate fi uneori foarte valoroasă.

De aceea, atât în cadrul ședințelor de lucru, cât și în cadrul altor contacte interpersonale sau de grup este util ca toți de față să fie îndemnați și ajutați să-și expună cât mai liber și mai spontan ideile, urmând să fie triate din ele cele care se vor dovedi mai fructuoase. Ideile oamenilor fac și ele parte din „resursele interne” ale unei instituții și, deci, trebuie considerate și tratate ca atare, pentru dezvoltarea ei neîncetată.

În acest context, audiențele trebuie utilizate și pentru intensificarea contactelor interumane, a unui schimb permanent de informații între diferitele niveluri, ca și pentru consultări în rezolvarea diferitelor probleme pe care le ridică viața oamenilor din instituție. Un manager care știe să folosească rațional orele de audiență este tot atât de câștigat, din punct de vedere profesional, ca și solicitanții care pleacă mulțumiți de la el, sub raport social-uman.

Ca audiențele să nu devină o corvoadă pentru nimeni, ele trebuie repartizate la toate nivelurile și să nu ajungă la managerul general decât solicitările care într-adevăr nu pot fi rezolvate nici legal, nici psihologic decât la acest nivel. Avem de-a face deci, cu o problemă foarte importantă a stilului managerial.

BIBLIOGRAFIE

1. **Petrescu I.**, - „Managementul resurselor umane”, Editura Lux Libris, Braşov, 1995;
2. **Petrescu I.** - „Managementul personalului organizaţiei”, Editura Expert, Bucureşti, 2003;
3. **Petrescu I.** - „Profesiunea de manager”, Editura Lux Libris, Braşov, 1997;
4. **Petrescu I.** - „Psihosociologie managerială”, Editura Lux Libris, Braşov, 1998;
5. **Petrescu I., Dragomir, C., Gherasim, S.** - „Succesul managerial”, Editura Lux Libris, Braşov, 2000;
6. **Stanciu Ş.** - „Managementul resurselor umane”, Editura Facultăţii de Comunicare şi Relaţii Publice „David Ogilvy”, Bucureşti, nedată;
7. **Ţical G.** - „Managementul resurselor umane în Ministerul Administraţiei şi Internelor”, Editura Pildner, Târgovişte, 2000;
8. **Voicu C., Sandu F.** - „Managementul organizaţional în domeniul ordinii publice”, Editura Ministerului de Interne, Bucureşti, 2000;
9. **Voicu C., Prună P.** - „Managementul Poliţiei”, Editura Mediauno, Bucureşti, 2004.

**PROCEDURA EFECTUĂRII CERCETĂRII PREALABILE
ÎN CAZUL ABATERILOR DISCIPLINARE
SĂVÂRȘITE DE CĂTRE POLIȚIȘTI**

**conf univ. dr. ADRIAN IACOB
insp. BĂLȚATU SEBASTIAN
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”**

Keywords: *criminal procedure, unauthorised use of force, power restrictions, exigent circumstances, excessive force.*

In many nations, criminal procedure law has been developed to regulate officers' discretion, so that they do not arbitrarily or unjustly exercise their powers of arrest, search and seizure, and use of force.

Prezentul articol urmărește încunoștiințarea atât a ofițerilor de poliție desemnați cu cercetarea prealabilă a unui polițist, cât și a polițistului cercetat, cu privire la procedura ce trebuie urmată în cazul dispunerii unei asemenea cercetări, cu privire la drepturile pe care le are cel cercetat (să-i fie adus la cunoștință materialul de sesizare, să-i fie ascultate și consemnate cererile etc), la modul cum trebuie efectuate verificările de către cel desemnat cu cercetarea prealabilă.

În situația în care un polițist a încălcat cu vinovăție îndatoririle de serviciu, acesta va răspunde administrativ, material, civil sau penal, după caz¹.

Sancțiunile disciplinare se stabilesc și se aplică numai după efectuarea cercetării prealabile.

Procedura efectuării cercetării prealabile în cazul abaterilor disciplinare săvârșite de polițiști este prevăzută în secțiunea a 2 – a a capitolului III din Ordinul M.I.R.A. nr. 400/2004 privind regimul disciplinar al personalului din Ministerul Internelor și Reformei Administrative.

În conformitate cu prevederile art. 20 din ordinul mai sus amintit, cercetarea prealabilă se efectuează de către șeful unității sau de către un ofițer desemnat de acesta. Ofițerul desemnat să efectueze cercetarea prealabilă trebuie să facă parte din compartimentele cu atribuții de cercetare penală sau din rândul absolvenților de studii juridice și, de regulă, să fie cel puțin egal în grad profesional cu polițistul cercetat.

Polițistul desemnat cu efectuarea cercetării prealabile se poate abține sau poate fi recuzat dacă:

- a făcut sesizări împotriva persoanei cercetate;

¹ Art. 55 alin. 1 din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare

-
- se află în curs de cercetare ori în analiza unui Consiliu de disciplină;
 - împotriva sa a început urmărirea penală sau se află în faza de judecată;
 - este rudă sau afin până la gradul 4 inclusiv cu polițistul cercetat;
 - este parte (el sau rudele lui până la gradul 4 inclusiv) cu polițistul cercetat;
 - este creditor sau debitor al celui cercetat ori are un interes în cauză;
 - în ultimii 5 ani a fost judecat în Consiliul de disciplină, declarat vinovat și sancționat;
 - are calitatea de șef nemijlocit sau subaltern al polițistului cercetat.

Cererea de recuzare ori de abținere se face în scris, în termen de cel mult două zile lucrătoare de la luarea la cunoștință a conținutului dispoziției de desemnare și trebuie să fie temeinic justificată. Cererea se analizează și se soluționează de către șeful care a desemnat ofițerul cu cercetarea prealabilă.

În situația în care fapta săvârșită are caracter penal și, pe lângă aceasta, polițistul a comis și alte abateri disciplinare, pentru acestea din urmă operează procedura cercetării prealabile.

Existența răspunderii penale/contravenționale/materiale a faptei săvârșite nu elimină răspunderea disciplinară¹.

În situația în care, pentru motive bine întemeiate, polițistul cercetat nu poate da curs citării (este spitalizat, în concediu medical, are deces în familie etc.) cercetarea prealabilă se suspendă. Suspendarea operează în baza unui proces verbal întocmit de ofițerul desemnat cu cercetarea prealabilă, avizat de șeful care a dispus cercetarea.

Pe parcursul cercetării prealabile se va adopta o conduită corectă, fiind interzise amenințările, intimidările promisiunile, violențele față de polițistul cercetat și față de martori.

Ofițerul desemnat să efectueze cercetarea prealabilă va proceda la citarea polițistului cercetat pentru a-i aduce la cunoștință materialele de sesizare și a-i solicita rapoarte explicative în scopul clarificării tuturor aspectelor semnalate.

Citarea polițistului cercetat se face prin înștiințare scrisă, înmănată personal, cu semnătură de primire, ori prin scrisoare recomandată².

Ofițerul desemnat cu cercetarea prealabilă este obligat să strângă toate probele care pot conduce la aflarea adevărului, respectiv existența sau inexistența abaterilor disciplinare și gravitatea acestora.

În scopul completării datelor și informațiilor obținute, cu respectarea prevederilor legale, se pot desfășura următoarele activități: verificarea unor

¹ Art. 23 din Ordinul M.I.R.A. nr. 400/2004 privind regimul disciplinar al personalului din Ministerul Internelor și Reformei Administrative

² Art. 27 din Ordinul M.I.R.A. nr. 400/2004 privind regimul disciplinar al personalului din Ministerul Internelor și Reformei Administrative

înscrisuri, constatarea la fața locului a unor situații de fapt, controlul activității polițistului cercetat, inventarieri, audieri de martori, controale financiar contabile, ridicări de înscrisuri, executări de fotografii, etc.

Pentru lămurirea unor fapte și împrejurări ale cercetării prealabile, poate fi solicitat și punctul de vedere al unor specialiști¹.

Pe parcursul efectuării cercetării prealabile, polițistul cercetat are dreptul să formuleze cereri, să depună rapoarte, să propună administrarea de noi dovezi sau documente în apărare, care trebuie verificate și incluse în dosarul sau raportul de cercetare prealabilă.

Ascultarea polițistului cercetat, consemnarea cererilor și susținerilor sale sunt obligatorii.

Cercetările referitoare la abateri din care rezultă date și indicii că au fost săvârșite fapte prevăzute de legea penală, se vor efectua și cu participarea unui reprezentant al Corpului Național al Polițiștilor, urmând ca, în raport de constatări, să fie sesizate organele judiciare.

Refuzul polițistului cercetat de a se prezenta la audiere sau de a da o declarație referitoare la abaterile disciplinare imputate se consemnează într-un proces verbal de către ofițerul desemnat cu cercetarea prealabilă.

La terminarea verificărilor, ofițerul desemnat cu cercetarea prealabilă citează polițistul cercetat și îi aduce la cunoștință, sub semnătură, conținutul raportului de cercetare prealabilă.

Dacă polițistul cercetat formulează alte cereri în apărarea sa, acestea vor fi analizate și, dacă este necesar, se procedează la efectuarea unor verificări suplimentare.

Raportul de cercetare prealabilă cuprinde: descrierea faptei sesizate și persoanele implicate, modalitățile și procedeele verificării, concluziile privind existența sau inexistența aspectelor sesizate, încadrarea juridică a faptelor reținute cu indicarea probelor și a dovezilor pe care se întemeiază, cauzele și condițiile care au generat și favorizat comiterea abaterilor, aprecieri privind atitudinea și conduita persoanei cercetate.

La raportul de cercetare prealabilă pot fi anexate și rapoarte întocmite în urma verificărilor și controalelor efectuate de ofițeri din cadrul structurilor cu atribuții de control/inspecții ori de cei desemnați să verifice sesizări/reclamații formulate împotriva polițiștilor care au comis abateri disciplinare. În situația în care doi sau mai mulți polițiști sunt cercetați pentru fapte săvârșite în comun, li se vor întocmi dosare separate cu un singur raport de cercetare prealabilă (2 exemplare), cu excepția cazului în care cei doi provin din unități diferite.

Dosarul cercetării prealabile cuprinde:

¹ Art. 28 din Ordinul M.I.R.A. nr. 400/2004 privind regimul disciplinar al personalului din Ministerul Internelor și Reformei Administrative

-
- copia dispoziției prin care s-a declanșat procedura;
 - raportul de cercetare prealabilă;
 - celelalte acte întocmite/administrate în perioada desfășurării procedurii prealabile.

Dosarul astfel constituit va fi prezentat șefului care a dispus cercetarea prealabilă în termen de maximum două zile lucrătoare de la întocmirea raportului de cercetare prealabilă.

După primirea raportului de cercetare prealabilă șeful care a dispus-o poate lua una din următoarele hotărâri:

- a) aprobă clasarea materialelor în cazul neconfirmării faptelor imputate;
- b) aplică una dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la art. 17 lit. a) (mustrare scrisă) sau b) (diminuarea drepturilor salariale pentru funcția îndeplinită cu 5 - 20% pe o perioadă de 1 - 3 luni) din Ordinul M.I.R.A. nr. 400/2004 privind regimul disciplinar al personalului din Ministerul Internelor și Reformei Administrative;
- c) sesizează Consiliul de disciplină să se pronunțe cu privire la legalitatea și temeinicia cercetării, precum și cu privire la pertinenta propunerilor și soluțiilor formulate, dacă sancțiunea propusă este una dintre cele prevăzute la art. 17 lit. c) (amânarea promovării în grade profesionale sau funcții superioare, pe o perioadă de la 1 la 3 ani);
- d) (trecerea într-o funcție inferioară până la cel mult nivelul de bază al gradului profesional deținut);
- sau e) (destituirea din poliție) din Ordinul M.I.R.A. nr. 400/2004 privind regimul disciplinar al personalului din Ministerul Internelor și Reformei Administrative.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare.
2. Ordinul M.I.R.A. nr. 400/2004 privind regimul disciplinar al personalului din Ministerul Internelor și Reformei Administrative.

VALOAREA PROBATORIE A ÎNREGISTRĂRILOR AUDIO-VIDEO FĂCUTE DE CĂTRE PĂRȚI

prep. univ. POPA MARIUS
Inspector de poliție SECARĂ SORIN
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *criminal code, audio recordings, video recordings, criminal offenses, law.*

A Criminal Code is a compilation of government laws that outline a nation's laws regarding criminal offenses, and the maximum and minimum punishments that courts can impose upon offenders when such crimes are committed (for example: vandalism, retail theft, theft of property, mob action, criminal trespass). The Romanian criminal code, also known as the penal code, has articles concerning the use of judiciary video-audio recordings in law enforcement activity.

Prin Legea nr. 141/1996 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală¹, după Secțiunea V din Codul de procedură penală a fost introdusă Secțiunea V¹, denumită „înregistrările audio sau video”, care a adăugat la mijloacele de probă deja existente, alte două mijloace de probă noi: înregistrările audio și pe cele de imagini (video sau foto)².

Odată cu adoptarea Legii nr. 281/2003 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale³, această secțiune a primit un nou titlu “Interceptările și înregistrările audio sau video”, îmbogățind astfel conținutul acestor mijloace de probă deja existente.

Noi modificări privind înregistrările și interceptările audio sau video au fost aduse și prin Legea nr. 356/2006 privind modificarea și completarea Codului de procedură penală și a unor legi speciale⁴. Această lege a reglementat, pentru prima dată, posibilitatea prezentării ca mijloace de probă a înregistrărilor efectuate de către părți sau terțe persoane față de procedura judiciară aflată în derulare, când înregistrările privesc propriile convorbiri sau comunicări, pe care le-au purtat cu terții.

În art. 64 C. proc. pen. înregistrările audio sau video sunt trecute printre mijloacele de probă. În realitate acestea sunt procedee probatorii, deoarece constau dintr-o serie de operațiuni tehnice, de înregistrare și transcriere, efectuate de tehnicieni, cu calificări corespunzătoare, care se finalizează într-un proces-verbal,

¹ Publicată în M.Of. nr. 289 din 14 noiembrie 1996.

² I. Neagu, *Tratat de drept procesual penal. Partea generală*. Editura Global Lex, București 2004, p. 350.

³ Publicată în M.Of. nr. 468 din 1 iulie 2003.

⁴ Publicată în M.Of. nr. 677 din 7 august 2006.

devenind mijlocul de probă în care sunt consemnate convorbirile și comunicările ori în care sunt imaginile, care sunt probe¹.

Probele au o importanță hotărâtoare în procesul penal și în viața juridică în general, deoarece prin mijlocirea probelor se stabilesc în fața instanțelor judecătorești faptele pe baza cărora se pronunță hotărâri de condamnare a celor care încălcă reguli importante pe plan social și economic².

În continuare, ne vom referi la forța probantă a înregistrărilor efectuate de către părți sau alte persoane, așa cum este reglementată în art. 91⁶ C. proc. pen.

Având în vedere existența principiului liberei aprecieri a probelor, înregistrările audio-video sunt egale cu celelalte mijloace de probă în ceea ce privește *forța probatorie*³. Cu toate acestea, organele judiciare trebuie să le acorde o atenție deosebită datorită existenței riscului falsificării lor. Pentru a a înlătura suspiciunile contrafacerii înregistrărilor audio ori de imagini și pentru a nu exista unele rezerve exprimate față de aceste mijloace de probă⁴, în art. 91⁶ alin. 1 C. proc. pen. se prevede că *„mijloacele de probă prevăzute în prezenta secțiune pot fi supuse expertizei tehnice la cererea procurorului, a părților sau din oficiu”*.

Deși legea prevede că înregistrarea convorbirilor – indiferent de natura lor - precum și înregistrările de imagini *pot fi* supuse expertizei tehnice, de aici rezultând caracterul **facultativ** al efectuării acestora, sunt autori⁵ care apreciază că acest lucru trebuie făcut **în mod obligatoriu**, mai ales în cazul în care aceste mijloacele de probă sunt prezentate de către părți.

Dacă o înregistrare audio este supusă expertizei tehnice, atunci, expertul trebuie să se pronunțe dacă această înregistrare, administrată ca probă, este autentică, copie sau reprezintă o contrafacere. Fără o asemenea certitudine, formulată ca urmare a examinării științifice a înregistrării, aceasta nu poate fi acceptată ca probă⁶.

În cadrul concluziilor raportului pe care expertul îl întocmește trebuie să se precizeze:

- „înregistrarea audio este autentică”;
- „înregistrarea audio nu este autentică”;
- „nu se poate stabili autenticitatea înregistrării audio”.

¹ Gr. Theodoru, *Tratat de drept procesual penal*. Editura Hamangiu, București 2007, p. 402.

² I. Doltu, *Examen critic referitor la modul de interpretare și aplicare a prevederilor legale în privința probatorului în procesul penal*, în Dreptul nr. 11/2003, p.143.

³ N. Jidovu, *Drept procesual penal*, Editura C.H. Beck, București 2006, p. 210.

⁴ C.S.J., s. pen., dec. nr. 1602/2001, în Buletinul jurisprudenței. Culegere de decizii pe anul 2001, p. 247, pct. 3.

⁵ V. Bercheșan, *Cercetarea penală. Îndrumar complet de cercetare penală*, Editura și Tipografia Icar, București 2002, p. 188.

⁶ I. Angheliescu, *Expertiza Criminalistică a Vocii și Vorbirii*, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1978, p. 56-57.

De asemenea, se recomandă a nu se utiliza concluziile probabile, fiind de preferat uneori ca acestea să fie înlocuite cu „nu se poate stabili autenticitatea înregistrării audio”.

Obiectul expertizei criminalistice a vocii și a vorbirii, nu se rezumă numai la identificarea persoanei, existând și alte domenii în care poate oferi răspunsuri utile la întrebările adresate de organele judiciare. Datorită procedeeelor și metodelor puse la punct de specialiștii fonocriminaliști, în prezent, prin acest gen de expertiză trebuie luată în calcul și posibilitatea rezolvării unor probleme, cum ar fi, de exemplu:

- a) stabilirea autenticității fonogramei în litigiu;
- b) identificarea persoanei vorbitorului cu respectarea anumitor condiții de calitate privind înregistrările în litigiu;
- c) stabilirea eventualei deghizări a vocii și a vorbirii, deghizare sau modificare încercată prin acoperirea microfonului cu batistă, vorbire în șoaptă ș.a.

Aceste metode servesc cu succes la depistarea încercărilor de falsificare a benzii¹.

Dacă înregistrarea audio nu este autentică, instanța nu va considera relevantă proba, chiar dacă inculpații își recunosc vocile de pe banda magnetică². Acest fapt reiese din art. 64 alin. 2, în care se prevede că „*nu pot fi folosite ca mijloace de probă în procesul penal atunci când acestea sunt făcute cu încălcarea dispozițiilor legale*”.

Expertizele sunt realizate de către specialiști aparținând Institutului Național de Expertiză Criminalistică - Ministerul Justiției - pe baza prevederilor standardului AES27-1996³, conform cărora o înregistrare audio pe suport magnetic este autentică dacă:

- a fost realizată simultan cu evenimentele acustice conținute pe aceasta și nu reprezintă o copie;
- nu conține eventuale intervenții (ștersături, inserări, intercalări de cuvinte, fraze sau alte elemente de contrafacere);
- a fost realizată cu echipamentul tehnic prezentat de partea care a făcut înregistrarea⁴.

Potrivit art. 91⁶ alin. 1 C. proc. pen. „*înregistrările prevăzute în prezenta secțiune, efectuate de către părți sau de alte persoane, constituie mijloace de probă când privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terți*”.

¹ E. Stancu, *Tratat de criminalistică*, Editura Universul Juridic, București 2002, p. 177.

² Trib. București, s. I pen. sent. nr. 373 din 29 martie 2006, în I. Ciolcă, *Probleme în procesul penal. Practică judiciară*, Editura Hamangiu, București 2007, p. 3.

³ A se vedea *AES Recommended Practice for Forensic Purposes-Managing Recorder Audio Materials Intended for Examination*, Audio Engineering Society, U.S.A.

⁴ C. Grigoraș, *Expertiza înregistrărilor audio*, în *Dreptul* nr. 1/2003, p. 162.

Respectând **principiul egalității armelor**, instanța nu poate face abstracție de înregistrările audio sau video făcute de părți, câtă vreme legea permite valorificarea lor ca mijloc de probă, cu excepția situației când sunt interzise de lege¹.

Înregistrările audio sau video prezentate de părți pot servi ca mijloace de probă, indiferent dacă au fost efectuate de către amatori sau profesioniști, înainte sau în timpul procesului, atunci când acestea privesc propriile convorbiri sau comunicări pe care le-au purtat cu terții.

Cu privire la acestea trebuie subliniat faptul că, dacă persoana care efectuează interceptarea este asistată de reprezentanți ai autorităților publice, măsura constituie o ingerință în viața privată a unei persoane și trebuie efectuată cu respectarea cerințelor cuprinse la art. 8 din Convenția europeană². Protecția asigurată de acest articol impune nu doar o anumită conduită din partea autorităților statului, ci și obligația pozitivă a statului de a garanta neintervenția în viața privată a unei persoane efectuată de către o altă persoană, motiv pentru care, în cazul în care interceptarea convorbirii se efectuează de către o persoană, cu asistența autorităților, se aplică aceleași principii³.

Dacă persoana privată care a interceptat convorbirea sa cu reclamantul, a beneficiat de asistență din partea organelor de poliție și a parchetului, ambele organe judiciare acționând în exercitarea îndatoririlor de serviciu, C.E.D.O. a decis că este angajată responsabilitatea statului, măsura reprezentând o interferență ce trebuie analizată din perspectiva art. 8 din Convenția europeană, și anume dacă este prevăzută de lege pentru unul din scopurile menționate și dacă era necesară într-o societate democratică⁴.

În ceea ce privește persoanele care pot efectua și prezenta înregistrări audio sau video cu privire la propriile convorbiri, unii autori⁵ au apreciat că doar părțile într-un proces pot prezenta astfel de mijloace de probă.

Având în vedere ultimele modificări legislative, considerăm că înregistrările audio sau video pot fi efectuate și de *alte persoane*, așa cum prevede art. 91⁶ C. proc. pen.

În ultima teză a alin. 2 al art. 91⁶ se prevede că „*orice alte înregistrări pot constitui mijloace de probă dacă nu sunt interzise de lege*”. Această dispoziție constituie temeiul legal pentru administrarea, de exemplu, a înregistrărilor efectuate

¹ Trib. București, s. I pen. sent. nr. 799 din 14 iunie 2005, în I. Ciolcă, *Probele în procesul penal. Practică judiciară*, Editura Hamangiu, București 2007, p. 23.

² N. Volonciu, A. Barbu, *Codul de procedură penală comentat*. Editura Hamangiu, București 2007, p. 166.

³ C.E.D.O., cauza A. c. Franței, hotărârea din 23 noiembrie 1993, www.coe.int.

⁴ C.E.D.O., cauza M.M. c. Olandei, hotărârea din 8 aprilie 2003, www.coe.int.

⁵ Ghe. Cocuța, M. Cocuța, *Înregistrarea audio efectuată de denunțător în condiții de clandestinitate nu este mijloc de probă. Competența procurorului de a certifica o asemenea înregistrare*, în Dreptul nr. 7/2004, p. 156.

legal de camerele de supraveghere ale unor instituții publice sau private, precum și înregistrările efectuate de casele de amanet¹ ori cele efectuate de autorități în aglomerații pietonale sau de vehicule, în vederea luării unor măsuri de fluidizare și siguranță a circulației.

În practică sunt situații când expertul ar putea fi chemat, fie să stabilească dacă o înregistrare video este autentică, fie să aducă unele lămuriri în ceea ce privește conținutul imaginilor înregistrate. Astfel, datorită condițiilor scăzute de vizibilitate, a unghiului din care s-a realizat filmarea sau a faptului că o persoană este semimască unele imagini înregistrate pot ridica probleme în ceea ce privește aprecierea lor de către organele judiciare. Considerăm că, în acest caz, un rol important le va reveni experților, care pe baza cunoștințelor de specialitate ar putea veni în sprijinul organelor judiciare.

Sunt interzise de lege înregistrările convorbirilor dintre avocat și partea pe care o reprezintă sau o asistă în proces, excepție făcând situația în care înregistrarea este făcută pentru prevenirea săvârșirii unei infracțiuni.

Analizând atent textul de lege, observăm că este posibilă interceptarea unei convorbiri dintre avocat și clientul său, dar că această înregistrare nu va constitui mijloc de probă. În acest mod, nu se exclude în mod absolut posibilitatea obținerii de către organele judiciare a unor informații cu valoare operativă, chiar dacă înregistrările nu vor fi folosite în cadrul procesului penal. Motiv pentru care, considerăm că legiuitorul ar fi trebuit să asigure o mai mare protecție prin normele procesual penale, în ceea ce privește secretul profesiei de avocat, așa cum este el reglementat în art. 33 din Legea 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat (republicată)².

Legea nu interzice, în mod expres, înregistrarea convorbirilor pe care o persoană obligată la păstrarea secretului profesional (preoți, medici, farmaciști, jurnaliști) le are cu persoanele față de care este obligat la păstrarea secretului, atunci când aceste convorbiri sunt realizate în exercițiul profesiei. Totuși această interdicție se poate deduce din interpretarea prevederilor art. 79 C. proc. pen., care nu permit ascultarea ca martor a acestor persoane.

În același timp, rămâne de stabilit dacă vor fi considerate ca fiind interzise de lege acele înregistrări audio sau video realizate în incinta unităților comerciale, cultural-artistice, sportive ș.a., care nu au obținut toate avizele de la instituțiile abilitate pentru instalarea unor astfel de sisteme de supraveghere, așa cum prevede art. 28 alin. 2 din Legea nr. 333/2003 privind paza obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor³.

¹ I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 693 din 2 februarie 2006, www.scj.ro.

² Publicată în M.Of. nr. 113 din 6 martie 2001.

³ Publicată în M.Of. nr. 525 din 22 iulie 2003.

MOTIVAȚIA ȘI CARACTERISTICILE COMPORTAMENTULUI TERORIST

asist. univ. ȚARCĂ P. CORNEL
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: terrorism, legal definitions, criminal acts, terrorist behaviour, particular reasons.

In many countries, acts of terrorism are legally distinguished from criminal acts done for other purposes (see below for particular definitions). Criminal acts intended or calculated to provoke a state of terror in the general public, a group of persons or particular persons for political purposes are in any circumstance unjustifiable, whatever the considerations of a political, philosophical, ideological, racial, ethnic, religious or any other nature that may be invoked to justify them.

Existența terorismului are o puternică motivație intrinsecă: interpretarea subiectivă a realității, care diferă de percepțiile guvernelor și societăților cu care se confruntă teroriștii. Particularitatea ce caracterizează terorismul este sentimentul absolutismului de care este cuprins autorul actului terorist. Acțiunea lui are drept premisă ipoteza existenței unei “valori absolute”. Terorismul în slujba unei valori absolute are un efect de fortificare psihologică. Pe lângă acest sentiment al “valorii absolute” există și **alte motivații** deosebit de importante care stau la baza acțiunilor teroriste, între care cele mai semnificative ar putea fi:

a) reaffirmarea părerii bune despre sine. În situația existentă anterior comiterii actului terorist s-au înregistrat lovituri serioase date imaginii despre sine, sentimentului demnității personale, idealului și Eului său ca persoană. În această situație a luat naștere sentimentul dureros al absenței respectului și atenției celorlalți. Această situație poate fi privită dintr-o dublă perspectivă: cea în care individului i se ia ceva ce credea că are, respectiv cea în care nu a avut niciodată acel ceva. În prima categorie intră terorismul din Orientul Mijlociu unde, după o perioadă îndelungată de existență a unei autoimagini de efectivă bravadă militară și realizări culturale, sprijinite puternic de elementul religios, oamenii au fost obligați să se gândească la privațiuni. Pe de altă parte, negrii din SUA din perioada rasismului, și-au dat seama că într-o asemenea societate li se refuză afirmarea meritelor personale și sentimentul demnității. Aceasta poate fi una din cauzele pentru care violența, în sensul lovirii directe și imediate a unor ținte cunoscute, a fost una din formele de reacție ale negrilor americani.

b) depersonalizarea, ca trăsătură esențială a situației premergătoare. Aceasta necesită existența conștiinței de grup. În alte cazuri, nu numai deosebirea dintre individ și grup, dar și o multitudine de alți factori fac dureroasă, inefficientă sau inacceptabilă conștiința existenței ca persoană. Individualitatea cere cu necesitate

acceptarea unei responsabilități care poate da naștere unui sentiment de neputință. Altfel spus, omul depersonalizat este capabil să-și abandoneze individualitatea și statutul său de persoană pentru a acționa ca un instrument al grupului de apartenență, neavând nimic de pierdut.

c) actul de teroare, la fel ca și alte acte de violență, **poate fi o metodă de instalare a intimității**. Violența sau numai amenințarea cu violența poate stabili o relație care, în alte condiții, ar putea exista numai în imaginație. O persoană s-ar putea simți ca inexistentă, incapabilă să suscite interesul sau atenția publică, cu excepția faptului când mediul său uman devine periculos sau când în acest mediu creează o stare de pericol. Prin terorizare, aceasta impune recunoașterea sa publică și are sentimentul intimității cu victima. De aceea, teroristul are, în momentul în care exercită violența sau amenințarea cu violența, exact ceea ce credea că îi lipsește. În actul de teroare există, pe lângă atingerea simbolică a scopului propus, și un alt țel. Obiectivul fundamental realizat prin folosirea violenței nu este procurarea unor sume de bani, arme, a unui avion sau a unei nave. Teroarea creează un asemenea impact asupra conștiinței unor persoane importante, încât teroristul este recunoscut, se negociază cu el și este în stare să-și demonstreze puterea.

d) credința în fascinația violenței. În concepția teroristului, utilizarea violenței și terorii aduce în scenă puteri sau forțe supraomenești, prin vărsare de sânge. Violența este văzută ca un fel de simbol în care nu se realizează numai consacrarea puterilor omenești, ci și a unor forțe supranaturale, dumnezeiești. Faptele teroristului sunt menite să avertizeze și să strălucească. Societatea este văzută ca fiind imperfectă, rea, pervertită și fără perspectivă. Este descoperită, în acest mod, forța operațiunii prin aducerea directă la „adevărată realitate”, care smulge orice mască a ipocriziei. De aceea, necesitatea poate fi trăită ca un moment al adevărului, un eveniment unic, extraordinar, cu o bogată semnificație psihologică. Participarea la acest ritual sfânt înseamnă, pentru terorist, dobândirea importanței sale, stabilirea și reafirmarea unei legături mistice cu comunitatea sa¹.

Spre deosebire de terorist, criminalul obișnuit nu se consideră un instrument al justiției, ci ucide cu convingerea că îndeplinește un act de conștiință. Puțini criminali sunt convinși că au dreptul să ia viața cuiva, cei mai mulți omoară pe cineva apropiat, pe care l-au iubit, împinși de o pasiune care, în momentul respectiv, a distrus orice urmă de rațiune. După ce comite crima, asasinul are adesea remușcări, are sentimentul vinovăției. Se pedepsește, uneori, singur, predându-se autorităților, încearcă sau reușește să se sinucidă, șterge actul criminal din memorie, uită ce a făcut, se convertește la o anumită religie etc.

Teroristul nu cunoaște sentimentul de dragoste sau de ură față de victima sa. După executarea actului terorist nu are nici remușcări și nici sentimentul

¹ KUPPERMAN,R,H.,TRENT ,M,D,- “Terrorism: Threat, Reality and Response”, Stanford, C.A.: Hoover Inst., 1979.

vinovăției. Foarte rar încearcă să uite ce a făcut. Deoarece motivul care a precedat decizia sa a fost un ideal abstract, a avut calitatea fanatică comparabilă cu cea a unui zelos credincios. Nu se întoarce la religie după ce a comis crima, ci înainte de a realiza acest ideal. Față de asasinul obișnuit, teroristul nu consideră că victima sa i-a făcut lui personal ceva rău. Simțul său de dreptate este mai presus de orice discuție.

Se poate aprecia că, în general, convingerile politice și religioase, grefate pe anumite structuri de personalitate din punct de vedere psihologic, determină apariția teroriștilor. Cercetătorul **Frederick J. Hacker** a propus o tipologie a teroristului, în funcție de motivația psihologică și tipul de personalitate, acestea fiind cele două coordonate majore ale genezei actului terorist. În concepția sa, teroriștii pot fi împărțiți în trei categorii distincte: bolnavi mintal, criminali, cruciați. Cei **cu tulburări mentale** sunt mânați de motive strict personale care, adesea, pentru nimeni altcineva nu au sens. Motivele **teroriștilor criminali** care utilizează mijloace violente pentru obținerea unor avantaje personale sunt ușor de înțeles: ei doresc ceea ce își dorește aproape orice om obișnuit, dar pentru atingerea acestor scopuri recurg la metode și mijloace cu care societatea nu este de acord. **Teroriștii cruciați**, cei mai tipici, sunt asimilați ca având idealuri abstracte. Ei nu urmăresc un avantaj personal, ci prestigiu și putere pentru un obiectiv comun, susținând că acționează în numele unei cauze superioare.

Teroristul cruciat tipic pare normal, indiferent cât de nebunească pare cauza sa și cât de criminale sunt mijloacele pe care le utilizează pentru înfăptuirea ei. El își extrage puterea nu numai din Eul său relativ intact, dar și din apartenența entuziastă la un grup în care și-a proiectat și exteriorizat conștiința. Nu este nici marionetă, nici prost, laș ori lipsit de energie, ci este un bun profesionist, bine instruit, pregătit și disciplinat în sensul supunerii oarbe. Teroriștii acționează ca o reacție la nedreptate, răspund activ la ceea ce ei percep a fi un act injust, luând problema în propriile mâini, sunt nesățioși în căutarea dreptății, ca revanșă¹.

Practica a demonstrat că pot fi identificate **patru stadii succesive**, ca etape premergătoare ale actului terorist:

a) stadiul în care un terorist, un grup mai mic sau mai mare, **devine conștient de oprimarea sa reală sau imaginară**, punând astfel capăt stării de "sclavie fericită" în care ascultarea și supunerea totală, din partea victimei, erau acceptate ca un mod de viață;

b) stadiul în care oprimarea nu este privită ca un lucru normal, biologic și inevitabil;

c) stadiul în care așa zisa inferioritate nu este determinată biologic, ci **prestabilită social**, ceea ce înseamnă că acest statut social poate fi schimbat;

¹ LAQUEUR,W,- "Terrorism", London, Weidenfeld and Nicolson and Boston, M.A.: Little Brown, 1977.

d) stadiul care presupune folosirea propriilor forțe și a violenței, pentru că în opinia lor nu mai există altă șansă pentru a veni în ajutorul propriilor idealuri¹.

De regulă, teroriștii operează în grup sau sub stindardul unei cauze supreme. Grupul sau cauza sunt de obicei idealizate și sunt susținute puternic de convingeri referitoare la adevărul sau justețea scopurilor propuse. Unitatea teroristă tinde să ia naștere din privațiuni: **sărăcie extremă, statut de minoritate, lipsă de drepturi fundamentale, prejudicii aduse unei anumite categorii sociale etc..** Toate aceste caracteristici sunt tipice „**narcisismului**” **exagerat de grup**. Teroriștii au impresia, pe bună dreptate sau nu, că nu-și pot atinge obiectivele urmărite prin mijloace legale, că nu au acces la un sistem social sensibil.

Grupurile teroriste sunt conduse, de regulă, de lideri carismatici care întruchipează starea grupului și certitudinea neclintită că au dreptate. Frecvent, pentru cei din exterior, acest lider este considerat „un nebun”, cu un comportament ciudat, dar în interiorul grupului, în ideologia membrilor acestuia, el este divinizat și nu poate greși cu nimic. Teroriștii își doresc, cu ardoare, publicitatea prin mijloace de informare în masă. Locurile vizibile sunt puncte de atracție pentru actele teroriste. Ei sunt înclinați spre uniforme distinctiv, sloganuri și devize care se rețin ușor, precum și alte accesorii care atrag atenția. Liderii carismatici sunt indivizi cu mare capacitate empatică, înțelegând doleanțele, dezamăgirile și privațiunile oamenilor. În același timp, simțul legitimității propriilor dorințe și sensibilitatea la propriile privațiuni sunt deosebit de intense. Acești indivizi nu au, efectiv, sentimentul vinovăției și nici o mustrare de conștiință. Sunt sensibili la nedreptățile ce li se fac, sunt grăbiți să-i acuze pe alții, insistând în aceste acuzații pentru a produce un sentiment de vinovăție celor din jur, astfel încât membrii grupului să reacționeze prin supunere și să se lase tratați într-un mod tiranic.

O problemă deosebit de dificilă de abordat în ceea ce privește actele de terorism este atitudinea unei anumite categorii de victime ale terorismului față de teroriști, în sensul că, deseori, ostacii acțiunilor de răpire își însușesc opiniile răpitorilor, se împrietenesc cu ei și participă chiar la acțiuni teroriste. Sindromul “Stockholm” (Patricia Hearst), numele sub care este cunoscut acest fenomen, a fost atribuit sentimentului de vinovăție al ostacilor privind revendicările răpitorilor, precum și stării de dependență totală care favorizează asimilarea concepțiilor, modului de viață și luptă al teroriștilor².

Caracteristica esențială a teroriștilor este obsesia acestora de a convinge opinia publică vizată, grupul social pe care îl țintesc, să privească lumea așa cum doresc ei, potrivit propriilor standarde de legitimitate politico-socială. La originea oricărui act terorist stă sistemul de convingeri format din imagini, simboluri și mituri

¹ RAPOPORT, D., - “Inside Terrorist Organizations”, London, Frank Cass, 1989.

² FREEDMAN, Z.L., ALEXANDER, Y., - “Perspectives au terrorism”, Scholarly Resources Inc. 104, Grenhill Avenue Wilmington, Delaware, 1985.

dominante, din percepții și interpretări eronate care determină trecerea de la nemulțumire și frustrare, la acțiuni violente și speranțe de schimbare a statutului real, dar neconform al societății atacate. Sistemul de convingeri al teroriștilor poate proveni din numeroase surse, cea mai importantă fiind cadrul politic și social în care se formează și trăiesc. Asemenea model cuprinde factori culturali, precum: istoria, tradițiile, cultura, religia, etc., transmiși membrilor grupului terorist prin anumite tipare de socializare, adecvate scopului urmărit. În paralel cu acești factori, ideologiile oficiale sunt împrumutate, de multe ori inconștient. Orice eroare de definire a modelului, de percepție sau interpretare, poate da naștere la alienare, la o derogare spre o violență vindicativă.

Odată intrați în conflict deschis cu societatea, teroriștii acceptă clandestinitatea, marginalizarea și autoizolarea, pline de tensiuni și nesiguranță, ipoteze care potențează adoptarea unui set rigid de convingeri neconforme cu realitatea socială. Ripostele societății sau statului amenințat inhibă flexibilitatea și deschiderea mentală a teroriștilor față de posibilitatea compromisului sau schimbării opiniilor. Incapacitatea de a susține un dialog, de a accepta argumente sau justificări, fac ca imaginea despre lume a teroriștilor să devină stereotipă, încadrându-se în categorii preconceptuate și rigide care simplifică realitatea.

Cea mai mare parte a teroriștilor se consideră victime și nu agresori, autopercepându-se ca fiind reprezentanți ai celor oprimați: muncitori, țărani, minoritari, etc., în general grupuri considerate incapabile să se apere singure. Ei sunt cei luminați din rândul masei de ignoranți, cei "aleși" care identifică pericolele pe care masele nu le sesizează. Pentru orice terorist lupta este o obligație și o datorie, fără a fi o chestiune de opțiune voluntară. În cele mai multe situații teroriștii au conștiința superiorității lor morale, considerându-se mai sensibili și mai "nobili", în fapt niște idealști pe care lumea nu îi merită.

Teroriștii își definesc rolul ca fiind acela de victimă, de sacrificat pe altarul unor idealuri și cauze nobile, indiferent dacă această imagine este sau nu conformă cu realitatea, noțiunea de a fi gata să moară pentru o cauză fiind determinantă în raport cu modul de în care teroristul se autopercepe. Ei consideră că inclusiv termenul de „teroriști” a devenit o etichetă subiectivă care li se atribuie, întrucât în concepția lor reprezintă simbolul luptătorului pentru libertate, al justițiarului economic, etnic sau social. Teroriștii nu consideră atentatul drept crimă sau asasinat, ci execuții după judecare, victimele fiind catalogate ca trădători sau vânzători de țară. Aceștia își proiectează imaginea actelor lor cu ajutorul simbolisticii militare, încercând să acrediteze ideea unui război convențional între două tabere necunoscute, respectiv "Ei" și restul lumii.

Caracteristică pentru teroriști este respingerea oricărei forme de vinovăție în acțiunile pe care le întreprind. Chiar dacă uneori apare un sentiment de culpă pentru ceea ce fac, acesta este considerat o necesitate pentru a pedepsi vinovăția celorlalți, care se abat de la anumite standarde de comportament social și moral, pe

care ei le consideră drept tipare ideale ale realității. Din moment ce aceste convingeri s-au implementat în crezul teroriștilor, este foarte greu să fie schimbate, motiv pentru care sunt selectivi în perceperea de informații, având tendința de a le accepta numai pe cele care le sunt oferite de canalele proprii. Capacitatea de adaptare a teroriștilor la starea de normalitate este extrem de limitată, iar încercarea de a-i forța să accepte falsitatea convingerilor care îi domină, duce la crearea unui șoc emoțional ce-i poate conduce la comiterea de acte teroriste deosebit de sângeroase¹.

Mulți teroriști inteligenți, bine informați, știu că faptele lor, indiferent cât sunt deperate și spectaculoase, nu vor produce, probabil, multe schimbări. Totuși sunt împăcați, dar nu resemnați, cu rolul de martiri, care, spre deosebire de eroi, nu izbâdesc, ci eșuează onorabil. Cel puțin știu că au încercat să facă totul, iar credința de nezdruccinat că acționează, luptă și mor pentru cauze care depășesc interesele lor mărunte, le dă acea siguranță fanatică de sine care face, adesea, actele autodestructive periculoase, devastatoare și deosebit de molipsitoare.

Actul executat din motive, evident, non-egoiste, cu un scop ulterior, devine violent, fără măsură atunci când etalarea curajului personal nu este decât o supunere de „rob”, la ordine venite de la o ierarhie dură și rigidă, dar liber acceptată. În identificarea cu o cauză și cu reprezentanții acesteia, teroristul, renunțând la voința sa individuală și la propriile interese, trăiește experiența superiorității eliberării de propriile probleme, vinovății și anxietăți. Actul de violență, considerat superior din punct de vedere moral, confirmă mistic și realist apartenența la grupare. Sacrificiul de sine, actul supraomnesc, alungă radical toate îndoielile, îl distrage de la problemele personale și îi oferă o satisfacție agresivă, fără sentimentul culpabilității, rușinii, îndoielii sau anxietății, în numele și pentru o cauză superioară. Iluzia certitudinii de a face mai mult decât pentru sine, siguranța acestei iluzii că nimic altceva decât o violență de mare efect poate să influențeze realitatea, devine o certitudine evidentă care transformă indivizi obișnuiți, dotați cu un simț normal al autoconservării, în fanatici pregătiți să-și sacrifice viața.

Cauza, reprezentată de obicei de o rațiune considerată superioară, aduce promisiunea unității, coeziunii și unanimității. Insistând asupra unui grup „ales” care oferă tuturor adeptilor săi sentimentul unei familii, adăpost și siguranță, imaginea dușmanului este simplificată și unificată. Este prezentat un dușman bine definit, în care este concentrat și se manifestă tot răul din lume. Acesta apare în mai multe deghizări și manifestări, precum și în locuri diferite, dar este totdeauna același, respectiv principala și singura manifestare a tuturor relelor. Dacă acest dușman poate fi eliminat, atunci principiul binelui, reprezentat de grupul său, va triumfa. Unitatea grupului oferă și ecranul pe care se proiectează imagini prefabricate ce vor fi folosite selectiv, facilitând astfel fanteziile privind rezolvarea radicală, imediată și

¹ ARĂDĂVOAICE, GH. și colaboratorii – Op. Cit.

totală a tuturor conflictelor și problemelor, chiar dacă se încalcă toate percepțiile morale și legale.

Grupul în care teroristul își poate satisface dorințele cele mai elementare, de dezlănțuire agresivă, conferă individului o identitate omogenizată, o conștiință a apartenenței și importanței sale. Acest grup care hotărăște totul și justifică totul este, adesea, produsul concret al nevoii de apartenență a membrilor săi. Teroristul poate să servească o cauză dar, de fapt, cauza îl servește pe el și dorințele sale. Adesea el moare în slujba cauzei, victimă a propriilor iluzii.

BIBLIOGRAFIE:

1. CRISTIAN DELCEA - Psihologia terorismului - Studiu psihologic asupra teroriștilor - Ed. Diversitas 2001.
2. FREEDMAN ,Z.L., ALEXANDER ,Y.,- "Perspectives of terrorism", Scholarly Resources Inc. 104, Grenhill Avenue Wilmington, Delaware, 1985.
3. LAQUEUR, W,- "Terrorism", London, Weidenfeld and Nicolson and Boston, M.A.: Little Brown, 1977.
4. RAPOPORT, D,- "Inside Terrorist Organizations", London, Frank Cass, 1989.
5. KUPPERMAN, R.H., TRENT ,M,D, - "Terrorism: Threat, Reality and Response", Stanford, C.A.: Hoover Inst., 1979.

GRAFOLOGIA ÎN DOMENIUL JUDICIAR

conf.univ.dr.ing. MIHAI DIANU
cms.șef VIOREL COROIU
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *graphology, handwriting, human psychology, writing harmony, writing energy.*

Graphology is the study and analysis of handwriting especially in relation to human psychology. In the medical field, it can be used to refer to the study of handwriting as an aid in diagnosis and tracking of diseases of the brain and nervous system. The term is sometimes incorrectly used to refer to forensic document examination.

Expertiza grafologică poate furniza în sfera de activitate juridică date suplimentare asupra temperamentului, comportamentului și moralității unui subiect. În acest fel actul de justiție devine mai responsabil și mai corect.

Trebuie făcută o diferențiere între grafologie și expertiza grafică. Prima conturează personalitatea unui individ prin intermediul scrisului iar a doua stabilește dacă un document autograf provine de la o anumită persoană.

În grafologie se analizează mai întâi orientativ două aspecte generale vizând energia și respectiv armonia scrierii. Prima caracteristică informează asupra disponibilului de energie al individului cu răsunset asupra posibilităților sale de a trece cu ușurință de la idee la act. Se cunoaște că indivizii care dispun prin constituția lor de o cantitate apreciabilă de energie sunt rapizi în acțiunile lor. Din punct de vedere caracterologic și în funcție de nivelul lor etic, aceștia pot fi persoane angajate în diferite activități care reclamă promptitudine în execuție și adeseori tenacitate în finalizarea sarcinilor. Acolo unde nivelul etic este redus, ei intră permanent în conflict cu modul în care se găsesc și abordează activități infracționale de cele mai multe ori însoțite de brutalitate și violență. Studiul scrierii, în acest context, poate releva doar predispoziția către infracțiune fără a putea să prevadă și trecerea efectivă la actul infracțional.

Energia redusă a scrierii, pe de altă parte, implică dificultăți de trecere de la idee la aplicarea sa efectivă în practică. Indivizii care sunt caracterizați de o astfel de scriere excelează prin dorințe neîmplinite, prin scenariile în care se identifică cu eroul principal și care se desfășoară (și se încheie) de obicei numai la nivel mental.

Între cele două extreme arătate mai sus se găsesc scrieri ce exprimă o multitudine de nivele de energie care se pretează fiecare la o analiză separată. O observație aparte verificată de altfel și prin analize statistice o constituie faptul că infracțiunile comise cu violență sunt mai frecvente la tineri iar după o anumită vârstă

preponderează cele prin înșelăciune. Această realitate își are originea (statistic vorbind) în cantitatea mai mare de energie a tinerilor și în energia diminuată (și experiență mai bogată) în a doua parte a vieții. Ambele situații se oglindesc în scriere și pot da o orientare generală asupra naturii activităților unui individ uman.

Excesul energetic se poate recunoaște grafic prin :

- Scriere mare;
- Curbe colțuroase;
- Schimbări bruște de direcție etc.
- Carența de energie se evidențiază prin :
- Apăsare slabă;
- Rânduri coborâtoare;
- Scriere puțin dezvoltată în suprafață etc.

A doua caracteristică orientativă a scrierii este gradul său de armonie sau de dizarmonie. Ea indică coerența în distribuirea energiei grafice și, în general, raporturile individului cu mediul în care evoluează. Scrierea armonică se caracterizează printre altele prin :

- Respectarea proporțiilor;
- Simplificări inteligente (care nu afectează inteligibilitatea textului);
- Lipsa trăsăturilor exagerate;
- Înclinare constantă a literelor;
- Direcție a rândurilor orizontală etc.

Scrierea dezarmonică abundă în trăsături exagerate, înclinare variabilă a literelor sau rânduri având direcția incoerentă.

După încadrarea scrierii în cele două mari categorii, aceasta se analizează din următoarele puncte de vedere :

- Formă
- Presiune
- Dimensiune
- Continuitate
- Direcție
- Orânduire

Nu trebuie trecut cu vederea conținutul ideilor prezentate în textul analizat precum și corelarea acestora cu micile particularități pasagere ale scrierii.

Redăm mai jos, în scop de studiu, scrisoarea lui Benjamin Jian către familia sa

Familiei mele din ȚARA HAȚEGULUI
 și fiicei mele DIANA ELENA JIAN, multa
 Sănătate și fericire din partea mea.
 DIANA, mama, tata, MIRCEA, MIRCIUȚI, EFOSCU
 ADRIANA.
 Iar pentru GETA din Craiova, multa
 împliniri ale tuturor dorințelor.
 condamnat pe viața pentru uciderea
 priu împușcare a 5 persoane
 Bogdan

Analiza sumară a acestui text autograf ne arată :

- Nivel mediu de energie;
- Scrierea nu este armonică (scriere când mare când mică, verticală, juxtapusă);
- Întreaga scrisoare este corect adecvată în spațiul grafic disponibil, ordine;
- Scrierea este lizibilă, claritate în idei și acțiuni;
- Direcția este orizontală dar pe măsura înaintării textului și corelat cu conținutul acestuia, rândurile încep să urce către final → Starea de echilibru inițial cedează în fața unei stări de tensiune (și mândrie), ocazionate de reamintirea uciderii prin împușcare a 5 oameni;
- Viteza este redusă (literele, uneori tipografice, sunt verticale și separate între ele) → Reacțiile sunt lente;
- Scrierea este (cu mici excepții) juxtapusă (având literele cuvintelor fără legătură între ele) → Dorință de claritate, teamă;
- Înclinarea scrierii este verticală → Sentimentalitate slabă, preponderează raționamentul.

La cele de mai sus putem adăuga următoarele observații :

- Scrierea cu literă mare de tipar a numelor importante pentru subiect și a zonei geografice de obârșie (Țara Hațegului, Diana...Mircea, Geta, Craiova) → Importanță crescută a propriei persoane care se restrânge de asemenea asupra rudelor și ca o consecință a regiunii de proveniență;
- Semnătura având ca parafă o linie ondulată finală → Tendință spre violență ocazională;
- Semnătura se rezumă la prenume (Beniamin) → Orgoliu deosebit. Se consideră un unicat (chiar în cadrul familiei).

Din cele expuse rezultă o schiță sumară de portret grafologic :

Personalitate susceptibilă și foarte mândră care dorește să iasă în evidență pentru a-și justifica părerea bună despre sine. Ideile sunt bine fixate și se schimbă cu destulă greutate.

Ordonat în mimică, poate desfășura o activitate într-o relativă armonie cu mediul în care evoluează. Cu toate acestea, față de anturaj și de oamenii din preajmă manifestă un oarecare dezacord (scriere cu tendință de răsturnare spre stânga).

Orice aduce atingere orgoliului propriu (în general disimulat) provoacă reacția brutală a subiectului care se consideră umilit într-o atare situație și pe îndelete poate iniția o răzbunare asupra persoanei vinovate.

Trecerea de la idee la act se realizează conform unui plan prestabilit (scriere ordonată și verticală). Aceasta spre deosebire de cei care comit infracțiuni în cursul unei dispute. Premeditarea în acțiuni este întărită și de viteza redusă de scriere care presupune gândirea prealabilă a detaliilor.

Sentimentalitatea slabă, are două consecințe imediate și anume : dificultăți în relațiile cu sexul opus și lipsa de reacție față de consecințele faptelor sale.

În rezumat subiectul analizat are o personalitate secundară marcată de două tendințe principale respectiv mândrie accentuată și lipsa impulsivității. Acestea constituie bază pentru reacții exacerbate la jigniri și un comportament premeditat.

Scrierea aparține deținutului Benjamin Jian condamnat pentru uciderea cu premeditare a 5 persoane. Fapta a fost comisă în scop de răzbunare în legătură cu o relație sentimentală.

În discuțiile ulterioare Benjamin Jian își expune presei punctul de vedere cu privire la faptele de care este acuzat și care confirmă întrutotul analiza grafologică sumară expusă anterior. El face următoarele afirmații :

„- *M-am predat singur.*” → Bravadă ca urmare a mândriei;

„- *Eu știam ordinul lui Tărăcilă. Polițiștii aveau voie să tragă asupra mea oriunde dar nu în incinta inspectoratului.*” → Premeditare;

„- *Și îi voi ucide pe toți din familia ei, când voi scăpa de aici.*” (din penitenciar) → Persistența îndelungată a efectelor – caracter secundar;

Comparație cu asasinii Râmaru și Paicu pe care afirmă că îi depășește ca număr de victime → Orgoliu nemăsurat, dorință de popularitate;

Cunoașterea unor persoane publice a căror faimă se răsfrânge și asupra sa (Corneliu Vadim Tudor, Ion Iliescu) → Mândrie;

„- *Eu nu m-am născut să omor oameni dar contează foarte mult împrejurările.*” → Comportament aproape normal punctat de episoade violente și mai ales neașteptate;

„- *Eu la orice oră din zi și din noapte sunt pasibil să fac o altă crimă.*” → Stare de tensiune disimulată care își poate găsi concretizarea în orice moment în funcție de circumstanțe;

„- Am vânat de toate...eu am crescut în acest mediu al animalelor sălbatice și nu mi-a fost frică de nimeni. Ferocitatea asta la mine, vine și de aici.” → Conștientizează rațional dorința de a ucide și caută să o justifice prin circumstanțe trăite în tinerețe;

„- Deși dacă stau bine să mă gândesc, eu am fost născut ca să mă răzbun.” → Încercare de a-și legitima acțiunile prin nevoia de dreptate.

RELEVAREA URMELOR PAPILARE DE PE FRUNZE

stud. IRINA ANDREEA
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”

Keywords: *fingerprints, leaves, fingerprint lifting, dermal ridges, natural secretions.*

Fingerprints may be deposited in natural secretions from the eccrine glands present in friction ridge skin (secretions consisting primarily of water) or they may be made by ink or other contaminants transferred from the peaks of friction skin ridges to a relatively smooth surface such as a fingerprint card.

Prin **urme ale mâinilor**, în sens criminalistic, se înțeleg acele modificări aduse elementelor componente ale locului faptei ca rezultat al contactului mâinilor făptuitorului cu acestea în procesul săvârșirii infracțiunii. Ele reproduc conturul și relieful fie al palmei fie al dosului acesteia. În aceste urme se pot reproduce concomitent atât conturul degetelor și al palmei cât și relieful creștelor papilare.

Cercetările întreprinse asupra caracteristicilor desenelor papilare și ale utilității lor în identificarea persoanelor, au pus bazele unei ramuri importante a științei criminalistice: **dactiloscopia**.

Importanța desenului papilar

Desenul papilar este printre cele mai valoroase și importante elemente de identificare a persoanei datorită următoarelor *proprietăți*:

a) Unicitatea desenului papilar

Cercetătorii în materie de dactiloscopie admit, teoretic posibilitatea existenței a două desene papilare identice, deși până în prezent nu s-a semnalat un asemenea caz. Probabilitatea întâlnirii a două desene papilare identice, aparținând unor persoane diferite este foarte redusă. Se admite că, pentru a identifica două desene papilare cu aceleași puncte coincidente, ar trebui cercetate 64 de milioane de impresiuni, apoi, raportând această probabilitate la factorul timp, pentru apariția a două persoane cu impresiuni identice, ar trebui să treacă 400 milioane de secole¹.

b) Fixitatea (stabilitatea) desenului papilar

De la naștere și până la moarte, pielea suferă importante modificări privitoare la culoare, elasticitate, grosime etc. La copii, pielea este moale, elastică, predominând culoarea roz. Cu timpul, pielea pierde din elasticitate și culoare, apar ridurile, pielea este mai uscată, dar nu intervin modificări în detaliile desenului

¹ AUREL CIOPRAGA, IOAN IACOBUȚĂ – *Criminalistică*, Ed. Junimea, Iași 2001, pag. 42

papilar¹. De aceea, impresiunea digitală înregistrată în perioada copilăriei poate fi folosită pentru identificare până la bătrânețe.

c) Inalterabilitatea desenului papilar

Este proprietatea desenului papilar de a nu putea fi modificat cu niciunul din mijloacele cunoscute de știință și tehnică până în prezent. Toate încercările făcute în acest scop nu au dat rezultatul dorit.

Această trăsătură a desenului papilar își are explicația în proprietatea pielii de a fi un țesut viu, în continuă transformare. Se are în vedere dermul, deci pielea propriu-zisă, care este un țesut fibros, conjunctiv, viu².

Spre deosebire de epiderm (partea exterioară a pielii), care este format din celule moarte, dermul este format din celule vii, care au o anumită durată de viață. Pe măsură ce acestea mor, apar altele noi, ca în oricare alte țesuturi ale corpului.

De aceea, rănilor superficiale se vindecă total, fără urme pentru că dermul se reface odată cu trecerea timpului, iar cele profunde rămân pentru totdeauna sub formă de cicatrice. Persoanele care au încercat, cu ajutorul unor agenți chimici, să distrugă detaliile desenului papilar au constat că, dacă distrugerile au fost superficiale, pielea s-a refăcut complet în câteva zile, iar leziunile profunde au rămas sub formă de cicatrice, a căror prezență a atras atenția organelor de urmărire penală, fiind incluse printre cele bănuite de săvârșirea faptei.

d) Longevitatea desenului papilar

Este o trăsătură proprie, care nu trebuie confundată cu fixitatea, nici inclusă în aceasta. Desenul papilar are o durată mai lungă decât viața persoanei – detaliile sale apar încă din luna a șasea a vieții intrauterine a fătului și durează mult timp după moarte, în raport cu mediul în care se află cadavrul, până la putrefacția totală³.

Datorită acestor proprietăți ale desenului papilar numeroși criminaliști și oameni de știință au continuat cercetarea urmelor mâinii iar această ramură de activitate s-a perfecționat și a devenit din ce în ce mai eficientă. Astăzi, o singură urmă papilară ridicată de la locul comiterii unei infracțiuni poate conduce într-un timp foarte scurt la identificarea autorului.

Pentru a profita de utilitatea și valoarea incontestabilă a urmelor de mâni descoperite la locul faptei, domnul comisar-șef de poliție Gheorghe Popa a aprofundat studiul acestor urme extinzându-l până la descoperirea unei metode de relevare a urmelor create pe suporturi vegetale (frunze). Acesta a studiat biologia plantelor pentru a-și da seama ce modificări apar și mai ales cum se pot exploata aceste schimbări de țesuturi.

O metodă nouă de relevare a urmelor papilare

¹ MINA MINOVICI – *Tratat complet de medicină legală*, vol. II, București 1930, pag. 1039-1041

² JÜRGEN THORWALD – *Un secol de luptă cu delincvența*, vol. I, Ed. Moldova, Iași 1997, pag. 178

³ AUREL CIOPRAGA, IOAN IACOBUȚĂ – op. cit., Ed. Junimea, Iași 2001, pag. 43

Așadar, un obiect primitor de urme papilare este și **frunza de vegetație forestieră**. În trecut, acesta nu exista în atenția tehnicienilor criminaliști însă astăzi reprezintă o provocare pentru majoritatea.

Unul dintre practicienii criminaliști cu experiență a studiat și a stabilit că frunzele de copaci de pe terenurile cu vegetație forestieră sunt obiecte care pot primi urme papilare¹.

În cazul unor infracțiuni, cu ocazia investigării criminalistice a locului faptei o atenție deosebită trebuie acordată vegetației aeriene și terestre care poate fi purtătoare de urme criminalistice, create prin stratificare, destratificare sau ca urmare a acțiunii mecanice, ce pot contribui la lămurirea împrejurărilor în care s-a săvârșit infracțiunea sau chiar la identificarea făptuitorului.

Relevarea urmelor create prin acțiune mecanică exercitată asupra plantei, îndeosebi asupra frunzelor și petalelor florilor, este o metodă nouă, recentă².

a) Alcătuirea frunzei

Majoritatea frunzelor sunt alcătuite din trei părți:

- *limbul* sau *lamina*, partea cea mai importantă a frunzei, care este lat, verde și străbătut de nervuri conducătoare;
- *pețiolul* este un cordon de formă cilindrică, convexă sau concavă, care în majoritatea cazurilor se prinde de nodurile tulpinii;
- *teaca* este partea bazală a pețiolului cu care se prinde de nodurile tulpinii.

Din cele trei părți componente ale frunzei, numai *limbul* poate constitui suport primitor de urme, datorită dimensiunilor sale.

Structura anatomică a *limbului foliar* se compune din:

- ✓ *Epiderma superioară*, care este formată dintr-un singur strat de celule strâns unite între ele, în mare majoritate fără clorofilă;
- ✓ *Parenchimul palisadic* se găsește sub epiderma superioară și conține în celulele sale o cantitate mare de cloroplaste care posedă pigmenți clorofilieni ce dau frunzei culoarea verde; acesta conține 80% clorofilă;
- ✓ *Parenchimul lacunar* se află sub epiderma inferioară și este format din celule parenchimatice neregulate, de diferite forme, lăsând spații mari intercelulare. În aceste lacune se acumulează aer, care constituie rezerva de bioxid de carbon și oxigen necesară funcțiilor vitale; acesta conține 20% clorofilă;
- ✓ *Epiderma inferioară*.

Prin presarea, ruperea, strivirea frunzei de către mână, piciorul încălțat sau pneul unui autovehicul, zona afectată, își schimbă sensibil culoarea (devine un verde mai intens) față de restul limbului foliar, datorită faptului că, prin acțiunea

¹ Conf.univ.dr. GHEORGHE POPA – *Investigarea criminalistică a infracțiunilor la regimul armelor, munițiilor și materialelor explozive*, Ed. Macarie, Târgoviște 2002, pag.136-140

² GHEROGHE POPA – Brevet de invenție nr.111413 C/31.10.1996, OSIM, București

mecanică exercitată supraliminal, cloroplastele purtătoare de pigmenți clorofilieni se sparg iar clorofila migrează în spațiile intercelulare și epidermă, pe traseele create de topografia suprafeței de contact a agentului vulnerant, reproducând-o cu fidelitate.

b) Metoda de relevare a urmelor papilare de pe frunze

Pentru a evidenția urma creată de agentul vulnerant, frunza este supusă unei operațiuni de stopare a procesului de fotosinteză și a respirației, prin privarea de lumină și umiditate, concomitent cu menținerea sa într-o stare relativ plană, la o temperatură de circa 20°C.

Această operație se poate realiza, de exemplu, prin așezarea frunzei purtătoare de urmă între două plăci de sticlă opacă prevăzute pe margini cu o garnitură subțire pentru etanșare și presată cu ajutorul unor cleme metalice.

După o perioadă de aproximativ 6-8 ore odată cu începerea opririi procesului de fotosinteză și a respirației, va apare o diferență de contrast cromatic între zona lezată și restul suprafeței limbului foliar, ca urmare a inițierii procesului de etiolare a zonelor învecinate zonei lezate, dar și datorită alterărilor și interferențelor celulare produse prin distrugerea cloroplastelor și difuzarea clorofilei în celulele epidermice lezate și în spațiile intercelulare ale parenchimul palisadic.

După aproximativ 48 ore, procesul de fotosinteză este complet oprit, contrastul cromatic obținut este maxim și urma este astfel relevată. După relevare urma se fotografiază direct dacă este bine conturată sau cu *iluminare prin transparentă*, atunci când este mai slab evidențiată.

Pentru fixarea urmei prin fotografiere este indicat să se folosească un film color pentru a obține un contrast mai bun.

Există posibilitatea ca descoperirea materialului vegetal purtător de urme să aibă loc într-un moment în care a intervenit procesul de uscare.

O frunză uscată devine casantă, se contractă și își pierde din elasticitate iar urmele au contur slab, se deformează, își modifică atât aspectul cât și dimensiunea.

În această situație, pentru ca urmele să se releve, materialul vegetal este supus unei *operații de revitalizare* în apă, timp de 10-30 minute.

Apa difuzează în spațiile intercelulare, materialul vegetal își redobândește elasticitatea, se redresează în ansamblul său iar urmele revin la forma și dimensiunile avute înainte de uscare.

Pentru conservarea materialului vegetal purtător de urme, pe suprafața acestuia se va pulveriza, de la o distanță de circa 15-20 cm *un strat sensibil de lac incolor* care-i va asigura elasticitatea necesară unei manipulări nedistructive.

c) Expertiza dactiloscopică

După activitățile de relevare, ridicare și interpretare la fața locului a urmelor papilare, urmează *etapa finală* a activității de clarificare a aspectelor legate de formarea urmelor de mâini, respectiv **expertiza dactiloscopică**. În prezent posibilitățile științifice oferite de expertiza dactiloscopică sunt multiple. Ele sunt și în

funcție de faptul dacă expertului i se prezintă numai urma sau și modelele de comparat.

